Q1
108

CERVANTES

DON QUIXOTE

Ayuntamiento de Madrid

HEFTE 5 MARTINS FORLAG

69/134665
70/745869
70/745558
71/73280
55/795886

AYUNTAMIENTO DE MADRID
0100767836
Ayuntamiento de Madrid

QJ
108

„Jeg staar inde for hans Flugt," sagde Sancho. „Og jeg med, og vi alle," tog Domherren Ordet, „især naar han giver os sit ridderlige Løfte paa ikke at fjerne sig fra os, før han har vort Minde dertil." „Det giver jeg," sagde Don Quixote, som havde hørt det hele, „og det saa meget mere, som den, der er fortryllet som jeg, ikke har Frihed til at handle med sin Person efter eget Behag. Thi den, der har fortryllet ham, kan mage det saaledes, at han ikke er i Stand til at røre sig af Stedet i tre Hundrede Aar, ja, selv om han var flygtet, kunde Troldmanden tvinge ham til at vende tilbage gennem Luften. Da det nu forholder sig saaledes, kan man jo gerne lade mig komme ud, især da det er til Fordel for alle, thi jeg forsikrer, at dersom jeg ikke slipper ud, vil jeg ikke kunne holde mig fra at falde Deres Lugtesans til Besvær, dersom De ikke gaar lidt bort herfra." Domherren tog ham ved Haanden, skønt begge hans Hænder endnu var bundne, og lod ham paa Tro og Love slippe ud af Buret, hvorover han var inderlig glad, og han ytrede paa adskillige Maader sin Fornøjelse over at se sig ude af Buret. Det første, han foretog sig, var at række og strække hele Kroppen; derpaa gik han straks hen til Rosinante, slog den to Gange med den flade Haand over Krydset og sagde: „Jeg haaber nu til Gud og hans velsignede Moder, o alle Hestes Blomst og Spejl, at vi snart skal samles saaledes, som vi begge attraar: Du under din Herre og jeg paa dig, udøvende det Kald, hvortil Gud har sat mig i Verden." Da Don Quixote havde sagt dette, gik han sammen med Sancho et Stykke bort og kom tilbage meget lettet og meget ivrig for at sætte det i Værk, som hans Vaabendrager vilde anordne. Domherren betragtede ham opmærksomt og undrede sig over det besynderlige i hans store Galskab og tillige over, at han viste saa megen Forstand i alt, hvad han sagde og svarede, undtagen naar man førte Talen hen paa Ridderskabet, for saa gik han, som allerede ofte fortalt, ganske bag af Dansen. Da de havde sat sig i Græsset og ventede paa Domherrens Forraadsæsel, tiltalte han derfor, rørt af inderlig Medynk, Don Quixote med disse Ord:

„Er det muligt, Hr. Junker, at den skadelige og unyttige Læsning af Ridderbøger har haft slig Magt over Dem, at den har

R 22.959

AYUNTAMIENTO DE MADRID biblioteca MUNICIPAL

Ayuntamiento de Madrid

fordrejet Hovedet paa Dem, saa De til sidst endog kan tro, at De er fortryllet, og andre Ting af samme Slags, der er lige saa langt fra at være virkelige, som Løgn er fra Sandhed? Hvorledes kan nogen, der har menneskelig Forstand, dog tro paa den uendelige Mængde Amadis'er og paa, at der nogensinde har eksisteret en saadan Sværm af berømte Riddere, saa mange Kejsere af Trapezunt, saa mange Felixmarter af Hyrkanien, saa mange Pasgængere, saa mange Dragter, saa mange Kæmper, saa mange Slanger, saa mange Drager, saa mange Kæmper, saa mange uhørte Eventyr, saa mange Arter Fortryllelser, saa mange Slag, saa mange forfærdelige Tvekampe, saa mange prægtige Dragter, saa mange forelskede Prinsesser, saa mange Vaabendragere, der bliver Grever, saa mange vittige Dværge, saa mange Kærlighedsbreve og saa megen Elskovsleg, saa mange heltemodigt kæmpende Kvinder, kort sagt, saa talløse Urimeligheder, som Ridderbøgerne vrimler af? Jeg for min Del maa sige, at naar jeg læser dem, saa giver de mig en vis Fornøjelse, saa længe Indbildningskraften ikke siger mig, at det altsammen kun er Løgn og letfærdig Daarskab, men saa snart jeg kommer i Tanker om, hvad de egentlig er, smider jeg selv den bedste af dem hen i en Krog. Ja, jeg vilde kaste dem alle i Ilden, hvis jeg havde nogen Ild i mit Værelse eller i Nærheden, ganske som Forbrydere, der fortjener en saadan Straf, fordi de er Løgnere og Bedragere og bevæger sig helt uden for de Forhold, som svarer til den menneskelige Natur, ja, endog som Forkyndere af nye Lærer og ny Levevis og som de, der er Skyld i, at den uvidende Almue til sidst tror paa alle de Taabeligheder, de indeholder, og anser dem for sande. De er endogsaa formastelige, at de understaar sig at forvirre Hjernen paa forstandige ædle Mænd af Rang, som man tydeligt kan se af det, de har forbrudt imod Deres Velbyrdighed. Thi de har bragt Dem i en saadan Forfatning, at det blev nødvendigt at spærre Dem inde i et Bur og køre Dem afsted paa en Oksekarre, som naar man kører en Løve eller en Tiger fra By til By for at vise den frem for Penge. Velan, Hr. Don Quixote, hav da Medlidenhed med Dem selv, overdrag Fornuften Tømmen, benyt Dem af den gode Forstand, som Himmelen i sin Naade har skænket Dem, anvend Deres lykkelige Aandsevner til Læsning af andre Bøger, for at det kan tjene Deres Samvittighed

Ayuntamiento de Madrid

til Gavn og formere Deres Ry. Driver en naturlig Tilbøjelighed Dem til at læse om mægtige og ridderlige Bedrifter, saa læs Dommernes Bog i den hellige Skrift, thi dèr vil De finde storslaaede Begivenheder og lige saa sandfærdige som heltemodige Bedrifter. Lusitanien havde en Viriatus, Rom en Cæsar, Karthago en Hannibal, Grækenland en Alexander, Castilien en Grev Fernando de Gonzales, Valencia en Cid, Andalusien en Gonzalo Fernandez, Estremadura en Diego Garcia de Paredes, Jerez en Garpi-perez de Vargas, Toledo en Garcilaso, Sevilla en Don Manuel de Leon, og at læse om deres Heltegerninger kan more, belære, fornøje og henrykke de største Aander. Dette vilde ganske vist være en Beskæftigelse, som var Deres Velbyrdigheds klare Forstand værdig, min kære Hr. Don Quixote, og fra den vilde De gaa mere lærd paa Historiens Omraade, som en glødende Tilbeder af Dyden, undervist i alt, hvad godt er, forbedret i ædle Sæder, tapper uden Forvovenhed, forsigtig uden Fejghed, og alt dette til Guds Ære, Deres eget Gavn og la Manchas Berømmelse, hvorfra jeg har hørt sige, at Deres Velbyrdighed nedstammer."

Med den største Opmærksomhed lyttede Don Quixote til Domherrens Ord, og da denne havde endt sin Tale, betragtede han ham en rum Tid og sagde derpaa: „Det forekommer mig, Hr. Junker, at Deres Velbyrdigheds Tale gaar ud paa at overbevise mig om, at der aldrig har været vandrende Riddere til i Verden, og at alle Ridderbøgerne er upaalidelige, løgnagtige, skadelige og unyttige for Samfundet, at jeg har gjort ilde i at læse dem, endnu værre i at tro paa dem og allerværst i at efterligne dem ved at paatage mig en vandrende Ridders overmaade haarde Kald, saaledes som det beskrives i dem, og De udtaler Deres Tvivl om, at der nogensinde har eksisteret Amadis'er her i Verden, hverken af Gallien eller af Grækenland, eller overhovedet nogen af de andre Riddere, som disse Bøger er fulde af." „Deres Velbyrdighed udtrykker min Mening aldeles efter Bogstaven," sagde her Domherren. Hvortil Don Quixote svarede: „Deres Velbyrdighed tilføjede ligeledes, at disse Bøger havde været mig til stor Skade, da de havde gjort mig forrykt i Hovedet og faaet mig lukket inde i et Bur, og at det vilde være bedre for mig at søge Belæring og forandre min Læsning saa-

Ayuntamiento de Madrid

ledes, at jeg fordybede mig i andre Bøger, som rummede mere Sandhed og bød paa bedre Underholdning og Belæring." „Ja, ganske rigtigt," sagde Domherren. „Men jeg," sagde Don Quixote, „finder paa min Side, at det er Deres Velbyrdighed selv, der har mistet Deres Forstand og er blevet fortryllet, siden De har kunnet udstøde saadanne grove Bespottelser imod noget, som overalt i Verden har vundet saa megen Agtelse og anses for saa sandt, at den, der vilde benægte det, saaledes som Deres Velbyrdighed, fortjente den samme Straf, som De, efter hvad De siger, har paalagt de Bøger, der keder Dem. Thi at søge at bilde nogen ind, at hverken Amadis eller nogen af de eventyrsøgende Riddere, som Historierne vrimler af, har været til i Verden, er det samme som at ville overtyde en om, at Solen ikke lyser, Is ikke køler, og Jorden ikke bærer os. Thi hvilket fornuftigt Væsen kunde vel søge at overtale en anden til at tro, at det ikke er Sandhed, hvad der fortælles om Prinsesse Floripes og om Guido af Burgund, om Fierabras samt om Broen til Mantible, hvilket altsammen tildrog sig paa Karl den Stores Tid? Jeg sværger ved alt, hvad der er helligt, at alt dette er saa sandt, som at det nu er højlys Dag. Men hvis det altsammen er Opdigtning, saa maa det ogsaa være Løgn, at der nogensinde har været en Hector, en Achilles, en trojansk Krig, tolv Pairer af Frankrig og en Kong Artur af England, som indtil den Dag i Dag lever, forvandlet til en Ravn, saa man hvert Øjeblik venter, at han vil vende tilbage til sit Kongerige. Og i saa Fald kan man ogsaa fordriste sig til at sige, at Historien om Guerino Mezquino og den om Eftersøgningen af den hellige Gral er usande, og at Fortællingen om Don Tristans og Dronning Isoldes Elskov, saavel som den om Ginevras og Lancelots er opdigtet, medens der dog findes Personer, som næsten endnu kan erindre at have set Fru Quintañona, der i sin Tid var den bedste Mundskænk i hele Storbritannien. Og det er saa sikkert Sandhed, at jeg endnu kan huske, hvorledes min Bedstemoder paa fædrene Side ofte, naar hun saá en gammel ærværdig Dame med Hovedsæt, sagde til mig: Hun der, kære Barnebarn, ligner Fru Quintañona. Deraf slutter jeg, at min Bedstemoder maa have kendt hende, eller i det mindste have set et Billede af hende. Dernæst, hvem vil kunne nægte, at Historien om Peter og den skønne Magdelone

Ayuntamiento de Madrid

er sand, naar man endnu den Dag i Dag i det kongelige Rustkammer kan se den Tap, hvormed Grev Peter styrede Træhesten, paa hvilken han fløj gennem Luften? Denne Tap er noget større end Vognstangen paa en Karre. Og ved Siden af Tappen ser man Babiecas Sadel, og i Roncesvalles findes Rolands Horn, paa Størrelse med en mægtig Bjælke. Deraf følger, at der har eksisteret en Ridder Peter, at der har været Mænd som Cid og andre saadanne Riddere, om hvem man siger, at de drager ud paa Eventyr. Hvis man nægter dette, vil man da ikke ogsaa nægte, at den tapre Lusitanier Juan de Merlo var en vandrende Ridder, drog til Burgund og i Byen Arras udkæmpede en Tvekamp med den berømte Herre af Charni, kaldet den ædle Hr. Peter, og senere i Basel med den ædle Hr. Henrik af Remestan (Rabenstein) og gik ud af begge disse Kampe som Sejrherre med den største Ære og Berømmelse? Saa skulde ogsaa de Eventyr og Tvekampe, som udførtes i Burgund af de heltemodige Spaniere Pedro og Gutierre Quixada (fra hvem jeg nedstammer i lige mandlig Linie), der overvandt Greven af Saint-Pauls Sønner, være opdigtede? Vil man maaske ogsaa fortælle mig, at det er usandt, at Don Fernando de Guevara søgte Eventyr i Tyskland, hvor han stred med Hr. Georg, en Ridder fra Hertugen af Østrigs Hof? Saa kan man lige saa gerne paastaa, at Suero de Quiñones' Kampe kun var Spas, ligesaa de Kampe, som den ædle Herre Luis de Falces udkæmpede for sit Valgsprog imod den kastillanske Ridder Don Gonzalo de Guzman, og tillige saa mange andre Bedrifter, udførte af kristelige Riddere fra det spanske og fra fremmede Riger, som er saa sande og bekræftede, at jeg endnu en Gang maa sige: den, der vil bestride dem, maa ikke være ved sine fulde fem og have mistet ethvert Gran af sund Fornuft."

Domherren var højlig forbavset over at høre den Blanding af Sandhed og Løgn, som Don Quixote fremkom med, og se, hvor stort Kendskab han havde til alt, hvad der angik det vandrende Ridderskabs Bedrifter. Han svarede ham altsaa: „Jeg kan ikke nægte, Hr. Don Quixote, at noget af det, De har sagt, er sandt, især det, som angaar de spanske vandrende Riddere. Jeg maa ogsaa tilstaa, at de tolv Pairer af Frankrig har været til, men jeg kan ikke tro, at de har udført alle de Bedrifter, som

Ayuntamiento de Madrid

Erkebisp Turpin tilskriver dem. Det sandfærdige heri er, at de var Riddere udvalgte af Kongen af Frankrig og kaldtes Pairer, det vil sige Ligemænd, fordi de alle var hinandens Lige i Dygtighed, Adel og Tapperhed; og hvis de ikke var det, burde de i alt Fald have været det. Det var altsaa en Orden, som Santiago- eller Calatravaordenen, ved hvilken det er en Forudsætning, at enhver, som optages i den, er en kæk og tapper Ridder af ædel Byrd. Og som man nu siger: Riddere af den hellige Johannes eller af Alcantara, sagde man paa den Tid: en Ridder af de tolv Pairer, fordi man til denne Krigerorden udvalgte tolv Riddere, der i enhver Henseende var hinandens Lige. Hvad angaar Spørgsmaalet, om Cid har været til, saa kan der ikke være nogen Tvivl derom, og lige saa lidt om, at der har eksisteret en Bernardo del Carpio; men derimod kan man nære stor Tvivl om, at de har udført de vældige Bedrifter, som fortælles om dem. Og hvad angaar den Tap, som Deres Velbyrdighed siger var Grev Peters, og som kan ses i det kongelige Rustkammer ved Siden af Babiecas Sadel, saa maa jeg tilstaa min Skrøbelighed: Jeg har ganske vist set Sadelen, men ikke Tappen, og det maa vel skyldes, at jeg er saa dum eller kortsynet, især da den er saa stor, som Deres Velbyrdighed siger." „At den er der, er upaatvivleligt," sagde Don Quixote, „og til yderligere Bevis derpaa kan jeg sige Dem, at den gemmes i et Læderfutteral, for at den ikke skal blive angrebet af Skimmel." „Det kan jo altsammen gerne være," svarede Domherren, „men ved den Orden, jeg har annammet, jeg erindrer ikke at have set den. Imidlertid, selv om jeg vil indrømme, at den var der, saa forpligter jeg mig dog derved ikke til at tro paa alle de Historier, der fortælles om de mange Amadis'er og hele den øvrige Sværm af Riddere; og det er ubegribeligt, at en saa agtværdig Mand, der er begavet med saa mange gode Egenskaber og saa klar en Forstand som Deres Velbyrdighed, kan indbilde sig, at disse utallige og græsselige Urimeligheder, som Ridderbøgerne bestaar af, er Sandhed."

Ayuntamiento de Madrid

XLI. KAPITEL

Om den skarpsindige Meningsudveksling, der fandt Sted mellem DON QUIXOTE og Domherren, saavel som andre Begivenheder.

„Det er jo kønt," sagde Don Quixote; „de Bøger, der trykkes med Kongens Tilladelse og de Herrers Godkendelse, hvem det er blevet overdraget at prøve dem, som læses med almindeligt Bifald og holdes i Hæder af store og smaa, af fornemme og ringe, af lærde og ulærde, af Almuesfolk og adelige, med ét Ord, af alle Slags Personer, af hvad Stand og Vilkaar de end er, disse Bøger skulde indeholde Usandheder! Især da de i saa høj Grad bærer Sandhedens Stempel, eftersom de hver Gang opregner den omtalte Ridders eller de omtalte Ridderes Fader, Moder, Fædreland, Slægtninge og Alder og Punkt for Punkt, Dag for Dag, angiver Stedet og Bedrifterne. Ti derfor stille, Deres Velbyrdighed, kom ikke med saadanne formastelige Bespottelser, og tro mig: De vil handle som en forstandig Mand ved at følge mit Raad. Eller ogsaa: læs dem, og De skal se, hvilken Fornøjelse De vil have af disse Bøger. Eller sig mig engang: kan man tænke sig nogen større Nydelse end for Eksempel at se, hvorledes der her lige for vore Øjne straks viser sig en stor Sø af sydende og boblende Beg, hvori talrige Slanger, Skorpioner, Firben og mange andre Arter af vilde, frygtelige Dyr svømmer om og bevæger sig paa Kryds og tværs, og hvordan der fra Søens Midte hæver sig en bedrøvelig Røst, som siger: Ridder, hvem du end er, der betragter denne skrækkelige Sø, hvis du vil vinde det Gode, som ligger skjult under disse sorte Vande, saa vis din heltemodige Barms Tapperhed ved at kaste dig midt ud i den sorte, flammende Vædske; thi hvis du ikke gør det, er du ingenlunde værdig til at se de store Vidundere, som rummes og indesluttes i de syv Feers syv Slotte, der ligger neden under dette Mulm. Og hvordan Ridderen, næsten før han endnu ret har hørt den frygtelige Stemme, øjeblikkelig, uden Overlæg, uden at betænke, i hvilken Fare han vover sig, ja, uden engang at skille sig ved Vægten af sin stærke Rustning, befaler sig Gud og sin Herskerinde i Vold og styrter sig midt ud i den kogende Sø. Og hvorledes han, før han har besindet sig, og endnu førend

Ayuntamiento de Madrid

han véd, hvordan det vil gaa ham, befinder sig paa blomsterklædte Marker, hvormed selv de elysiske i ingen Henseende kan maale sig. Her forekommer Himlen ham klarere, og Solen synes ham at skinne med ny og forhøjet Glans. Her frembyder sig for hans Øjne en yndig Lund af saa friskgrønne, tætløvede Træer, at deres Farve henrykker Blikket, medens Ørene kvæges ved den søde og ukunstlede Sang af talløse smaa, brogede Fugle, som stadig kvidrende smutter ud og ind mellem de tæt sammenflettede Grene. Hist opdager han en lille Bæk, hvis klare Vand synes at være flydende Krystal og iler hen over fint Sand og hvide Smaasten, der er at se til som Guldstøv og ægte Perler. Et andet Sted faar han Øje paa et kunstigt Springvand, hvis Kumme bestaar af broget Jaspis og glat Marmor; dernæst paa et andet i den groteske Smag, hvor de smaa Muslingeskaller, der er lagt i ordentlig Uorden sammen med hvide og gule snoede Sneglehuse, og de Stykker skinnende Krystal og kunstigt eftergjort Smaragd, som er blandet derimellem, danner et saa rigt og mangfoldigt Arbejde, at Kunsten ved at efterligne Naturen her synes at have besejret den. Til den anden Side bliver han nu uformodet en stærk Fæstning eller et prægtigt Kongeslot vàr, hvis Mure er af lødigt Guld, Tinderne af Diamanter, Portene af Hyacinter, og tilmed er den et saa vidunderligt Bygningsværk, at skønt det Materiale, den bestaar af, ikke er noget ringere end Diamanter, Karfunkler, Rubiner, Perler, Guld og Smaragder, er dog selve dens Bygningsmaade af langt højere Værd. Og naar han har betragtet alt dette, gives der da et herligere Skue end at se, hvorledes der ud af Kongeslottets Port kommer et stort Antal unge Frøkener, alle klædte i saa henrivende og pragtfulde Dragter, at jeg, hvis jeg skulde skildre dem, saaledes som Historiebøgerne beskriver dem, sandelig aldrig vilde komme til Ende dermed; og at se, hvorledes den Dame, der synes at være den fornemste af dem alle, straks tager den dristige Ridder, der har styrtet sig i den kogende Sø, ved Haanden og uden at sige et Ord fører ham ind i den herlige Kongeborg eller Fæstning og lader ham klæde sig splitternøgen, som han kom af sin Moders Skød, og bade i lunkent Vand, for derpaa at lade ham indgnide over hele Kroppen med duftende Salver og iføre en Skjorte af det fineste Stof, helt fuld af Vellugt og udsendende den herlig-

Ayuntamiento de Madrid

ste Duft; og hvorledes derefter en anden Frøken kommer til og over hans Skuldre kaster en Kappe, der mindst, ja, allermindst, efter hvad der berettes, er lige saa meget værd som en hel By, og vel endog mere? Kan man vel dernæst tænke sig noget skønnere Syn, end naar det fortælles, hvorledes han efter alt dette bliver ført ind i en anden Sal, hvor Bordene er dækkede med en saadan Orden og Pragt, at han bliver ganske ude af sig selv af Forundring og Henrykkelse? Hvad er smukkere end at se, hvorledes hans Hænder bliver overgydt med Vand, der er destilleret af lutter Ambra og duftende Blomster? Hvad er herligere at se, end hvorledes man indbyder ham til at tage Plads paa en Elfenbensstol? End at se, hvorledes alle disse Frøkener opvarter ham under den forunderligste Tavshed? Kan man tænke sig noget prægtigere end at se ham beværtet med en saadan Mangfoldighed af Retter, alle saa fortræffeligt tilberedte og velsmagende, at han ikke véd, mod hvilken hans Begær først skal lede hans Haand? Og er det ikke herligt derpaa at lytte til de Sange, som toner, medens han spiser, uden at han aner, hvem der synger, eller hvorfra de lyder? Og naar Maaltidet dernæst er endt, Taflet hævet, og Ridderen læner sig tilbage i sin Stol og maaske stanger Tænder (som det nu er Skik og Brug), da træder uformodet en anden Jomfru ind ad Salens Dør, langt smukkere end nogen af de første. Og er det nu ikke skønt, at hun tager Plads ved Siden af Ridderen og fortæller ham, hvad dette er for et Slot, og at hun fortryllet maa opholde sig her, foruden meget andet, som forundrer Ridderen og henrykker enhver, der læser hans Historie? Jeg vil ikke udlade mig vidtløftigere herom, men af hvad jeg allerede har sagt, vil man kunne slutte, at hvilken Begivenhed man end læser af en hvilken som helst Ridderhistorie, maa den vække Fornøjelse og Henrykkelse hos en hvilken som helst Læser. Tro mig, Deres Velbyrdighed, og læs, som jeg allerede før har sagt Dem, disse Bøger! De vil faa at se, hvorledes de forjager det Tungsind, som maaske trykker Dem, og forbedrer Deres Stemning, hvis De maaske var i daarligt Humør. Jeg for min Part maa sige, at siden jeg er blevet vandrende Ridder, er jeg tapper, gavmild, høflig, ædelmodig, forekommende, dristig, blid, taalmodig, bærer standhaftig Møje, Fangenskab og Fortryllelse, og skønt jeg for ganske kort Tid siden

Ayuntamiento de Madrid

har siddet indespærret i et Bur som en forrykt, haaber jeg dog ved min Arms Styrke, om Himlen ellers vil staa mig bi og Lykken ikke er mig imod, om faa Dage at se mig kaaret til Konge over et eller andet Rige, hvor jeg kan vise den Taknemmelighed og Gavmildhed, som huses i min Barm. Thi paa Ære, min Herre, den fattige er ude af Stand til at vise Gavmildhedens Dyd imod nogen, i hvor høj Grad han end maa besidde den, og den Gavmildhed, som kun bestaar i Ønsket, er en død Ting, lige som Troen er død uden Gerninger. Af den Aarsag saá jeg gerne, at Lykken snart bød mig en Lejlighed til at gøre mig til Kejser, for at jeg kunde vise mit Hjerte ved at gøre vel imod mine Venner, særlig mod denne stakkels Djævel Sancho Panza, min Vaabendrager, der er det bedste Menneske af Verden. Jeg vilde gerne give ham et Grevskab, som jeg allerede for lang Tid siden har lovet ham; kun er jeg bange for, at han maaske mangler Evner til at regere det."

Sancho hørte vel omtrent disse sidste Ord af sin Herres Tale, og straks sagde han til ham: „Hr. Don Quixote, stræb De kun at skaffe mig det Grevskab, som De har lovet mig for saa længe siden, og som jeg har ventet saa længe paa, og jeg lover Dem, at det ikke skal mangle mig paa Evner til at regere det. Og selv om saa var, har jeg dog hørt sige, at der findes Folk i Verden, som forpagter deres Herrers Land for en vis aarlig Afgift og tillige sørger for at regere det, mens Herren strækker sig i en Lænestol og gør sig til Gode med Afgiften uden at bryde sig om andre Ting. Og saadan vil jeg ogsaa bære mig ad, hverken bekymre mig om smaat eller stort, men straks frasige mig det hele, spække mig med mine Indkomster som en Fyrste og lade Folk mene, hvad de har Lyst til." „Dette," sagde Domherren, „kan kun gælde Indtægterne, Ven Sancho; dem kan en Landsherre forpagte bort, men Rettens Pleje paahviler ham selv, og dertil kræves Indsigt, sund Sans og især en god Villie til at haandhæve og udøve Retfærdighed; thi hvor den mangler i Begyndelsen, vil man ogsaa stedse fare vild i Midten og Enden. Og Gud plejer at skænke den enfoldiges gode Hensigt sin naadige Bistand og beskæmme de vises onde Raad." „Den Slags Filosofi forstaar jeg ikke," sagde Sancho, „jeg véd kun, at al-

Ayuntamiento de Madrid

drig saa snart vilde jeg faa det Grevskab, før jeg nok skulde vide at regere det; thi jeg har lige saa meget Forstand i Kroppen som enhver anden og større Kropstykke end de allerfleste, og i mine Stater vilde jeg være lige saa god en Konge som enhver anden i sine. Og naar jeg først var det, saa gjorde jeg, hvad jeg vilde; og naar jeg gjorde, hvad jeg vilde, saa gjorde jeg, hvad jeg havde Lyst til; og naar jeg gjorde, hvad jeg havde Lyst til, saa var jeg tilfreds; og naar man er tilfreds, saa har man ikke mere at ønske; og naar man ikke har mere at ønske, saa er Sagen afgjort; saa lad blot Grevskabet komme. Og dermed Gud befalet, og paa Gensyn, som den ene blinde sagde til den anden." „Den Slags Filosofi, som du kalder det, Sancho," sagde Domherren, „er ikke saa gal, men hvad Grevskabet angaar, saa kunde der jo siges en hel Del mere om *den* Ting." Derpaa tog Don Quixote Ordet: „Jeg véd ikke, hvad mere der skulde være at sige derom. Jeg følger kun de talrige Eksempler, som jeg kunde anføre inden for dette Omraade, og som er givet mig af Riddere af min Orden, der for at belønne deres Vaabendrageres trofaste og udmærkede Tjeneste har vist dem en ganske særlig Gunst og gjort dem til uafhængige Herrer over Stæder og Øer. Og mangen har der været, hvis Fortjenester var af saa høj Rang, at han formastelig dristede sig til at bestige Kongetronen. Men hvorfor spilder jeg saa megen Tid paa dette, naar den store, aldrig noksom lovpriste Amadis af Gallien byder mig et saa glimrende Eksempel; thi han gjorde sin Vaabendrager til Greve over en Fastlandsø. Derfor kan ogsaa jeg, uden at gøre mig den mindste Samvittighed derover, udnævne min Sancho Panza til Greve, da han er en af de bedste Vaabendragere, som en vandrende Ridder har haft."

Domherren var yderst forbavset over disse systematiske Taabeligheder (hvis der da kan være System i Taabeligheder), som Don Quixote var fremkommet med, over den Maade, hvorpaa han havde skildret Eventyret med Ridderen ved Søen, og over det Indtryk, som de forsætlige Løgne i de Bøger, han havde læst, havde gjort paa ham, men særlig forundrede han sig over Taabeligheden hos Sancho, der længtes saa brændende efter at faa det Grevskab, hans Herre havde lovet ham.

Ayuntamiento de Madrid

Imidlertid var Dommerens Folk, der var sendt til Kroen for at hente Forraadsæslet, kommet tilbage. Et Tæppe og Engens grønne Græs var deres Bord. Man satte sig under skyggefulde Træer og holdt Maaltid her, for at Oksekarrens Kusk ikke skulde gaa Glip af denne Dals Overflod, som Aftalen var.

Mens de nu var i Færd med at spise, hørte de pludselig en stærk Raslen af Grene og Lyden af en Klokke, som kom fra Tornebuskene og det tætte Krat, som laa tæt derved. Og straks efter saá de en smuk Ged, hvis Skind overalt var tegnet med sorte, hvide og graa Pletter, komme springende ud af Tykningen. Efter den kom en Gedehyrde, der kaldte paa den og lokkede for den paa Hyrders Vis, for at den skulde blive staaende eller vende tilbage til Hjorden. Den flygtende Ged løb frygtsom og forskrækket hen til Selskabet, som om den vilde søge Beskyttelse hos dem, og blev staaende stille dèr. Gedehyrden kom til, greb den ved Hornene og talte med den, ganske som om den havde haft Forstand og kunde fatte, hvad han sagde: „Aah, din Landstrygerske, din forløbne Spragle! Hvor har du dog hoppet rundt i al den Tid, Spragle? Hvad er det for Ulve, der har skræmt dig, min Datter? Vil du ikke sige mig, hvad det skal betyde, min smukke? Men hvad andet kan det vel betyde, end at du hører til Kvindekønnet og ikke kan holde dig i Ro? Det er din Natur, gid Pokker havde den, og det er en Fejl, der klæber ved hele eders Køn. Kom tilbage, kom tilbage, min Elskling. Finder du ikke saa megen Fornøjelse, saa finder du dog større Sikkerhed i Folden eller mellem dine Ledsagerinder. Og dersom du, der skulde vogte og vejlede dem, løber saa forvildet rundt uden Fører og Leder, hvordan skal det da gaa dem?“ Gedehyrdens Snak fornøjede alle dem, der hørte ham, men især Domherren, der sagde til ham: „De maa endelig berolige Dem lidt, kære Ven, og ikke skynde Dem saa stærkt med at bringe Geden tilbage til Flokken. Thi da den, som De siger, hører til Kvindekønnet, maa den følge sin medfødte Drift, selv om De nok saa meget stræber at forhindre den deri. Tag derfor denne Bid Steg og drik engang, saa sætter Deres Vrede sig i Mellemtiden, og Geden kan hvile sig lidt.“ At sige dette og paa Spidsen af en Kniv række ham Ryggen af en kold, stegt Kanin var

Ayuntamiento de Madrid

et Øjebliks Værk. Gedehyrden tog den og takkede, drak og blev rolig og sagde straks: „Jeg vil nødig have, at Deres Velbyrdighed skal anse mig for et enfoldigt Menneske, fordi jeg snakkede fornuftigt med min Ged; for de Ord, jeg sagde til den, var jo nok lidt underlige. Jeg er en Bonde, men ikke saa bondsk, at jeg ikke skulde vide, hvorledes man skal omgaas Mennesker og Dyr." „Det vil jeg gerne tro," sagde Præsten, „thi jeg véd allerede af Erfaring, at der i Bjergskovene opdrages Folk med Dannelse, og at der i Hyrdernes Hytter findes mangen Filosof." „I det mindste, Herre, er de en Tilflugt for Folk, der er blevet kloge af Skade," svarede Hyrden; „og for at De kan tro paa Sandheden af, hvad jeg her har sagt, og saa at sige gribe den med Hænderne, tilbyder jeg uopfordret, hvis det da ikke keder Dem, og hvis De en Stund vil skænke mig Deres Opmærksomhed, at fortælle Dem en sand Historie, der vil bekræfte den Herres (her pegede han paa Præsten) og min Ytring." Hertil svarede Don Quixote: „Da jeg ser, at hele denne Hændelse har et vist Anstrøg af et Ridderéventyr, vil jeg for min Part meget gerne høre paa Dem, min Ven, og jeg tror, at det gaar alle disse Herrer ligesaa, eftersom de besidder overmaade megen Indsigt og gerne lytter til besynderlige Fortællinger, som rører, fornøjer og paa behagelig Maade underholder Sanserne, hvad jeg ikke tvivler om, at Deres Fortælling jo vil gøre. Begynd derfor, min Ven, vi lytter allerede til allesammen." „Jeg takker for mig," sagde Sancho, „jeg vil gaa hen og sætte mig ved Bækken med denne Postej og spise mig mæt for tre Dage; thi jeg har hørt min Herre, Don Quixote, sige, at vandrende Ridderes Vaabendragere maa spise, naar de kan faa Mad, indtil de ikke orker mere, fordi det meget let kan hænde, at de kommer ind i saa tyk en Skov, at de ikke kan hitte ud af den i seks Dage, og har Manden saa ikke spist sig mæt, eller er hans Tværsæk ikke vel forsynet med noget at tære paa, saa kan det være, han bliver derinde og, som det ofte sker, tørrer ind til en ren Mumie." „Du har valgt den bedste Del, Sancho," sagde Don Quixote, „gaa da, hvorhen du vil, og spis saa meget, du kan; jeg har faaet saa meget, som jeg behøver. Nu mangler kun Sjælen Vederkvægelse, og den vil jeg give den ved

Ayuntamiento de Madrid

at lytte til denne gode Mands Fortælling." „Vi vil alle vederkvæge os derved," sagde Domherren og bad straks Gedehyrden om at begynde og saaledes opfylde sit Løfte. Hyrden gav sin Ged, som han holdt ved Haanden, to Dask paa Ryggen med den flade Haand og sagde til den: „Læg dig ved Siden af mig, Spragle; vi har Tid nok til at komme tilbage til Hjorden." Det lod til, at Geden forstod ham; thi da dens Herre satte sig, lagde den sig ganske rolig ved Siden af ham og saá ham op i Ansigtet, som om den vilde give ham at forstaa, at den opmærksomt vilde lytte til hans Ord. Og Hyrden begyndte sin Historie paa følgende Maade:

XLII. KAPITEL

Som beretter om, hvad Hyrden fortalte hele det Selskab, der ledsagede DON QUIXOTE.

Tre Mil fra denne Dal ligger der en Landsby, som vel er lille, men dog en af de rigeste i hele Egnen. I denne Landsby levede der en meget anset Bonde, og skønt den, der er rig, i Almindelighed nyder Agtelse, havde denne dog mere sin Retskaffenhed end sin Rigdom at takke for den Anseelse, han stod i. Men dog var der noget, som (efter hans eget Sigende) gjorde ham endnu langt mere lykkelig, og det var, at han havde en Datter, saa overordentlig dejlig, saa sjældent begavet, saa yndefuld og dydig, at de, der kendte og iagttog hende, maatte henrykkes over de ypperlige Gaver, hvorved Himlen og Naturen saa rigeligt havde udstyret hende. Allerede som Barn var hun smuk, og senere voksede hendes Skønhed stadig: I Sekstenaars-Alderen var hun den smukkeste af alle. Rygtet om hendes Skønhed begyndte at brede sig til de omliggende Landsbyer; ja, hvad siger jeg, ikke alene til de omliggende: det trængte endog frem til langt borte liggende Stæder, ind i Kongens prægtige Sale og til alle Folks Øren, saa at man kom fra alle Kanter for at se hen-

Ayuntamiento de Madrid

de, som om hun var en Sjældenhed eller et undergørende Billede. Hendes Fader vogtede hende, og hun vogtede ogsaa paa sig selv; thi der gives ikke nogen Hængelaas, ikke nogen Slaa, der kan vogte en Jomfru bedre end hendes Ærbarhed. Faderens Rigdom og Datterens Dejlighed bevægede mange, saavel fra Landsbyen som udenbys Folk, til at anholde hos Faderen om hendes Haand; men han, som den, der havde Raadighed over dette kostbare Klenodie, var forvirret og tvivlraadig, da han ikke kunde beslutte sig til, hvem han skulde vælge iblandt de mange, der overhang ham. Blandt de utallige, der nærede dette hæderlige Ønske, var ogsaa jeg selv, og jeg var en af dem, som kunde gøre sig mest Haab om et lykkeligt Udfald; thi jeg vidste, at Faderen nøje kendte mig, vi var fra samme By, der flød rent kristeligt Blod i mine Aarer, jeg stod i min blomstrende Alder, besad en stor Formue og en lige saa fortræffelig Forstand. Imidlertid var der én til, fra samme By og i Besiddelse af de samme Fortrin, som bejlede til hende, og dette forøgede Faderens Tvivlraadighed og hindrede ham i at tage en endelig Beslutning, da han syntes, at hans Datter var lige vel faren, hvem af os han saa gav hende til. For nu at komme ud af denne Forlegenhed besluttede han at give sin kære Leandra (saaledes hed nemlig den rige unge Pige, for hvis Skyld mit Hjerte er forarmet) Valget imellem os; thi da vi begge stod lige, forekom det ham bedst, om hun blev gift, ikke efter hans, men efter sit eget Behag (en Fremgangsmaade, hvori alle Fædre burde efterligne ham, hvis de ønsker, at deres Børn skal indtræde i Ægtestanden). Dog vil jeg ikke dermed sige, at Børnene skal have frit Valg inden for det slette og fordærvelige, men Fædrene skal foreslaa dem det gode, for at de inden for det gode kan vælge efter deres Ønske. Jeg véd ikke, hvilken af os Leandra syntes om, jeg véd kun, at Faderen holdt os begge hen under den Forevending, at hans Datter jo endnu var meget ung, og andre saadanne Talemaader, der hverken bandt ham til noget eller stødte os for Hovedet. Min Medbejler hedder Anselmo, og jeg Eugenio; det siger jeg Dem, for at De dog kan kende Navnene paa de Personer, som forekommer i dette Sørgespil, hvis Udfald endnu er uvist, skønt det kan forudses, at det vil blive ulykkeligt. Paa

Ayuntamiento de Madrid

samme Tid kom en vis Vicente de la Roca tilbage til vor Landsby; han var Søn af en fattig Bonde i vor By og havde tjent i Italien og forskellige andre Lande som Soldat. Han var født og opdraget i vor By indtil sit tolvte Aar, da en Kaptajn, som marcherede igennem med sit Kompagni, tog ham med sig, og han havde faaet tolv Aar paa Bagen, da han kom tilbage i Soldaterdragt, saa spraglet som en Paafugl, behængt med en Masse Krimskrams af Glas og tynde Staalkæder. I Dag lod han sig se i én Klædning, i Morgen i en anden, men altsammen var det lutter Blændværk, og alle disse Smykker og Herligheder var ikke andet end Flitterstads. Bønderne, der af Naturen er tilbøjelige til ondskabsfulde Stiklerier, og som, naar Lediggang giver dem Lejlighed dertil, kan blive Nederdrægtigheden selv, lagde godt nok Mærke til dette, holdt Regnskab med hans Klæder og Pynt og fandt ud af, at hele hans Pragt bestod i tre Dragter af forskellige Farver med tilhørende Knæbaand, Fjer og Strømper. Men han vidste at forandre dem paa saa mange Maader og pynte dem med saa mange nye Paahit, at den, som ikke lagde Mærke dertil, skulde have svoret paa, at han havde mere end tyve Klædninger og ti Fjerbuske. Og de, mine Herrer, maa ikke tro, at jeg misbruger Deres Taalmodighed ved at opholde Dem med denne Beskrivelse af hans Klædedragt; thi den har megen Indflydelse paa Historien. Han satte sig ofte paa en Bænk henne ved Gadestævnet under en høj Poppel, hvor han samlede hele Byens Folk omkring sig, og dèr stod de og tabte baade Næse og Mund af Forundring over de Bedrifter, han fortalte om. Der var intet Land paa Jorden, som han jo havde set; intet Slag, som han jo havde været med i. Han havde dræbt flere Maurere, end der findes i hele Marokko og Tunis, og havde (efter eget Sigende) haft flere Tvekampe end Gante og Luna, Diego Garcia de Paredes og tusind andre, som han navngav, og han var gaaet sejrrig ud af dem alle, uden at det havde kostet ham saa meget som en Blodsdraabe. En anden Gang fremviste han Arrene af sine Saar, som, skønt man ikke rigtig kunde se dem, dog skulde forestille Saar efter Musketkugler, som han var blevet ramt af i forskellige Skærmydsler og Træfninger. Kort sagt, hans Hovmod gik saa vidt, at han sagde I til sine Jævn-

Ayuntamiento de Madrid

lige og dem, der havde kendt ham fra Barnsben, og han lod os ofte høre, at hans Arm var hans Fader, hans Bedrifter hans Stamtræ, og at han som Soldat ikke behøvede at vige for Kongen selv. Til disse Skryderier kom desuden, at han kunde klimpre lidt paa Guitar og rev i Strengene paa en saadan Maade, at nogle sagde, han ligefrem fik den til at tale. Dermed var hans Talenter endnu ikke udtømte, thi han besad ogsaa Evnen til at digte og skrev en Romance paa halvanden Mils Længde om selv de mindste Lapperier, der forefaldt i Byen. Denne Soldat, jeg her har beskrevet, denne samme Vicente de la Roca, denne Helt, denne Pyntedukke, Musiker og Digter, saá Leandra mange Gange gennem sit Vindue, der vendte ud til Gadestævnet, og han stak hende svært i Øjnene. Flitterguldet paa hans Klæder blændede hende; hans Romancer, af hvilke han i det mindste uddelte tyve Afskrifter, fortryllede hende; de Bedrifter, han fortalte om sig selv, kom hende for Øre, og endelig — heri havde Fanden øjensynlig sit Spil — forelskede hun sig i ham, endog før det var faldet ham ind at umage sig for hendes Gunst, og da ingen Kærlighedsforstaaelse kommer lettere i Stand end den, hvor Attraaen tændes hos den skønne selv, saa blev Leandra og Vicente ogsaa snart enige; og førend nogen af hendes mange Bejlere anede noget om hendes Tilbøjelighed, havde hun allerede tilfredsstillet den ved at forlade sin kærlige og ømme Faders Hus (thi en Moder havde hun ikke mere) og tage Flugten fra Byen med sin Soldat, der ved dette Foretagende fejrede en større Triumf end ved de mange andre, han plejede at rose sig af. Denne Begivenhed satte hele Landsbyen i Forbavselse, ja, alle dem, som hørte tale derom. Jeg var ganske ude af mig selv, Anselmo forfærdet, Faderen dybt bedrøvet, hendes Paarørende opbragte; Rettens Bistand blev begæret, og de ridende Landbetjente gjorde sig al mulig Flid. Der var Spejdere langs alle Veje, alle Skove og Krat blev gennemsøgte, og efter tre Dages Forløb fandt man den letsindige Leandra i en Klippehule midt i Skoven, udplyndret lige til Særken og berøvet alle de mange Penge og kostbare Smykker, hun havde taget med sig hjemmefra. Man bragte hende tilbage til hendes bekymrede Fader, man udspurgte hende om hendes Ulyk-

Ayuntamiento de Madrid

ke, og hun bekendte uden mindste Omsvøb, at Vicente de la Roca havde bedraget hende og under Ægteskabsløfte overtalt hende til at forlade sin Faders Hus. Han havde lovet at føre hende til Verdens rigeste og mest vellystige By, nemlig Neapel; godtroende og uerfaren havde hun sat Lid til ham, og efter at hun havde bestjaalet sin Fader, samme Nat som hun blev savnet, havde hun erklæret sig beredt til at følge ham, og han havde ført hende til en vild Bjergskov og indespærret hende i den Hule, hvor man fandt hende. Hun fortalte ogsaa, at Soldaten, uden dog at gøre Skaar i hendes Ære, havde røvet alt, hvad hun havde med, og derpaa forladt hende i Hulen, en Omstændighed, som paany satte alle i Forundring. Det faldt vanskeligt at tro paa en saadan Afholdenhed hos en ung Knøs, men hun bekræftede det saa højt og dyrt, at det bidrog meget til at trøste hendes utrøstelige Fader, og han brød sig kun lidet om de Kostbarheder, han havde mistet, siden man havde ladet hans Datter beholde det Klenodie, som der intet Haab er om at faa igen, naar det først er tabt. Samme Dag, da Leandra igen kom os for Øje, unddrog Faderen hende paany alles Øjne; thi han førte hende straks bort fra vor Landsby til en nærliggende Stad og lod hende indeslutte i et Kloster dèr. Han haabede nemlig, at Tiden tildels vilde udslette hendes daarlige Rygte. Leandras store Ungdom kunde vel tjene til Undskyldning for hendes Fejltrin, i det mindste hos dem, hvem det var ligegyldigt, om hun opførte sig godt eller slet. Men de, som kendte hendes Forstand og Klogskab, ansaa ikke Uerfarenhed for Grunden til hendes Fejltrin, men derimod letsindig Selvraadighed og Kvindernes naturlige Tilbøjelighed til oftest at foretrække det ubesindige og uoverlagte. Da Leandra var indespærret, blev Anselmos Øjne berøvet deres Lys; i det mindste havde de ikke mere noget, som det kunde glæde dem at se paa. Mine var hyllede i dybt Mørke, uden nogen Lysstraale, der kunde lede dem til noget frydefuldt, nu da Leandra var borte; vor Bedrøvelse voksede, vor Taalmodighed udtømtes, vi ønskede Soldatens Pynt Pokker i Vold og bandede Leandras Faders Uforsigtighed. Endelig blev Anselmo og jeg enige om at forlade Landsbyen og drage til denne Dal, hvor han vogter en stor Flok Faar, som tilhører

Ayuntamiento de Madrid

ham, og jeg en anselig Gedehjord, som ligeledes er min Ejendom, og hvor vi henlever vort Liv under Træerne, giver vore Lidelser frie Tøjler og synger i Fællesskab, snart til Leandras Pris, snart for at smæde hende, eller ogsaa sukker i Ensomhed og hver for sig betror Himlen vore Klager. En stor Del af Leandras andre Bejlere har fulgt vort Eksempel og slaaet sig ned blandt disse skumle Klipper, hvor de fører samme Liv som vi, og deres Antal er saa stort, at det synes, som om denne Egn er blevet forvandlet til det gamle Arkadien, saa opfyldt er den af Hyrder og Hjorde, og der findes ikke det Sted, hvor man ikke hører den skønne Leandras Navn nævne. En forbander hende og kalder hende vægelsindet, lunefuld og usædelig, en anden fordømmer hende som alt for letpaavirkelig og letfærdig; hin frikender og tilgiver hende, denne anser hende for skyldig og dadler hende; den ene priser hendes Skønhed, den anden hudfletter hendes Karakter; kort sagt, alle beskæmmer og tilbeder hende, og hos nogle gaar Daarskaben saa vidt, at de klager over at være blevet forsmaaede uden nogensinde at have talt med hende, ja, mangen en jamrer over Skinsygens smertelige Raseri, hvortil hun dog aldrig har givet nogen Anledning. Thi, som allerede fortalt, hørte man om hendes Fejltrin, før man vidste noget om hendes Tilbøjelighed. Der findes ingen Klippespalte, ingen Aabred, ingen skyggefuld Plads under Træerne, hvor der ikke sidder en eller anden Hyrde, som fortæller Vindene om sin Ulykke; Ekko gentager overalt, hvor det kan vækkes, Leandras Navn, af Leandra genlyder Skovene, Leandra mumler Bækkene, og Leandra holder os alle i bange Forventning og tryllebundne; vi haaber uden Haab og frygter, uden at vide, hvad vi frygter for. Blandt disse forrykte er min Medbejler Anselmo den, som viser sig baade mindst og mest fornuftig, thi skønt han har saa mange andre Aarsager til at beklage sig over Leandra, klager han dog kun over hendes Fraværelse og synger til Tonerne af sin Violin, som han spiller aldeles fortræffeligt, klagende Vers, hvori han lægger sin store Forstand for Dagen. Jeg følger en anden Vej, men efter min Mening den sikreste. Det vil sige, jeg skælder ud over Kvindernes Letsindighed, deres Ubestandighed, Forstillelse, falske Løfter og

Ayuntamiento de Madrid

Troløshed og endelig over den Mangel paa Forstaaelse, de viser, naar det drejer sig om at vælge et Maal for deres Ønsker og Tilbøjeligheder. Dette, mine Herrer, var Anledningen til de Ord og Ytringer, som jeg henvendte til min Ged, da jeg nærmede mig til Dem; thi da den er af Kvindekøn, har jeg ikke megen Tro til den, skønt den ellers er den bedste i hele min Hjord. Det er den Historie, jeg lovede at fortælle Dem. Hvis jeg har været for vidtløftig, skal jeg til Gengæld ikke spare mig, hvis jeg paa nogen Maade kan vise Dem en Tjeneste. Mit Mejeri ligger ganske nær herved, og dèr har jeg frisk Mælk og en meget velsmagende Ost, samt forskellig Slags moden Frugt, der er lige saa behagelig for Øjet som for Ganen.

XLIII. KAPITEL

Om den Strid, DON QUIXOTE havde med Gedehyrden, og om det usædvanlige Eventyr med Regn-Processionen, som han med Sved og Møje bragte til en lykkelig Ende.

Gedehyrdens Fortælling fandt Bifald hos alle dem, der havde hørt den, særlig hos Domherren, der med usædvanlig Opmærksomhed lurede paa den ejendommelige Maade, hvorpaa han fortalte den, som mere nærmede sig en fin Hofmands end en bondsk Hyrdes. Derfor sagde Domherren ogsaa, at Præsten havde haft Ret, naar han hævdede, at Bjergskovene opfostrer Folk med Dannelse. De tilbød alle Eugenio deres Tjeneste, men ingen var saa gavmild i sine Tilbud som Don Quixote, der sagde til ham: „Ven Gedehyrde, hvis jeg saa nogen Mulighed for at indlade mig paa et nyt Eventyr, vilde jeg paa Stedet begive mig afsted for at føre *eders* Eventyr til en lykkelig Ende og straks, paa Trods af Abbedissen og enhver, der vilde sætte sig derimod, bortføre Leandra fra det Kloster, hvor hun uden Tvivl opholder sig mod sin Villie, og give hende i eders Hænder, saa at I kunde gaa frem imod hende ganske efter eders Villie og Behag — men

Ayuntamiento de Madrid

dog saaledes, at jeg ikke overtraadte Ridderskabets Love, som byder, at der ikke maa tilføjes nogen Jomfru den mindste Krænkelse; men jeg haaber til Gud Herren, at en ond Troldmands Kraft ikke vil vise sig saa mægtig, at ikke en anden, venligsindet Troldmand skulde formaa mere end han, og naar den Tid kommer, lover jeg eder min Hjælp og Bistand, saaledes som jeg er forpligtet til ved selve mit Kald, der bestaar i at komme de undertrykte og nødstedte til Hjælp." Gedehyrden saá paa ham, og da han blev Don Quixotes ynkelige Ydre og jammerlige Udseende vàr, forundrede han sig højlig og spurgte Barberen, der sad ham nærmest: „Herre, hvem er dette Menneske, der har en saadan Skikkelse og taler paa denne Maade?" „Hvem skulde det vel være," svarede Barberen, „om ikke den navnkundige Don Quixote af Mancha, den Mand, der afværger alle Forurettelser, hævner al Uret, alle Jomfruers Beskytter, alle Kæmpers Rædsel, Sejrherren i alle Kampe!" „Ih," sagde Gedehyrden, „det lyder jo ganske som det, man læser i Bøgerne om de vandrende Riddere, der har gjort alt det, som Deres Velbyrdighed siger om denne gode Mand. Men jeg tror nu ligegodt, enten at Deres Velbyrdighed skæmter, eller at denne Adelsmand ikke er vel forvaret." „I er en rigtig Skælm og Kæltring," raabte nu Don Quixote, „det er eder, eder, der er en dum Tølper, eder, der ikke er vel forvaret. Min Hjerne er bedre end den infame Horeunges og Taskes, der har født dig til Verden." Og med disse Ord greb han et Brød, som netop laa ved Siden af ham, og kylede det i Ansigtet paa Gedehyrden med en saadan Heftighed, at dennes Næse blev ganske flad. Men Gedehyrden, som ikke forstod Skæmt og mærkede, at man i fuldt Alvor mishandlede ham, tilsidesatte alle Hensyn til Tæppet, Dugen og hele det spisende Selskab og sprang løs paa Ridderen, greb ham om Halsen med begge Hænder og vilde utvivlsomt have kvalt ham, dersom Sancho Panza ikke var kommet til i samme Øjeblik, havde grebet ham ved Skuldrene og kastet ham ind over Bordet, hvorved Fadene sloges i Stykker, Glassene knækkedes, og alt, hvad der var paa Bordet, splittedes ad, saa hvert Stykke tog sin Vej. Don Quixote, der nu saa sig befriet, kastede sig straks over Gedehyrden, som med blo-

Ayuntamiento de Madrid

digt Ansigt og mørbanket af Sanchos Spark ragede rundt efter en Bordkniv for med den at tage en blodig Hævn, hvilket Præsten og Domherren dog afværgede. Men Barberen saá sit Snit til ubemærket at hjælpe Gedehyrden, saa denne fik Don Quixote under sig, og nu lod Hyrden det regne ned over ham med saa jammerlige Prygl, at Don Quixotes Ansigt snart blev lige saa blodigt som hans. Domherren var ved at revne af Latter, Landbetjentene hoppede af Glæde, og den ene med den anden raabte: Puds, puds! som man gør ved Hundene, naar de bides. Kun Sancho var færdig ved at gaa ud af sit gode Skind, fordi han ikke kunde rive sig løs fra Domherrens Tjener, der holdt paa ham, og komme sin Herre til Hjælp. Midt under denne løsslupne Glæde, som de alle deltog i, med Undtagelse af de to Nævekæmpere, der tærskede løs paa hinanden, hørte de Lyden af en Trompet, der klang saa sørgelig, at de alle vendte deres Blikke til den Side, hvorfra denne ynkelige Lyd syntes at komme. Men den, der blev mest ophidset derved, var Don Quixote, der, skønt han stadig meget imod sin Villie og dygtig gennempryglet laa under Gedehyrden, dog nu tiltalte denne og sagde: „Kære Djævel, for andet kan du vel ikke være, da du besidder Kraft og Tapperhed nok til at undertvinge mig: jeg beder dig, lad os slutte Vaabenstilstand, om saa blot for en Time! Thi denne Trompets bedrøvelige Lyd, der naar vore Øren, synes at kalde mig til et nyt Eventyr.“ Gedehyrden, der allerede var træt af at prygle og at blive pryglet, slap ham straks; Don Quixote sprang op, vendte ligeledes Hovedet efter Lyden og saá pludselig, at der ned af et Højdedrag kom en Masse Folk, der alle var iførte hvide Klæder som Pilgrimme paa Bodsvandring. Sagen var den, at Skyerne det Aar havde nægtet at væde Jorden, og i alle de omliggende Byer anstillede man derfor Processioner, Bønner og Bodsøvelser for at bede Gud om at aabne sin Miskundheds Haand og lade det regne. For at udvirke dette drog nu Folkene fra en Landsby tæt derved i Procession til en hellig Eremit, der opholdt sig paa en af de Klipper, som laa rundt om denne Dal. Don Quixote bemærkede Bodsvandrernes sælsomme Dragter, uden at erindre, hvor ofte han allerede maatte have set dem, og bildte sig ind,

Ayuntamiento de Madrid

at dette var en Slags Eventyr, og at det maatte tilfalde ham som vandrende Ridder at vove sig i Kast dermed. I denne Forestilling blev han endnu mere bestyrket ved at antage et Billede, som de førte med sig indhyllet i Sørgeklæder, for en fornem Dame, der blev bortført af disse skamløse Røvere og Skurke. Saa snart dette randt ham i Sinde, styrtede han hen til Rosinante, som gik og græssede, tog Tøjle og Skjold af Sadelbuen, optømmede den paa et Øjeblik, krævede sit Sværd af Sancho, sprang op paa Rosinante, tog Skjoldet paa Armen og sagde med høj Røst til de tilstedeværende: „Nu skal I se, I tapre Staldbrødre, hvor vigtigt det er, at der paa Jorden findes Riddere, der tilhører det vandrende Ridderskabs Orden. Nu skal I, siger jeg, ved at se hin fortræffelige Dame befriet, som viser sig hist henne belagt med Lænker, selv dømme om, hvorvidt de vandrende Riddere ikke fortjener at holdes højt i Ære!" Idet han sagde dette, satte han Hælene i Rosinantes Sider (thi Sporer havde han ikke), og i kort Galop (thi at Rosinante skulde være gaaet i fuld Galop, læser man intetsteds i hele denne sandfærdige Historie) fo'r han Processionen i Møde, skønt Domherren, Præsten og Barberen løb hen for at holde ham tilbage. Det lykkedes dem ikke, og lige saa lidt udrettede Sancho ved at raabe og skrige efter ham: „Hvor vil De hen, Hr. Don Quixote? Hvilken Djævel er faret i Dem, siden De vil løbe Storm paa vores katolske Tro? Vé min arme Sjæl, kan De dog ikke se, at det er en Procession af Bodsvandrere, og at den Dame, som bæres dèr paa Baaren, er det velsignede Billede af den ubesmittede Jomfru. Se Dem dog for, hvad De gør, Herre: Thi denne Gang kan man virkelig sige, at De ikke gør, hvad der er Deres Kald." Sancho anstrengte sig forgæves, thi hans Herre var saa fast besluttet paa at storme løs mod Folkene i de hvide Kjortler og befri den sørgeklædte Dame, at han ikke hørte et Ord, og selv om han havde hørt ham, vilde han dog ikke være vendt om — ikke om saa Kongen selv havde befalet ham det. Han naaede altsaa Processionen, standsede Rosinante, der da ogsaa allerede havde stor Lyst til at hvile lidt, og raabte aandeløs med hæs Stemme: „I dèr, som vel ikke skjuler eders Ansigter for eders Dyds Skyld, tøv, og hør,

Ayuntamiento de Madrid

hvad jeg vil sige eder." De første, der standsede, var de, som bar Billedet, og da en af de fire Klerke, som sang Litanier, saá Don Quixote og bemærkede hans besynderlige Udseende, Rosinantes Magerhed og andre latterlige Omstændigheder ved vor Ridder, sagde han: „Kære Herre og Ven, dersom De har noget at sige os, saa sig det i en Hast, thi disse fromme Brødre spæger deres Kød med Svøbeslag, og vi hverken kan eller bør standse for at høre paa noget, hvis det da ikke er saa kort, at det kan siges med to Ord." „Jeg kan sige det med ét," svarede Don Quixote, „nemlig: I skal straks paa Øjeblikket sætte den skønne Dame i Frihed; hendes Taarer og bedrøvede Ansigt viser tydeligt, at I slæber hende bort imod hendes Villie og har tilføjet hende en aabenbar Fornærmelse. Men jeg, der er kommet til Verden for at hæmme slige Forurettelser, vil ikke tilstede, at I gaar et eneste Skridt videre, før I har gengivet hende den Frihed, som hun længes efter og fortjener." Af denne Tale sluttede alle de, som hørte den, at Don Quixote maatte være forrykt, og brast i en hjertelig Latter. Men at le ved denne Lejlighed var det samme som at gyde Olie paa Ilden hos Don Quixote, og uden at sige et Ord mere trak han sit Sværd og sprængte løs paa Baaren. En af dem, der bar den, overlod Byrden til sine Kammerater og styrtede straks frem mod Don Quixote; han svang en af de Gafler eller Støtter, hvorpaa man sætter Baaren, mens man hviler, og efter at han med dette Vaaben havde afbødet et mægtigt Sværdhug, der slog den i to Stykker, gav han med den sidste Trediedel af den, som han beholdt i Haanden, Ridderen et saa kraftigt Slag over Skulderen paa Sværdsiden, hvor Skjoldet ikke kunde beskytte ham imod denne raa og bondske Styrke, at den stakkels Don Quixote faldt om, meget ilde tilredt. Da Sancho Panza, som stønnende var humpet efter ham, saá ham ligge paa Jorden, skreg han af fuld Hals til den, der tærskede løs paa ham, at han ikke maatte give ham flere Prygl, for det var en stakkels fortryllet Ridder, der aldrig i sine livfødte Dage havde gjort et Menneske noget ondt. Det, der fik Bonden til at holde inde, var dog ikke Sanchos Raab, men den Omstændighed, at han ved at kaste et Blik paa Ridderen, der hverken rørte Haand eller Fod, fik den Tan-

Ayuntamiento de Madrid

ke, at han havde slaaet ham ihjel; han løftede derfor i Hast sin Kittel op lige til Bæltet og benede afsted ind over Marken saa hurtig som en Gemse. Imidlertid var alle de øvrige af Don Quixotes Selskab kommet hen til det Sted, hvor han laa; men Folkene i Processionen, der saá, at alle disse Herrer, og sammen med dem Landbetjentene med deres Armbrøste, kom ilende til, blev bange for, at Sagen vilde faa ubehagelige Følger, slog Kreds om Billedet, drog deres Hætter op over Hovedet og knyttede Næverne om deres Svøber. Klerkene greb fastere om deres Lysestager, og saaledes afventede de Angrebet, fast besluttede paa ikke alene at forsvare sig modigt, men ogsaa at gaa løs paa Angriberne. Skæbnen føjede det dog bedre, end de troede, thi Sancho foretog sig ikke andet end at kaste sig ned over sin Herre, hvor han opløftede den smerteligste og tillige latterligste Klage, man kan tænke sig, i den Tro, at han virkelig var død. Vor Præst var imidlertid blevet genkendt af en anden Præst, der var med i Processionen, og dette Bekendtskab forjog Angsten hos de to krigeriske Skarer. Den første Præst forklarede med et Par Ord den anden, hvem Don Quixote var, og den anden og med ham alle de bodfærdige kom til for at se, om den stakkels Ridder var død. Da hørte de, hvorledes Sancho Panza med Taarer i Øjnene sagde: „O du Ridderskabets Blomst, hvis fortræffeligt anvendte Dage nu afsluttes ved et eneste Stokkeslag! O du din Stammes Pryd, du hele la Manchas Ære og Berømmelse, ja, hele Verdens, som nu, da den maa savne dig, vil blive fuld af Ildgerningsmænd, der ikke mere behøver at frygte Straf for deres Forbrydelser! O du, som var mere gavmild end alle Alexandere, eftersom du for ikke mere end otte Maaneders Tjeneste vilde have skænket mig den bedste Ø, som Havet ombælter og omflyder! O du, der var ydmyg mod de hoffærdige og stolt imod de ydmyge, som bød Farerne Trods, som fandt dig i dine Fjenders Forhaanelser, var forelsket uden Aarsag, efterlignede de gode, var en Svøbe for de onde, en Fjende af de slette, med ét Ord, en vandrende Ridder! Hvilket rummer alt, hvad der kan siges herom.“ Ved Sanchos Skrig og Klage vaagnede Don Quixote atter op, og det første Ord, han sagde, var: „Den, der lever fjernt fra dig, sødeste Dulcinea, er

Ayuntamiento de Madrid

prisgivet endnu større Elendighed end denne. Hjælp mig op paa den fortryllede Karre, Ven Sancho, thi jeg formaar ikke mere at holde mig i Sadlen paa Rosinante, fordi hele denne Skulder er slaaet itu." „Det gør jeg hjertens gerne, min kære Herre," svarede Sancho, „og lad os nu vende hjem til vor Landsby i disse Herrers Selskab, som kun vil Deres Bedste; dèr vil vi træffe Forberedelser til et nyt Togt, der skal skaffe os større Fordel og Berømmelse." „Vel talt, Sancho," sagde Don Quixote, „det vil være klogt at lade den onde Indflydelse af de Stjerner, der nu hersker, gaa over." Domherren, Præsten og Barberen erklærede, at han vilde gøre meget vel i at handle, som han havde sagt. Og inderligt fornøjede over Sanchos enfoldige Tale satte de Don Quixote op paa den Karre, hvorpaa han tidligere var blevet ført afsted. Processionen blev atter bragt i Orden og fortsatte sin Vej, Gedehyrden tog Afsked med dem alle, og Landbetjentene, som ikke vilde drage med længere, modtog deres Betaling af Præsten. Domherren bad denne sende ham Underretning om, hvorledes det gik Don Quixote, om han blev helbredet for sin Galskab, eller om han fremturede deri, og derpaa bad han om Tilladelse til at fortsætte sin Rejse. Kort sagt, hver drog sin Vej, saa at der ikke blev andre tilbage end Præsten og Barberen, Don Quixote, Sancho Panza og den skikkelige Rosinante, der havde betragtet alt, hvad der var gaaet for sig, med samme Taalmodighed som hans Herre. Driveren spændte Okserne for Karren, lagde et Knippe Hø tilrette som Leje for Don Quixote og fulgte derpaa med sin sædvanlige dorske Langsomhed den Vej, som Præsten betegnede ham; efter seks Dages Forløb naaede de Don Quixotes Landsby, hvor de drog ind ved Middagstid. Det var netop paa en Søndag, og alle Folk stod henne paa Gadeskæret, hvor Don Quixotes Karre skulde forbi. De løb alle til og skulde se, hvad der var paa Karren, og da de genkendte deres Bysbarn, stod de ganske forundrede. En Dreng løb i Forvejen for at melde hans Husholderske og Søsterdatter, at deres Onkel og Herre var ankommet, mager, vindtør og bleg, og at han laa paa en Oksekarre paa et Knippe Hø. Det var en Ynk at høre, hvorledes disse to gode Kvinder skreg op, dunkede sig i Hovedet og paany udstødte Forbandelser mod de

Ayuntamiento de Madrid

fordømte Ridderbøger. Og alt dette begyndte forfra, da de saá Don Quixote køre ind ad sin Port.

Ved Rygtet om Don Quixotes Ankomst kom ogsaa Sancho Panzas Kone løbende, som forlængst havde faaet Nys om, at hendes Mand havde fulgt Ridderen som dennes Vaabendrager; og da hun fik Øje paa Sancho, var det første, hun spurgte ham om: hvorledes det gik med Æslet. Sancho svarede, at dets Tilstand var bedre end dets Herres. „Gud være lovet og takket," sagde hun, „der har vist mig saa megen Naade. Men fortæl mig nu, min Ven, hvad Gavn du har haft af dit Vaabendrageri? Hvad for en Trøje bringer du med hjem til mig? Hvilke Sko har du til dine Børn?" „Jeg medbringer intet saadant, kære Kone," svarede Sancho, „skønt jeg medbringer Sager af større Vigtighed og Betydning." „Det glæder mig inderligt," sagde hans Kone, „men vis mig dog disse Sager af større Betydning og Vigtighed, for jeg brænder af Længsel efter at se dem, saa at de kan glæde mit Hjerte, der har været bedrøvet og misfornøjet i alle de mange Hundrede Aar, du har været borte." „Jeg skal vise dig dem hjemme, Kone," sagde Sancho, „dermed maa du være tilfreds; thi om Gud vil, at vi endnu en Gang drager ud for at søge Eventyr, skal du snart faa mig at se som Greve eller Statholder over en Ø, og det ikke saadan en Ø, som man ser ligge hist og her, men en af de allerbedste, der findes." „Det give Gud, kære Mand, for det vil komme paa en tør Plet. Men sig mig dog, hvad er egentlig saadan en Ø; thi det forstaar jeg ikke." „Honning er ikke for Æslets Mund," svarede Sancho; „til sin Tid faar du det nok at se, Kone, og hvor forundret vil du ikke blive, naar du hører alle dine Vasaller titulere dig Deres Herlighed." „Hvad er det dog du snakker, Sancho, om Herligheder, Øer, Vasaller?" sagde Teresa Panza; thi saaledes hed Sanchos Kone, ikke fordi de var beslægtede, men fordi det er Skik og Brug i la Mancha at kalde Konerne ved deres Mænds Efternavn. „Gør dig blot ingen graa Haar, fordi du ikke faar alt at vide straks," svarede Sancho, „det er nok, at hvad jeg siger er sandt, og hold saa din Mund! Foreløbig kan jeg jo saadan fortælle dig, at der ikke findes noget behageligere paa Jorden end at være en anset

Ayuntamiento de Madrid

Mand og Vaabendrager hos en vandrende Ridder, der søger Eventyr. Vel sandt, de fleste Eventyr, man finder, falder ikke just ud, som man kunde ønske det; thi af hundrede Eventyr, der tilstøder én, kommer man bagvendt og forkert fra de niog-halvfems. Det kan jeg tale med om, for fra nogle er jeg kommet himmelsprættet og fra andre gennempryglet. Men alligevel er det nu helt gævt, saadan at drage rundt og vente paa Begivenhederne, mens man vandrer igennem Bjergskove, gennemsøger Tykninger, bestiger Klipper, tager ind paa Slotte og lever gratis paa Kroerne uden at have nødig at betale en Hvid, om det saa var til Fanden selv!"

Hele denne Samtale fandt Sted imellem Sancho Panza og hans Kone Teresa Panza, medens Don Quixotes Husholderske og Søsterdatter modtog ham, klædte ham af og lagde ham i hans gamle Arveseng. Han saá stift paa dem, hans Øjne løb forvildede omkring, og han kunde ikke besinde sig paa, hvor han var. Præsten paalagde Søsterdatteren at pleje sin Onkel vel og holde vaagent Øje med, at han ikke endnu en Gang slap bort fra dem; samtidig fortalte han dem alt, hvad de havde maattet gøre for at bringe ham hjem. Nu udstødte de begge paany Jammerklager mod Himmelen; nu fornyede de deres Forbandelser mod Ridderbøgerne; nu anraabte de Himmelen om at styrte Forfatterne til saa mange Løgne og Urimeligheder ned i Helvedes dybeste Afgrund. Og til sidst blev de grebet af den største Uro og Bestyrtelse ved Tanken om atter at se sig forladt af deres Herre og Onkel, saa snart han havde faaet sin Helse igen. Dette skete da ogsaa ganske saaledes, som de havde forestillet sig det. Men uagtet al den Flid og Opmærksomhed, hvormed denne Histories Forfatter har søgt efter Meddelelse om de Bedrifter, som Don Quixote udøvede paa sit tredie Togt, har han dog ikke kunnet finde mindste Efterretning derom, i det mindste ingen tilforladelige Optegnelser. Kun Rygtet har i la Manchas Erindring bevaret den Omstændighed, at Don Quixote, da han for tredie Gang forlod sit Hus, begav sig til Zaragoza og dèr indfandt sig til en vidtberømt Turnering, som blev afholdt i denne Stad, og at der her tildrog sig Ting, som var hans Tapperhed og gode Forstand værdige. Forfatteren beder ikke sine

Ayuntamiento de Madrid

Læsere om andet, end at han, som en Belønning for det utrolige Arbejde, det har kostet ham at at gennemsøge og ransage alle de Manchanske Arkiver for at bringe denne Historie for Lyset, maa blive beæret med den samme Tiltro, som alle forstandige Folk har til Ridderbøgerne, der overalt i Verden nyder saa høj Gunst; dermed vil han anse sig for at være vel belønnet og tilfredsstillet og føle sig opmuntret til at søge efter flere, om ikke sandfærdige, saa dog lige saa opfindsomme og underholdende Historier.

Forse altri canterà con miglior plettro.

Ayuntamiento de Madrid

Ayuntamiento de Madrid

Ayuntamiento de Madrid

Ayuntamiento de Madrid

DON QUIXOTE

ANDET BIND

Ayuntamiento de Madrid

Ayuntamiento de Madrid

DEN SINDRIGE HERREMAND

DON QUIXOTE

AF

MANCHAS

LEVNED OG BEDRIFTER

FORFATTET AF

MIGUEL DE CERVANTES SAAVEDRA

TEKSTEN REVIDERET OG BEARBEJDET AF

TOM SMIDTH

MED EN ORIENTERENDE INDLEDNING AF

PAUL V. RUBOW

MARTINS FORLAG
KØBENHAVN · OSLO
1926

Ayuntamiento de Madrid

MARTINS FORLAGSTRYKKERI, KØBENHAVN

Ayuntamiento de Madrid

FORTALE

GUD hjælpe mig, hvor inderligt maa nu ikke du, fornemme (eller ringe) Læser, længes efter denne Fortale, i den Tanke, at du vil finde den fuld af Hævn, Bitterhed og Dadel imod Forfatteren af den anden Don Quixote, jeg mener den Don Quixote, der synes at være avlet i Tordesilla og kommet til Verden i Tarragona. Men jeg kan virkelig ikke forskaffe dig den Fornøjelse; thi endskønt Fornærmelse optænder Vrede selv i de sagtmodigste Hjerter, skal mit dog danne en Undtagelse fra denne Regel. Du vilde vel, at jeg skulde give ham Øgenavne som Æsel, forrykte Menneske, frække Karl, men det falder mig slet ikke ind. Lad hans Synd komme over hans eget Hovede, lad ham søbe den Kaal, han har spyttet i, lad den bekomme ham, som han har fortjent. Noget, jeg alligevel ikke har kunnet undgaa at føle som en Krænkelse, er, at han smæder mig for min Alder og min lemlæstede Haand, som om det stod i min Magt at holde Tiden tilbage, saa at den ikke skred hen over mig, og som om jeg havde hentet min Lemlæstelse paa en eller anden Kro og ikke ved den ypperste Begivenhed, som de forbigangne og nuværende Tider har oplevet og de kommende kan vente at skue. Selv om mine Saar ikke er en Prydelse i deres Øjne, som ser dem, saa har de dog i det mindste Værd i dens Agtelse, som véd, hvor jeg har modtaget dem; thi den Soldat, der falder paa Valpladsen, frembyder et skønnere Syn end den, som vinder

Ayuntamiento de Madrid

Friheden ved Flugt. Og dette er saa aldeles min Maade at tænke paa, at om man den Dag i Dag foreslog mig det umulige og gjorde det muligt, saa vilde jeg dog foretrække at have bivaanet denne prægtige Vaabendaad fremfor nu at have min Førlighed og ikke have deltaget deri. De Saar, som ses paa en Soldats Ansigt og Bryst, er Stjerner, der vejleder andre til Ærens Himmel og opvækker Attraa efter fortjent Berømmelse; ligeledes bør man betænke, at det ikke er med de graa Haar, man skriver, men med Aanden, der plejer at modnes med Aarene.

Det har ogsaa krænket mig, at han kalder mig misundelig og, som jeg ikke vidste det, forklarer mig, hvoraf Misundelse opstaar, medens jeg med Sandhed kan sige, at jeg af de to Arter Nid, der gives, udelukkende kender den, som, ren og ædel, kun stræber efter det gode. Forholder det sig nu saaledes, hvad det visselig gør, saa er jeg heller ikke den Mand, der vil forfølge en Præst, navnlig naar han foruden denne Egenskab tillige besidder den: at være Familiar ved den hellige Inkvisition. Og hvis hin anden har sagt det med Henblik paa den Mand, hvem han synes at have ment, saa tager han ganske fejl; thi jeg nærer dyb Ærefrygt for denne Mands Aand, beundrer hans Værker og hans uophørlige og fortjenstfulde Virksomhed. Men jeg er Hr. Forfatteren virkelig forbunden, fordi han siger, at mine Noveller er mere satiriske end lærerige, men dog gode; og det kunde de ikke være, uden at besidde noget af begge disse Egenskaber.

Det tykkes mig, Læser, at jeg hører dig sige, at jeg her bevæger mig imellem for snævre Skranker, for strengt holder mig inden for min Beskedenheds Grænser, fordi jeg véd, at man ikke maa forskaffe den bedrøvede yderligere Bedrøvelse; og denne Herres bedrøvede Tilstand maa rigtignok være særlig slem, siden han ikke tør lade sig se i aaben Mark og ved Dagens Lys, men fordølger sit Navn og lyver sig Fædreland til, som om han højforrædersk havde begaaet Majestætsfornærmelse. Skulde du engang tilfældigt erfare, hvem han er, saa sig ham fra mig, at jeg slet ikke anser mig for fornærmet af ham, da jeg nok véd, hvad det vil sige at blive fristet af Djævlen, og at det er en af dennes værste Fristelser, naar han sætter en Mand i Hovedet, at han kan forfatte og lade trykke en Bog, hvorved han vil kunne

Ayuntamiento de Madrid

vinde lige saa stor Berømmelse som Pengefordel, og lige saa stor Pengefordel som Berømmelse. Og til Bekræftelse herpaa vil jeg gerne, at du med Lune og Elskværdighed skal fortælle ham følgende Historie:

I Sevilla var der engang en Nar, der fandt paa den pudserligste Galskab, den sælsomste Grille, nogen Nar kunde finde paa. Han lavede sig nemlig et Pusterør af en Kæp, som han spidsede i den ene Ende, og saa snart han kunde faa fat i en Hund paa Gaden eller andetsteds, satte han sin Fod paa dens ene Bagben, holdt det andet i Vejret med Haanden, stak saa godt, det lod sig gøre, sit Rør ind et vist Sted og pustede den op, saa dens Bug blev saa trind som en Læderbold. Naar dette var forrettet, gav han den et Par Dask paa Vommen, lod den løbe og sagde til de omstaaende (hvoraf der altid var mange): „Mener De stadig, mine Herrer, at det kun koster ringe Møje at puste en Hund op?" Mener De maaske stadig, min ærede Herre, at det koster ringe Møje at forfatte en Bog?

Men hvis denne Historie ikke skulde synes ham passelig, saa lad ham, kæreste Læser, faa denne, som ligeledes handler om en Hund og en Nar:

Der var ogsaa engang i Cordoba en Nar, som havde den Vane at bære et Stykke af en Marmorplade eller en anden ikke alt for let Sten paa Hovedet, og naar han traf en Hund, som ikke var paa sin Post, gik han tæt hen til den og lod pludselig sin Byrde falde ned paa den. Hunden blev helt tosset, løb gøende og hylende sin Vej og standsede ikke, før den havde lagt et Dusin Gader bag sig. Nu hændte det engang, at der iblandt de Hunde, han havde ladet sin Byrde falde paa, var en Hattemagers Hund, som var meget elsket af sin Herre. Stenen faldt og traf den paa Hovedet. Den forslaaede Hund gav sig til at hyle, og dens Herre saá det og tog det yderst ilde op. Han greb en Alen, sprang løs paa Narren og levnede ikke en hel Knogle i hans Krop; for hvert Slag, han gav, skreg han: „Hej, din infame Hund! Skal du smide Sten paa min Hønsehund? Kunde du ikke se, dit Umenneske, at det er en Hønsehund?" Og efter mindst hundrede Gange at have gentaget Ordet *Hønsehund* lod han den næsten fuldkommen mørbankede Nar løbe. Denne Lære tog Narren sig til Indtægt, listede hjem og vovede

Ayuntamiento de Madrid

ikke at vise sig paa Gaden i en hel Maaned. Da denne Tid var gaaet, kom han igen med sit Kunststykke og en endnu større Byrde, nærmede sig til Hunden og saá skarpt og ufravendt paa den, men uden Lyst eller Mod til at lade sin Sten falde, og raabte: „Det er en Hønsehund! Den maa jeg vogte mig for.“ Og sandt er det, at hver eneste Hund, han mødte, hvad enten det nu var en Dogge eller en Skødehund, kaldte han derefter for en Hønsehund, og lod følgelig aldrig mere sin Sten falde.

Maaske kan det gaa hin Romanskriver ligesaa, at han aldrig mere drister sig til at lade sit Genis Udbytte falde ned paa Publikum i Form af Bøger, som, naar de er slette, er endnu haardere end Stene.

Sig ham ogsaa, at jeg ikke bryder mig en Døjt om hans Trusel: at ville tage Næringen fra mig ved sin Bog. Ganske som det staar i det gamle Mellemspil om Perendenga, siger ogsaa jeg: Saa længe jeg blot har min naadige Herre, Raadsherren i Live, og vor Herre Jesus sørger for alle de andre! Maatte derfor den store Greve af Lemos længe forblive i Live, hvis kristelige Sindelag, vidtbekendte Veldædighed og Gavmildhed har holdt mig oppe til Trods for alle min onde Skæbnes Slag! Og længe leve Hans Højærværdighed af Toledo, *Don Bernardo de Sandoval y Rojas*' høje Mildhed — og det, om der saa slet ingen Bogtrykkerier fandtes i Verden, eller om der saa tryktes flere Bøger imod mig, end der er Bogstaver i Stroferne om *Mingo Revulgo!* Begge disse fyrstelige Herrer har, uden at jeg ved Smigreri eller nogen anden Art af Lovprisning har bejlet til dem, tilskyndede af egen Godhed, paataget sig at vise mig Gunst og Naade, hvorved jeg anser mig for lykkeligere og rigere, end om Lykken paa almindelig Maade havde hævet mig til sine højeste Tinder.

Ære kan ogsaa den fattige besidde, men ikke den lastefulde; Fattigdom kan overskygge Adel, men ikke ganske formørke den. Men naar blot Dyden udsender noget Lys, selv om det er gennem Fattigdommens Snævringer og smalle Sprækker, opnaar den at blive skattet af høje og ædle Sjæle og følgelig at modtage Hjælp og Gunst.

Mere skal du ikke sige ham, og jeg vil heller ikke sige dig mere, men kun indprente dig, at denne anden Del af Don Quixote, som jeg her overrækker dig, er skaaret til af den samme

Ayuntamiento de Madrid

Mester og af det samme Stof som den første. I den fremstiller jeg Don Quixote for dig, saaledes som det senere gaar ham, og til sidst død og begravet, for at ingen skal driste sig til atter at aflægge falsk Vidnesbyrd om ham, da det kan være mere end nok med det, som allerede er aflagt. Ligesaa kan det være mere end nok, at en ærlig Mand én Gang har berettet om disse forstandige Galskaber; saa man skal ikke befatte sig dermed paany. Thi alt for meget, selv om det er af det gode, faar det gode til at synke i Værd, og alt for lidt, selv om det er af det slette, har altid en vis Værdi mellem Folk.

Jeg har glemt at sige dig, at du snart kan vente Persiles, som jeg er i Færd med at fuldende, og anden Del af Galatea.

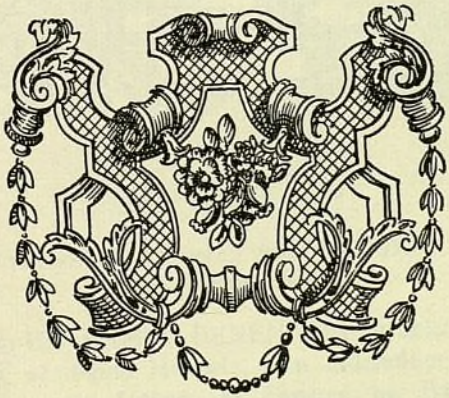

Ayuntamiento de Madrid

Ayuntamiento de Madrid

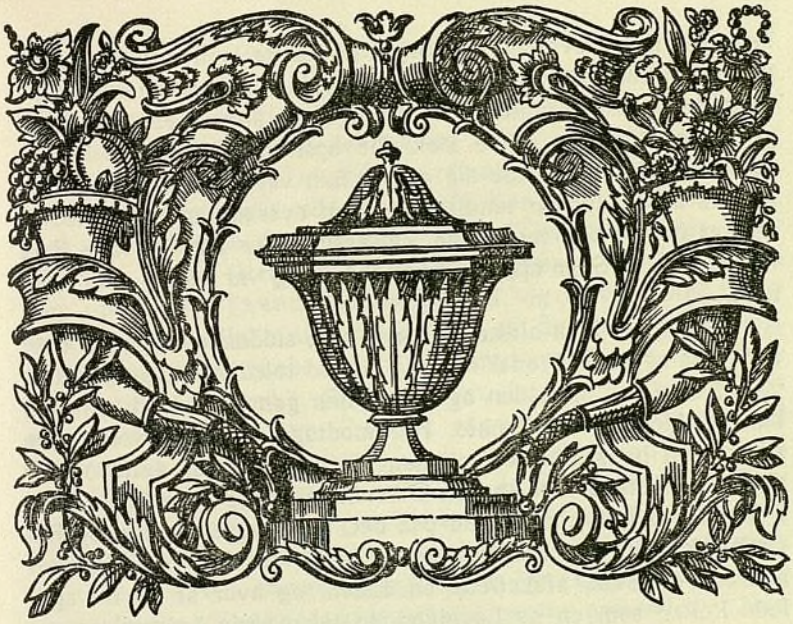

I. KAPITEL

Hvorledes Præsten og Barberen talte med DON QUIXOTE om dennes Sjælesygdom.

SIDI HAMET BENENGELI fortæller i anden Del af denne Historie, som indeholder Don Quixotes tredie Udfart, at Præsten og Barberen næsten havde ladet en hel Maaned hengaa uden at se til Ridderen, for ikke at opfriske de tidligere Tildragelser og bringe dem tilbage i hans Hukommelse. Men derfor undlod de ikke at besøge hans Søsterdatter og Husholderske og paalagde dem at pleje ham godt og give ham alt saadant at spise, som kunde styrke hans Mave og Hovede, da hele hans Ulykke ret overvejet syntes at stamme derfra. De forsikrede, at de gjorde det, og ogsaa fremdeles med største Beredvillighed og Omhu vilde gøre det; thi de saá nok, at deres Herre i enkelte Øjeblikke gav Beviser paa, at han havde sin Forstands fulde Brug. Derover var de to andre yderst fornøjede, efter-

Ayuntamiento de Madrid

som de nu var overbeviste om, at de havde truffet det rette, da de bragte ham forhekset hjem paa Oksekarren, saaledes som det fortaltes i sidste Kapitel af denne lige saa storslaaede som højst grundige Histories første Del. De besluttede altsaa at besøge ham for selv at forvisse sig om, at han var i Bedring, skønt de næsten ansaa det for umuligt, og kom overens om ikke med et Ord at berøre det vandrende Ridderskab, for ikke at løbe Fare for at rive et Saar op, der først saa nylig var blevet syet sammen.

De besøgte ham altsaa og fandt ham siddende i Sengen iført en Vams af grønt Flonel og med en rød toledansk Hue paa Hovedet, men saa indfalden og tør, at han ganske saá ud, som om han var blevet til en Mumie. Han modtog dem meget venligt, de spurgte til hans Helbred, og han gjorde Rede for dette og for sin hele Tilstand med megen Forstandighed og i velvalgte Ord. I Samtalens Løb kom de ind paa det, man kalder Politik og Regeringsformer, de forbedrede ét Misbrug, fordømte et andet, forandrede én Skik, afskaffede en anden, og hver af de tre spillede Rollen som en ny Lovgiver, en tidsmæssig Lykurg, en nybagt Solon. De skabte i den Grad om paa Samfundet, at det saá ud, som de havde lagt det i en Smelteovn og trukket det frem af den i en ganske anden Skikkelse. Don Quixote talte saa fornuftigt om alle de Emner, man berørte, at de to Eksaminatorer ansaa det for ganske utvivlsomt, at han var blevet fuldstændig helbredet og atter var i Besiddelse af sin fulde Fornuft. Søsterdatteren og Husholdersken var til Stede under denne Samtale og kunde ikke blive trætte af at takke Gud, fordi de igen saá deres Herre saa fornuftig. Imidlertid ændrede Præsten sit første Forsæt, som gik ud paa ikke for nogen Pris at berøre det vandrende Ridderskab, og søgte nu med Lempe at dreje Talen hen derpaa for at faa fuldkommen Vished om, hvorvidt Don Quixotes Helbredelse var virkelig eller ej. Han fortalte altsaa efterhaanden en hel Række Nyheder fra Hoffet og meddelte blandt andet, at man ansaa det for ganske sikkert, at Tyrken med en mægtig Flaade styrede mod Vest; ingen vidste, hvad hans Hensigt var, eller hvor dette truende Uvejr vilde bryde ud; lige over for denne Frygt, hvorved han næsten hvert Aar tvinger os til at ruste, maatte hele Kristenheden rette sine Øjne

Ayuntamiento de Madrid

mod hans Flaade, og Hans Majestæt havde ladet Kysterne af Neapel og Sicilien og Øen Malta sætte i Forsvarstilstand. Don Quixote svarede hertil: „Hans Majestæt har handlet som en indsigtsfuld Krigsherre ved rettidigt at sætte sine Stater i Forsvarstilstand, at ikke Fjenden skal finde ham uforberedt. Men hvis man spurgte mig, vilde jeg raade Kongen til at benytte en Forholdsregel, som det vel indtil denne Time har ligget Hans Majestæt meget fjernt at tænke paa.“ Næppe havde Præsten hørt disse Ord, førend han sagde ved sig selv: „Gud holde sin Haand over dig, arme Don Quixote, thi det forekommer mig, at du fra din Daarskabs høje Tinde styrter ned i din Enfoldigheds dybeste Afgrund.“ Men Barberen, der allerede havde faaet det samme Indfald som Præsten, spurgte Don Quixote, hvad det var for en Forholdsregel, som han ansaa for saa gavnlig og vilde foreslaa; maaske var den af en saadan Beskaffenhed, at den kunde sættes paa Listen over de talrige uformaalstjenlige Forslag, som Fyrsterne saa hyppigt bliver plagede med. „Mit Forslag, Hr. Skægskraber,“ sagde Don Quixote, „vil ikke være uformaalstjenligt, men tværtimod ganske passende.“ „Saadan mente jeg det ikke,“ sagde Barberen, „men Erfaringen har vist, at alle, eller dog i det mindste et stort Flertal af de Forslag, der gøres Hans Majestæt, enten er uudførlige eller urimelige, eller skadelige for Kongen og Riget.“ „Men mit,“ svarede Don Quixote, „er hverken uudførligt eller urimeligt, derimod det lettest udførlige, det mest passende, det bekvemmeste og hurtigste, som et opfindsomt Hoved vel kunde finde paa.“ „I saa Fald, Hr. Don Quixote, har De allerede tøvet for længe med at meddele os det,“ sagde Præsten. „Det skal jeg nok tage mig i Vare for,“ sagde Don Quixote; „naar jeg sagde det her i Dag, vilde det blot allerede ganske tidligt i Morgen komme det høje Raad for Øre, og saa kunde en anden løbe af med Æren og Belønningen for mit Arbejde.“ „Hvad mig angaar,“ sagde Barberen, „da lover jeg her for Guds Aasyn:

Hvad det lyster Jer at sige,
ingen jeg betror det, Herre,
ej til Kongen, ej til Bonden,
ej til noget jordisk Væsen;

Ayuntamiento de Madrid

en Ed, som jeg har lært af *Romancen om Præsten*, der i Indledningen til Digtet viste Kongen den Tyv, som havde stjaalet hans hundrede Dubloner og hans hurtige Mulæsel." „Den Slags Historier kender jeg ikke," svarede Don Quixote, „men jeg véd, at Eden har Gyldighed, eftersom jeg véd, at Hr. Barberen er en ærlig Mand." „Selv om han ikke var det," sagde Præsten, „saa vilde jeg dog sige god for ham og indestaa for, at han, hvad denne Sag angaar, ikke vilde tale mere end en stum, under Straf af at dømmes til at betale Processens Omkostninger." „Og hvem, Hr. Licentiat," sagde Don Quixote, „vil gaa i Borgen for Deres Velbyrdighed?" „Mit gejstlige Embede," svarede Præsten, „der paalægger mig den Pligt at bevare Hemmeligheder."

„Nu, ved Kristi Legeme!" tog Don Quixote derpaa Ordet, „hvad andet havde Hans Majestæt nødig at gøre end ved et offentligt Opraab at indbyde alle de vandrende Riddere, der strejfer rundt i Spanien, til paa en bestemt Dag at indfinde sig i Residensen? Thi selv om der ikke indfandt sig mere end et halvt Dusin, saa kunde der blandt dem dog findes én, som alene vilde være nok til at tilintetgøre hele Tyrkens Magt. Skænk mig nu Deres Opmærksomhed, og følg min Fremstilling: Skulde det mon være noget nyt, at en eneste vandrende Ridder hugger en Krigshær paa to Hundrede Tusinde Mand sønder og sammen, som om de alle kun havde én Hals eller var af Sukkerdejg? Eller maa De ikke indrømme mig, at utallige Historier er fulde af saadanne vidunderlige Bedrifter? Den berømte — ja, det vilde være til Ulykke for mig selv; om for andre, vil jeg lade usagt! — den berømte Don Belianís skulde blot leve i vore Dage, eller en af Amadís af Galliens talrige Afkom! Thi hvis nogen af dem nu var i Live og gav sig i Kast med Tyrken, saa vilde jeg ikke have Andel i det Bytte, Tyrken kom til at gøre. Men Gud vil sørge for sit Folk og skænke det en Mand, der, selv om han ikke er saa drabelig som de tidligere vandrende Riddere, dog i det mindste ejer et ligesaa modigt Sind som de. Gud hører og forstaar mig, mere siger jeg ikke." „O ve," udbrød Søsterdatteren, „jeg vil dø paa, at min Hr. Morbroder paany vil være vandrende Ridder." Dertil svarede Don Quixote: „Som vandrende Ridder vil jeg leve og dø. Og hvad enten nu Tyrken drager ned eller op, hvornaar og med hvor stor Krigs-

Ayuntamiento de Madrid

magt han end kommer, saa siger jeg dog endnu en Gang: Gud hører og forstaar mig." Men nu sagde Barberen: „Jeg vil bede Dem om, min Herre, at tillade mig at fortælle Dem en kort Historie, som tildrog sig i Sevilla, og som jeg har stor Lyst til at meddele Dem, da den passer saa godt til Lejligheden." Don Quixote og Præsten tillod ham det, de andre laante ham deres Opmærksomhed, og han begyndte paa følgende Maade:

„I Daarekisten i Sevilla var der en Mand, som hans Paarørende havde bragt derhen, fordi han var forrykt. I Osuna havde han taget Graden som Licentiat i Kirkeret, men selv om han havde taget den i Salamanca, vilde han dog efter manges Anskuelse ligefuldt have været en Nar. Den omtalte Licentiat kom efter mange Aars Indespærring til den Anskuelse, at han nu atter var karsk og besad sin Forstands fulde Brug, og i denne Overbevisning skrev han til Ærkebispen og bad ham indtrængende og med meget fornuftige Grunde om at give Befaling til, at man skulde løslade ham og befri ham for den Elendighed, hvori han levede, da han ved Guds Naade atter var kommet til sin Forstands fulde Brug, medens hans Paarørende udelukkende holdt ham dèr for at have Raadighed over hans Formue og i Strid med Sandheden krævede, at han lige til sin Død skulde vedblive med at være en Daare. Ærkebispen, der ved disse mange fornuftige og velskrevne Breve var blevet overbevist, befalede en af sine Kapellaner at erkyndige sig hos Husets Forstander, om det forholdt sig saaledes, som Licentiaten berettede, ja, endog tale med den forrykte selv, og hvis denne efter hans Skøn var ved fuld Forstand, tage ham ud og sætte ham i Frihed. Det gjorde Kapellanen, og Forstanderen sagde ham, at Manden endnu stadig var gal; thi skønt han ofte talte overmaade fornuftigt, kom han dog til Slut pludselig frem med Urimeligheder, der var lige saa store og talrige, som hans forstandige Ytringer før havde været, hvilket han kunde overbevise sig om ved at give sig i Snak med ham. Denne Prøve vilde Kapellanen anstille. Man bragte ham hen til den forrykte. Han talte med ham i en Time eller mere, og i al den Tid sagde den gale ikke ét forkert eller taabeligt Ord; tværtimod var hans Tale saa tænksom, at Kapellanen blev nødsaget til at tro, at Taaben var et ganske fornuftigt Menneske. Blandt andet sagde den for-

Ayuntamiento de Madrid

rykte, at Forstanderen ikke var ham velsindet, fordi han ikke vilde miste de Gaver, hans Paarørende tilsendte ham, for at han skulde foregive, at han, den indespærrede, endnu var gal, skønt han havde sine lyse Øjeblikke; og den største Fjende, han i sin Ulykke havde, var netop hans Rigdom, thi for at kunne nyde godt af den benyttede de sig af List og Ondskab og ytrede Tvivl om den store Naade, Gud havde vist ham ved paa ny at have forvandlet ham fra et ufornuftigt Dyr til et Menneske. Kort sagt, han talte paa en saadan Maade, at Forstanderen syntes saa mistænkelig, hans Paarørende saa havesyge og ubarmhjertige og han selv saa fornuftig, at Kapellanen besluttede at tage ham med sig, for at Erkebispen selv kunde se ham og med begge Hænder gribe Sandheden i denne Sag. I sin Godtroenhed bad den brave Kapellan Forstanderen give Befaling til, at man skulde udlevere Licentiaten de Klæder, han havde baaret ved sin Indtræden i Anstalten. Forstanderen bad Kapellanen betænke, hvad han gjorde, da der ikke kunde være Tvivl om, at Licentiaten endnu var gal. Men alt dette gjorde intet Indtryk paa Kapellanen, da han mente, at alle Forstanderens Indvendinger og Advarsler kun gik ud paa at beholde Licentiaten. Forstanderen maatte adlyde, da Befalingen kom fra Erkebispen. Han gav Licentiaten hans Klæder, der var ny og anstændige; og da han saá sig afført Narrekappen og iført et fornuftigt Menneskes Dragt, bad han indstændigt Kapellanen om af Kristenkærlighed at give ham Tilladelse til at sige sine Staldbrødre, de afsindige, Farvel. Kapellanen svarede, at han vilde gøre ham Selskab for at se de gale Mennesker, der opholdt sig i Anstalten. De gik altsaa virkelig derop sammen med forskellige andre Folk, der just var til Stede, og da Licentiaten kom til en Celle, hvori der befandt sig en bindegal, der dog for Øjeblikket var stille og rolig, sagde han til ham: „Kære Ven, overvej, om du har nogen Kommission at give mig, thi jeg drager nu hjem, fordi Gud i sin uendelige Godhed og Barmhjertighed og uden al Fortjeneste paa min Side har været saa naadig at give mig min Forstand igen. Jeg er nu helbredet og ved fuld Fornuft; thi for Guds Almagt er intet umuligt. Sæt ogsaa du alt dit Haab og din Tillid til Gud; thi da han har bragt mig tilbage til min tidligere Tilstand, vil han ogsaa bringe dig tilbage dertil, naar

Ayuntamiento de Madrid

SANCHO fortæller med fromt Ansigt en opdigtet Historie.

Ayuntamiento de Madrid

Ayuntamiento de Madrid

du sætter din Lid til ham. Jeg skal sørge for at sende dig noget godt at spise, spis det i alle Tilfælde; thi du maa vide, at jeg af egen Erfaring er naaet til den Anskuelse, at alle vore Daarskaber kommer af, at man har en tom Mave og Hjernen fuld af Vind. Frisk Mod altsaa, frisk Mod! Mistrøstighed i Ulykken er skadelig for Helbredet og medfører Døden." Hele denne Tale, som Licentiaten holdt, hørte en anden Nar, der sad i en Celle lige overfor den bindegales; han rejste sig fra den slidte Sivmaatte, hvorpaa han splitternøgen laa, og spurgte med skrigende Røst, hvem den Mand var, som var blevet rask og gik klog derfra. Licentiaten svarede: „Det er mig, kære Ven, der drager herfra; thi jeg har ikke nødig at blive her længere, hvorfor jeg er Himmelen uendelig taknemlig, der har vist mig saa stor Barmhjertighed." „Betænk, hvad I siger, Licentiat," svarede den gale, „lad ikke Djævelen forblænde eder. Flyt ikke en Fod af Stedet, bliv smukt roligt i eders Bopæl, og spar eder selv for at skulle vende tilbage hertil." „Jeg véd, at jeg er helbredet," svarede Licentiaten, „det vil ikke blive nødvendigt, at jeg atter begiver mig paa denne Valfart til Golgatha." „Du helbredet?" sagde den forrykte; „nuvel, det vil vise sig, gaa med Gud! Men jeg sværger dig til ved Jupiter, hvis Majestæt jeg repræsenterer her paa Jorden, at alene for den Synds Skyld, som Sevilla begaar i Dag derved, at den lader dig forlade dette Hus og anser dig for klog, skal jeg revse Staden saaledes, at det ikke skal glemmes i Evigheders Evighed, Amen. Véd du ikke, usle Licentiat, at det staar i min Magt, da jeg, som jeg har sagt, er Jupiter Tonans og i mine Hænder holder de brændende Lynstraaler, hvormed jeg formaar og har for Vane at true og ødelægge Verden? Dog vil jeg kun straffe den uforstandige Stad ved én Tugtelse: I tre samfulde Aar fra det Øjeblik, da jeg har forkyndt dig denne Trusel, vil jeg ikke lade det regne over den eller dens hele Omraade og Opland. Du i Frihed, du helbredet og ved Fornuft? Og jeg en Nar, jeg aandssvag og bunden? Jeg vil for Fremtiden lige saa lidt lade det regne, som jeg vil gaa hen og hænge mig." Alle de Omstaaende hørte med stor Opmærksomhed paa Narrens Ord og Skrig, men vor Licentiat vendte sig til vor Kapellan, greb hans Hænder og sagde: „Min Herre, lad ikke dette bekymre Dem, og agt ikke paa, hvad denne

Ayuntamiento de Madrid

Nar siger; thi dersom han er Jupiter og ikke vil lade det regne, saa er jeg Neptun, Fader og Gud for Vandene, og vil lade det regne saa ofte, jeg har Lyst og det gøres nødigt." Hertil svarede Kapellanen: „Alligevel vil det ikke være rigtigt at opirre Hr. Jupiter. Deres Velbyrdighed maa altsaa blive, hvor De er; en anden Gang, naar jeg faar bedre Tid og Lejlighed, skal jeg komme igen og afhente Deres Velbyrdighed." Forstanderen og alle de tilstedeværende lo hjerteligt, hvorover Kapellanen blev noget ærgerlig og skamfuld. Man afførte Licentiaten hans smukke Klæder, han maatte blive i Daarekisten, og dermed er Fortællingen ude."

„Det er altsaa den Fortælling, Hr. Barber," sagde Don Quixote, „som De ikke kunde lade være med at fortælle, fordi den passede saa godt paa mig? Oh, Hr. Skægskraber, Hr.Skægskraber, den maa være meget blind, som ikke kan se igennem en Sigte! Er det muligt, at Deres Velbyrdighed ikke véd, at Sammenligninger mellem Begavelse og Begavelse, mellem Tapperhed og Tapperhed, mellem Skønhed og Skønhed, mellem Familie og Familie stedse er forhadte og uvelkomne? Jeg, Hr. Barber, er ikke Neptun, Vandenes Gud, stræber heller ikke efter, at nogen skal anse mig for fornuftig, hvor jeg ikke er det. Jeg søger kun at vise Verden den Vildfarelse, den lever i, fordi den ikke véd at forny hine lyksalige Tider, da den vandrende Ridderorden blomstrede; men vort fordærvede Aarhundrede fortjener ikke saa høj en Lykke, som hine Tider nød, da de vandrende Riddere paatog sig den Pligt og paa deres Skuldre bar den Byrde at forsvare Kongerigerne, beskytte Jomfruer, beskærme de faderløse og umyndige, tugte de hovmodige og belønne de ydmyge. De fleste af de Riddere, man har i vore Dage, svøber sig hellere i Damask, Guldbrokade og andre rige Stoffer, end de ruster sig med Panser og Plade. Nu findes der ikke mere nogen Ridder, der sover i aaben Mark, udsat for det ublide Vejrlig og iført fuld Rustning fra Hoved til Fod; nu gives der ikke mere nogen, der uden at tage Foden af Stigbøjlen, lænet til sin Lanse, med bøjet Hoved, indbyder Søvnen, saaledes som de vandrende Riddere gjorde. Nu gives der ikke mere nogen, der, stormende frem af Skoven paa denne Side, vil trænge ind i Bjergene hinsides og derfra betræde en ufrugtbar og øde Kyst ved Bredden af Havet, der næsten altid er oprørt og fnysende, og som, naar han ved dets

Ayuntamiento de Madrid

Strand har fundet en lille Baad uden Aarer, Sejl, Mast eller nogen Slags Tovværk, med uforsagt Mod vil kaste sig i den og give sig til Pris for det dybe Havs ubønhørlige Bølger, der snart slynger ham mod Himmelen og snart river ham ned i Afgrunden. Og han, der kækt byder Stormens uimodstaaelige Rasen Trods, befinder sig pludselig, i det Øjeblik, han mindst venter det, over tre Tusinde Mile fra det Sted, hvor han er gaaet om Bord; og da han nu springer i Land, i et fjerntliggende og ukendt Land, hænder der ham Ting, som er værdige til at prentes, ikke paa Pergament, men i Metal. Nej, i vore Dage triumferer Ladhed over Stræbsomhed, Ørkesløshed over Arbejde, Lasten over Dyden, Anmasselse over Dygtighed, Krigskunstens Teori over dens Praksis, som kun levede og glimrede i den gyldne Tidsalder, de vandrende Ridderes Aarhundreder. Nævn mig nogen, der var bravere og mandhaftigere end Amadís af Gallien; nogen, der var forstandigere end Palmerín af England; nogen, der var høfligere og mere omgængelig end Tirante den Hvide; en Mand med mere Levemaade end Lisuarte af Grækenland; nogen, der har faaet eller uddelt flere Sværdhug end Don Belianis; nogen mere uforsagt end Perion af Gallien; nogen, der hyppigere styrtede sig i Fare end Felixmarte af Hyrcanien; nogen, der var mere oprigtig end Esplandian; nogen mere ildfuld end Don Cirongilio af Thrakien; nogen, der var mere skrækindjagende i Kamp end Rodomonte; nogen mere forsigtig end Kong Sobrino; nogen mere forvoven end Rinaldo; nogen mere uovervindelig end Roland; nogen mere tapper og ædel af Optræden end Rugero [Rüdiger], fra hvem de nuværende Hertuger af Ferrara nedstammer, efter hvad Turpin siger i sin Verdensbeskrivelse? Alle disse Riddere, Hr. Licentiat, og mange andre, som jeg kunde opregne, var vandrende Riddere, Ridderskabets Ære og Glans. Disse, eller Mænd som disse, var det min Mening, at Hans Majestæt skulde betjene sig af; de vilde kunne yde Hans Majestæt fortræffelige Tjenester, store Omkostninger vilde blive ham sparede, og Tyrken kunde rive sig i Skægget. Og hermed være det sagt: Jeg agter ikke at blive hjemme i min Bopæl, selv om Kapellanen ikke vil tage mig bort herfra. Og hvis Jupiter, som Barberen sagde, ikke vil lade det regne, saa er *jeg* her og vil lade det regne, naar det behager mig; det siger

Ayuntamiento de Madrid

jeg, for at Hr. Barberbækkenet kan vide, at jeg har forstaaet ham." „Sandelig, Hr. Don Quixote," svarede Barberen, „saadan mente jeg det ikke — saa sandt Gud hjælpe mig, min Hensigt var god, og Deres Velbyrdighed har ingen Grund til at føle sig stødt." „Om jeg skal føle mig stødt eller ej," svarede Don Quixote, „maa jeg selv bedst vide."

Derpaa tog Præsten Ordet og sagde: „Skønt jeg hidtil næsten ikke har talt et Ord, vil jeg dog ikke gerne gemme paa en Tvivl, der nager og trykker min Samvittighed, og som er fremkommet hos mig ved det, som Hr. Don Quixote netop har fremført." „Hr. Licentiat," svarede Don Quixote, „selv helt andre Ting skulde være Dem tilladt, og De kan frit udtale Deres Tvivl. Det er ikke behageligt at bære paa en tynget Samvittighed." „Jeg maa altsaa, siden De tillader det," sagde Præsten, „sige, at min Tvivl bestaar deri, at jeg paa ingen Maade kan overtale mig til at tro, at denne store Sværm af vandrende Riddere, som Deres Velbyrdighed Hr. Don Quixote har opregnet, virkelig har levet som Mennesker af Kød og Blod her i Verden; mig forekommer det tværtimod altsammen at være Fabler, Hjernespind og Usandheder, Drømme fortalte af Folk, som lige er vaagnede af deres Søvn, eller rettere sagt, endnu er halvt sovende." „Dette," sagde Don Quixote, „er atter en Vildfarelse hos mange Mennesker, som ikke tror, at der har været slige Riddere til her paa Jorden. Jeg har ofte overfor forskellige Personer og ved forskellige Lejligheder bestræbt mig for at opklare denne temmelig almindelige Fejltagelse ved Sandhedens Lys. Nogle Gange har jeg imidlertid ikke naaet mit Maal, ved andre Lejligheder derimod er jeg trængt sejrrigt igennem, idet jeg støttede mig paa Sandhedens Skuldre. Denne Sandhed er saa uomtvistelig, at jeg næsten kunde sige, jeg med mine egne Øjne har set Amadis af Gallien: Han var en høj, velvoksen Mand, lys af Ansigtsfarve, med et sort, velplejet Skæg; i hans Blik laa en Blanding af Mildhed og Strenghed, han var ordknap, langsom til Vrede, hurtig til at dæmpe sin Harme. Og saaledes som jeg her har afmalet Amadís af Gallien, forekommer det mig, at jeg kunde afbilde og beskrive samtlige vandrende Riddere, der i Historierne lever over den hele Verden; thi da jeg forestiller mig, at de var saaledes, som de be-

Ayuntamiento de Madrid

skrives i Historierne, saa kan man af de Bedrifter, som de udførte, og af de Ejendommeligheder, de besad, ved rigtige Slutninger uddrage, hvorledes deres Træk, Ansigtsfarve og Skikkelse har været." „Hvor stor mener da Deres Velbyrdighed Hr. Don Quixote, at Kæmpen Morgante har været?" spurgte Barberen. „Hvad Kæmperne angaar," svarede Don Quixote, „da er Meningerne forskellige om, hvorvidt der har været saadanne til i Verden eller ikke. Men den hellige Skrift, der ikke kan vige en Tøddel fra Sandheden, viser os, at de har været til, eftersom den fortæller os Historien om hin uhyre store Filister Goliath, der var syv og en halv Alen lang, hvilket er en umaadelig Længde. Paa Øen Sicilien har man ligeledes fundet mægtige Benpiber og Skulderblade, hvis Størrelse tydelig beviser, at de har tilhørt Kæmper, og det taarnhøje Kæmper; Maalekunsten stiller denne Kendsgerning uden for al Tvivl. Men til Trods herfor kan jeg ikke med Sikkerhed sige, hvor stor Morgante har været, skønt jeg tror, at han ikke har været saa overvættes stor. Hvad der leder mig til denne Anskuelse, er, at jeg i den Historie, hvor hans Bedrifter udførligt omtales, finder nævnt, at han ofte sov under Tag; og da han har fundet Huse, som kunde rumme ham, er det klart, at hans Højde ikke kan have været saa umaadelig." „Det er ganske rigtigt," sagde Præsten, og da han fandt Fornøjelse i at høre ham fremkomme med denne ravgale Snak, spurgte han ham, hvorledes han mente, at Rinaldo af Montalbans, Hr. Rolands og de øvrige tolv Pairer af Frankrigs Ansigtstræk havde været, da de dog alle var vandrende Riddere. „Om Rinaldo," svarede Don Quixote, „tør jeg driste mig til at sige, at han havde et bredt, meget rødmosset Ansigt og noget fremstaaende Øjne, der altid var i Bevægelse, samt at han var overordentlig pirrelig og heftig, en stor Ven af Røvere og Skarnsfolk. Om Roland, eller Hruotland, eller Roldan (thi med alle disse Navne betegner Historien ham) har jeg den Mening, ja, den Overbevisning, at han var middelhøj af Skikkelse, bredskuldret, lidt skævbenet, brun i Ansigtet og med et tykt Skæg, laadden paa Kroppen, truende af Aasyn, kort i sin Tale, iøvrigt meget høflig og velopdragen." „Hvis Roland," sagde Præsten, „ikke var pyntteligere af Ydre, end Deres Velbyrdighed har beskrevet ham, saa

Ayuntamiento de Madrid

synes det mig intet Under, at den skønne Angelica forsmaaede ham og lod ham i Stikken for den Ynde, Glød og Elskværdighed, som den glathagede unge Mohr, hvem hun hengav sig til, uden Tvivl var i Besiddelse af; og hun handlede forstandigt ved hellere at forelske sig i Medors Blødagtighed end i Rolands Barskhed." „Denne Angelica, Hr. Licentiat," svarede Don Quixote, „var en løsagtig, omløbende og temmelig ublufærdig ung Dame, der lige saa meget fyldte Verden med sine taabelige Streger som med Rygtet om sin Skønhed. Hun forsmaaede tusinde fornemme Herrer, tusinde Helte, tusinde Mænd med rige Aandsgaver og tog til Takke med en rødkindet Page uden Formue, uden Ry og Navn for andet end Taknemlighed — et Navn, som han fik paa Grund af den Troskab, han udviste over for sin Ven. Da hendes Skønheds høje Skjald, den navnkundige Ariost, ikke turde eller ikke havde Lyst til at besynge det, som hændte denne Dame, efter at hun paa uværdig Vis havde hengivet sig til Knøsen — formodentlig har det heller ikke været alt for sømmelige Ting — lod han Sagen i Bero og ender sin Sang med følgende Ord (XXX, 16):

Hvorledes hun for nu at naa til Hjemmet
et dygtigt Skib og gunstigt Vejrlig fandt,
og endelig Medor gav Indiens Krone,
en anden synger vel i bedre Tone.

Og uden Tvivl var dette en Art Spaadom, thi Digterne kalder sig ogsaa Apollos Præster, hvilket vil sige Profeter. Og hvor sandt dette er, kan man tydelig se deraf, at en berømt andalusisk Digter senere har grædt og besunget hendes „Taarer", og en anden berømt, ja, enestaaende kastillansk Digter har besunget hendes „Skønhed"." „Sig mig, Hr. Don Quixote," tog derpaa Barberen Ordet, „har der mon ikke foruden de mange Poeter, der har sunget til denne Frøken Angelicas Pris, ogsaa været én, der har skrevet en Satire over hende?" „Jeg tror nok," svarede Don Quixote, „at dersom Sacripante eller Roland havde været Digtere, vilde de have smurt den unge Dame kønt til; thi det er en Ejendommelighed hos Poeterne, at naar de bliver forsmaaede og ikke bønhøres af deres opdigtede eller ikke opdigtede Herskerinder, saa hævner de sig i fuldt Alvor

Ayuntamiento de Madrid

paa de Damer, som de har kaaret til deres Tankers Herskerinder, ved at skrive Satirer og Smædeskrifter om dem, en Hævn, som sandelig er et ædelt Sind uværdig. Men hidindtil har jeg dog intet hørt om, at der skulde cirkulere ærekrænkende Vers om Frøken Angelica, som jo dog har bragt hele Verden i Oprør." „Et sandt Vidunder," sagde Præsten. I det samme hørte de Husholdersken og Søsterdatteren, som havde forladt Selskabet, skrige af fuld Hals ude i den indre Gaard, og de ilede alle ud for at se, hvoraf denne Larm var opstaaet.

II. KAPITEL

Der handler om den mindeværdige Strid mellem SANCHO PANZA og DON QUIXOTES Søsterdatter og Husholderske, samt andre behagelige Ting.

Historien beretter, at de Skrig, som kom Don Quixote, Præsten og Barberen for Øre, udstødtes af Søsterdatteren og Husholdersken under deres Strid med Sancho Panza, der med Vold og Magt vilde ind til Don Quixote. De to spærrede Vejen for ham og raabte: „Hvad vil den Landstryger her i Huset? Gaa eders Vej, gode Ven, og begiv eder hjem til eders eget; thi det er eder og ingen anden, der har forført og besnakket vor Herre og slæbt ham ud i Ødemarken." Hertil svarede Sancho: „Din Satans Husholderske! Den, der er blevet besnakket og forført, er mig; den, der er blevet slæbt ud i Ødemarken, er mig, og ikke din Herre! Det er ham, ham, der har slæbt mig om ude i Verden. Du tager fejl, din Regning er en halv Gang for høj: han har draget mig fra Hus og Hjem med Spilfægterier og har lovet mig et Eiland, som jeg forgæves venter paa den Dag i Dag." „Gid det skammelige Eiland sad i din Hals, fordømte Sancho!" svarede Søsterdatteren; „Eiland, hvad er det? Er det noget, der kan spises, din Slikmund, din Grovæder?" „Det er ikke noget, der kan spises," svarede Sancho, „men noget, man kan være Statholder over; noget, der er bedre end et halvt Dusin Byer, og som man kan forvalte, bedre end et halvt Dusin

Ayuntamiento de Madrid

af Hoffets Kommandantskaber." „Alligevel slipper du ikke ind," sagde Husholdersken, „din Sæk fuld af Uhumskhed, din Ulykkesfugl! Gaa hen og vær Statholder i dit eget Hus, dyrk dine Par Album Land, og gør ingen Krav paa Eilænder eller Eilænderinder." Med stor Fornøjelse hørte Præsten og Barberen paa Ordskiftet mellem disse tre; men Don Quixote, der frygtede for, at Sancho skulde aabne for Sækken og lade en Hoben enfoldige Ondskabsfuldheder vælte ud, der kunde røre ved Ting, som just ikke vilde befæste hans Anseelse, kaldte paa ham og befalede de to Kvinder at holde Mund og lade ham komme ind. Sancho traadte ind, og Præsten og Barberen sagde Farvel til Don Quixote, om hvis Helbredelse de mistvivlede, da de saá, hvor fast han holdt ved sine forrykte Indbildninger, og hvor dybt han i sin Enfoldighed var nedsænket i Forestillingen om sit ulykkelige vandrende Ridderskab. Præsten sagde derfor til Barberen: „De skal se, kære Ven, naar vi mindst venter det, drager vor Herremand afsted og gaar atter paa Falkejagt." „Derom tvivler jeg ikke," sagde Barberen, „men jeg undrer mig ikke saa meget over Ridderens Galskab som over Vaabendragerens Enfoldighed; han tror saa fast paa den Historie med Øen, at jeg er overbevist om, at hvor mange Skuffelser han end oplever, vil ingen af dem kunne faa den ud af Hjernekisten paa ham." „Gud hjælpe dem!" sagde Præsten, „vi vil passe paa og se, hvordan det ender med dette Sammensurium af Taabeligheder hos en saadan Ridder og en saadan Væbner. Det ser ud, som om de begge har præget deres Forrykthed i samme Form, og som Herrens Naragtighed ikke var en Døjt værd uden Tjenerens Taabelighed." „Det er sandt," sagde Barberen, „og jeg vilde give noget for at vide, hvad der nu gaar for sig mellem de to." „Jeg er vis paa," svarede Præsten, „at Søsterdatteren eller Husholdersken nok skal fortælle os det bagefter, for de glemmer vist ikke at staa paa Lur."

Imidlertid havde Don Quixote lukket sig inde i sit Kammer med Sancho, og saa snart de var alene, sagde Ridderen: „Det gør mig meget ondt, Sancho, at du har sagt og siger, at det var mig, der forledte dig til at drage fra Hus og Hjem, da du dog véd, at *jeg* ikke blev paa min Gaard. Vi drog ud sammen, sammen strejfede vi om, og sammen har vi vandret, den samme

Ayuntamiento de Madrid

Skæbne, den samme Lykke har vi fristet; hvis man har himmelsprættet dig én Gang, saa har man fortryllet mig hundrede Gange; det er hele den Fordel, jeg har haft frem for dig." „Det var heller ikke mere end billigt," svarede Sancho; „thi som Deres Velbyrdighed siger, hefter Uheldet snarere ved de vandrende Riddere end ved deres Vaabendragere." „Dèr tager du fejl, Sancho," sagde Don Quixote, „efter det Ordsprog, der siger: *Quando caput dolet*, og saa videre." „Jeg forstaar ikke andet end mit Modersmaal," svarede Sancho. „Jeg mener," vedblev Don Quixote, „at naar Hovedet lider, saa lider alle Lemmerne, og da jeg er din Herre og Husbond, saa er jeg dit Hoved, og du et af mine Lemmer, da du er min Tjener; derfor maa ogsaa enhver Lidelse, som rammer eller vil ramme mig, smerte dig, og din mig." „Saadan burde det vel være," sagde Sancho, „men dengang da jeg, et Lem, blev himmelsprættet, holdt mit Hoved bag ved Gaardmuren og saá, uden mindste Smerte, hvordan jeg fløj i Luften, og naar det er Lemmernes Pligt at føle Smerte ved Hovedets Lidelse, saa burde det ogsaa være Hovedets Pligt at værke ved deres." „Vil du dermed sige," genmælede Don Quixote, „at det ikke smertede mig, at du blev himmelsprættet? Og hvis du siger det, saa bør du ikke sige det, ja, ikke engang tænke det; thi jeg følte den Gang langt mere Smerte i min Sjæl end du i dit Legeme. Men lad os nu skyde dette til Side, vi kan altid finde Lejlighed til at drøfte og afgøre den Sag. Fortæl mig, Ven Sancho, hvad siger Folk her paa Stedet om mig? Hvorledes bedømmer Almuen mig? Hvad mener Herremændene, hvad tænker Ridderne? Hvad siges der om min Tapperhed, om mine Bedrifter, om min Høviskhed? Hvorledes taler man om den Opgave, jeg har paataget mig, at forny den allerede forglemte vandrende Ridderorden og genindføre den i Verden? Med ét Ord, Sancho, jeg vil, at du skal sige mig alt, hvad der hidtil er kommet dig for Øre, og det uden i mindste Maade at føje noget til det gode eller formindske det onde. Thi det sømmer sig for en sandfærdig og trofast Vasal at fremlægge Sandheden for sin Herre i dens egentlige og rette Skikkelse, uden at Øjentjeneri forstørrer den, eller nogen anden lav Hensigt forringer den. Du maa vide, Sancho, at hvis Sandheden naaede Fyrsternes Øre nøgen og uden at

Ayuntamiento de Madrid

være iført Smigerens Klædning, saa vilde der komme andre Tider, og man vilde snarere kalde andre Tidsaldre for Jernalderen end vor, der efter min Mening godt kan gælde for den forgyldte mellem dem, som Verden nu kender. Lad dette tjene dig til Belæring, Sancho, for at du paa forstandig og velmenende Vis kan lade mig høre Sandheden angaaende alt det, jeg har spurgt dig om." „Det skal jeg hjertens gerne gøre," sagde Sancho, „men paa den Betingelse, at Deres Velbyrdighed ikke maa blive ærgerlig over noget af det, jeg siger, siden De vil have, at jeg skal sige det altsammen splitternøgent, uden at klæde det i nogen anden Dragt end den, hvori det er kommet mig for Øre." „Jeg vil ikke blive fortrydelig," sagde Don Quixote; „du kan tale ganske frit, Sancho, uden nogen Art Omsvøb." „Det første, jeg altsaa har at sige," sagde Sancho, „er, at Almuen anser Deres Velbyrdighed for en stor Nar og mig for en ikke mindre Daare. Herremændene siger, at Deres Velbyrdighed ikke har kunnet lade sig nøje med at blive inden for Herremandsstandens Grænser, men har sat et Don foran Deres Navn og opkastet Dem til Ridder med et halvt Dusin Vinranker, et Par Stykker Sædeland, en Tras bagpaa og en Lap foran. Og Ridderne siger, at de ikke gerne ser, at Herremændene vil stille sig paa lige Fod med dem, tilmed saadanne Herremænd, som egentlig kun er af Vaabendrager-Stand, smører deres Sko med Sod og stopper deres sorte Strømper med grøn Silke." „Dette," sagde Don Quixote, „passer ikke paa mig, da jeg stedse gaar vel klædt og aldrig bærer Lapper; det kunde endda være med Rifterne, men de kommer snarere af Rustningen end af Slid." „Hvad angaar Deres Velbyrdigheds Tapperhed, Høviskhed og Bedrifter og den Opgave, De har paataget Dem, saa er Meningerne forskellige. Nogle siger: han er en Nar, men morsom; andre: han er tapper, men altid uheldig; atter andre: hans Væsen er høvisk, men fremfusende og kejtet; og saadan slidres og sladres der vidt og bredt, saa at der ikke levnes Deres Velbyrdighed og mig Ære for en Hvid." „Heraf kan du se, Sancho," sagde Don Quixote, „at jo stærkere Dyden glimrer, jo mere forfølges den. Faa eller ingen af de berømte Mænd, som har levet paa Jorden, har kunnet undgaa den Skæbne at blive bagvaskede af Ondskaben. Julius Cæsar, en af de kækkeste, forstandigste og tapreste Felt-

Ayuntamiento de Madrid

herrer, beskyldte man for at være ærgerrig og ikke ganske renlig, hverken i Klædedragt eller Sæder. Om Alexander, der ved sine Bedrifter erhvervede sig Tilnavnet den Store, siger man, at han var noget af en Drukkenbolt. Om Herkules, Manden med de tolv Arbejder, fortæller man, at han var vellystig og blødagtig. Don Galaor, Amadis af Galliens Broder, havde Ry for at være umaadelig trættekær, og hans Broder for at være en Taareperse. Altsaa, Sancho, naar saa mange fortræffelige Mænd har maattet lide under Klaffertunger, saa maa jeg ogsaa finde mig deri, navnlig naar det ikke er værre, end hvad du har sagt." „Jojo, ved min Faders Sjæl og Salighed, dèr ligger Hunden begravet!" svarede Sancho. „Er der da mere endnu?" spurgte Don Quixote. „Ja vist," svarede Sancho, „de har trukket hele Skindet af lige til Halen, og nu kommer dens Tur. Alt det, jeg hidtil har fortalt, er det bare Honningkage og Sukkerbrød; men dersom Deres Velbyrdighed vil kende hele den Bagtalelse, som angaar Dem, skal jeg straks paa Øjeblikket hente Dem en, der kan fortælle Dem alt, uden at der skal fattes en Tøddel. I Gaar Aftes kom Bartolomé Carrascos Søn hertil fra Salamanca, hvor han har studeret og er blevet Baccalaureus. Jeg gik hen for at byde ham velkommen, og han sagde mig, at Deres Velbyrdigheds Historie allerede staar i en Bog under det Navn „Den sindrige Herremand Don Quixote af Manchas Levned og Bedrifter." Han sagde ogsaa, at jeg forekom deri under mit eget Navn, Sancho Panza, og ligeledes Fru Dulcinea af Toboso, tillige med andre Ting, der er foregaaet mellem os to ganske alene under fire Øjne, saa jeg korsede og signede mig af Forundring over, hvordan den Historieskriver, som har skrevet Historien, har kunnet faa det at vide." „Jeg forsikrer dig, Sancho," sagde Don Quixote, „at det maa være en eller anden lærd Troldmand, der er Forfatter til vor Historie; thi for dem er intet skjult af de Ting, de vil skrive om." „Ja, mon han nu ogsaa har været en lærd Troldmand?" sagde Sancho; „for efter hvad Baccalaureus'en Sansón Carrasco siger (saaledes hedder den Mand, jeg omtalte), bar Forfatteren til Historien Navnet Sidi Hamet Berengena (Æbletærte)." „Det er et maurisk Navn," sagde Don Quixote. „Det kan nok være," svarede Sancho, „for efter hvad jeg har hørt sige, holder Maurerne for det meste af Æblemos." „I hvert Fald," sagde Don

Ayuntamiento de Madrid

Quixote, „maa du have hørt fejl af Tilnavnet, for Sidi betyder paa Arabisk: Herre.“ „Det er muligt,“ sagde Sancho, „men hvis det behager Deres Velbyrdighed, at jeg straks skal lade Baccalaureus'en komme, vil jeg flyve hen og hente ham.“ „Du gør mig en stor Fornøjelse dermed,“ sagde Don Quixote, „thi hvad du har sagt, sætter mig i stor Spænding, og ikke en Mundfuld Mad vil smage mig, før jeg har faaet nærmere Underretning om alt dette.“ „Naa, saa vil jeg hente ham,“ sagde Sancho, hvorpaa han forlod sin Herre og gik hen for at opsøge Baccalaureus'en, med hvem han efter kort Tids Forløb kom tilbage. Og de tre førte derpaa en overordentlig fornøjelig Samtale med hinanden.

III. KAPITEL

Om den muntre Ordveksling mellem DON QUIXOTE, SANCHO PANZA og Baccalaureus'en SANSÓN CARRASCO.

Don Quixote sad hensunken i dyb Eftertanke, medens han biede paa Baccalaureus'en Carrasco, af hvem han forventede at høre de Efterretninger om sig selv, der, som Sancho havde sagt, skulde staa i en Bog. Han kunde ikke tro, at der virkelig fandtes en saadan Historie; thi hans dræbte Fjenders Blod var endnu ikke tørret ind paa hans Sværdklinge, og dog vilde man paastaa, at hans store Ridderbedrifter var offentliggjorte i Trykken. Han kom derfor til den Slutning, at en eller anden Troldmand, hvad enten han nu var hans Ven eller Fjende, ved sin Trolddomskunst havde givet dem i Pressen, ifald det var en Ven, for at forherlige dem og sætte dem højere end de vandrende Ridderes mest glimrende Bedrifter, ifald det var en Fjende, for at forringe dem og sætte dem under de forsmædeligste, der nogensinde var skrevet om en gemen Vaabendrager; skønt der jo, sagde han til sig selv, endnu aldrig var blevet optegnet noget om Vaabendrageres Bedrifter. Og naar det altsaa var sandt, og der virkelig gaves en saadan Historie, saa maatte den, da den handlede om en vandrende Ridder, i Kraft deraf være holdt i en storladen Stil,

Ayuntamiento de Madrid

være ophøjet, betydelig, kraftig og sandfærdig. Dette trøstede ham nogenledes, men snart blev han atter mistrøstig ved den Tanke, at Forfatteren var en Maurer, som Navnet Sidi viste, og at man ikke kunde vente Sandhed af Maurerne, da de alle er Bedragere, Forfalskere og Svindlere. Han frygtede for, at hans Kærlighed maaske ikke af Forfatteren var blevet behandlet med tilstrækkelig Sømmelighed, hvilket kunde geraade hans Herskerinde Dulcinea af Tobosos Ærbarhed til Skade og Forklejnelse; han ønskede, at Maureren maatte have skildret hans Troskab og den Ærbarhed, han stedse havde iagttaget overfor hende ved at forsmaa Dronninger, Kejserinder og adelige Jomfruer af enhver Rang og holde Naturens voldsomme Drifter i Tømme. Medens han nu sad fordybet i saadanne Tanker og plagede sig med disse og mange andre Forestillinger, førte Sancho Carrasco ind til ham, og Don Quixote modtog ham med megen Høflighed.

Baccalaureus'en var, uagtet han hed Sansón, det vil sige Samson, ikke meget stor af Skikkelse, derimod en meget stor Skalk, gusten af Farve, men af en meget lys Forstand. Han kunde vel være en fireogtyve Aar gammel, havde et rundt Ansigt, Stumpnæse og bred Mund: sikre Tegn paa, at han var oplagt til Skælmsstykker og en Ven af Munterhed og Skæmt paa tredie Mands Bekostning, hvilket han straks beviste. Thi saa snart han saá Don Quixote, kastede han sig paa Knæ for ham og sagde: „Deres Højhed, Hr. Don Quixote af Mancha, værdiges dog at række mig Deres Haand til Kys! Thi ved Sankt Peters Klædebon, som jeg bærer, skønt jeg kun har gennemgaaet de fire første Ordener, Deres Velbyrdighed er en af de berømteste vandrende Riddere, der har eksisteret og endnu eksisterer paa hele Jordens Kreds. Priset være Sidi Hamet Benengelí, der har skrevet Historien om Deres store Gerninger, og endnu engang være den flittige Forsker priset, der har paataget sig at oversætte den fra det arabiske til vort gængse kastillanske Sprog, til Fornøjelse for hele Læseverdenen!" Don Quixote bød ham rejse sig op og sagde: „Altsaa er det dog sandt, at der foreligger en Historie om mig, og at det er en Maurer og Troldmand, der har forfattet den?" „Det er saa sandt, Herre," svarede Sansón, „at jeg er overtydet om, at der allerede den Dag i Dag findes mere

Ayuntamiento de Madrid

end tolv Tusinde Aftryk af denne Historie; og hvis nogen bestrider det, saa lad Portugal, Barcelona og Valencia, hvor de er trykte, bevidne det. Der gaar endog det Rygte, at den netop nu er under Trykning i Antwerpen, og det aner mig, at der snart ikke mere vil findes noget Land, til hvis Sprog den ikke vil blive oversat." Derpaa sagde Don Quixote: „Der er én Ting, som frem for alt maa glæde et dygtigt og ædelt Menneske, nemlig i levende Live at se sig trykt i Bøger og overalt leve med et godt Rygte i Folkets Mund; jeg siger med Flid: et godt Rygte, thi naar det er det modsatte, kunde ingen Død sammenlignes med et saadant Liv." „Hvad et godt Rygte og et godt Navn angaar," sagde Baccalaureus'en, „saa bærer Deres Velbyrdighed ene og alene Palmen fremfor alle de vandrende Riddere. Thi Maureren i sit Sprog og den Kristne i sit har draget Omsorg for at give et levende Billede af Deres Velbyrdigheds Fortjenester, ligeledes af Deres Uforfærdethed over for Farer, Deres Taalmodighed i Modgang, Deres Standhaftighed over for Ulykker og Saar, Deres Ærbarhed og Afholdenhed i den rent platoniske Kærlighed, som Deres Velbyrdighed nærer til vor Herskerinde Doña Dulcinea af Toboso." „Aldrig," indskød Sancho her, „har jeg hørt Fru Dulcinea kaldes Doña, men kun slet og ret Fru Dulcinea af Toboso, saa dèr tager Historien altsaa fejl." „Den Indvending er ikke af nogen Betydning," svarede Carrasco. „Nej vist," sagde Don Quixote; „men sig mig dog, Hr. Baccalaureus: Paa hvilke af mine Bedrifter lægges der mest Vægt i denne Historie?" „Derom," svarede Baccalaureus'en, „er Anskuelserne forskellige, ligesom Smagen er forskellig. Nogle holder paa Eventyret med Vejrmøllerne, som Deres Velbyrdighed ansaa for Kæmper og for den hundredarmede Briareus, andre paa Historien om Valkemøllerne, denne roser mest Beskrivelsen af de tvende Krigshære, som senere viste sig at være Faarehjorde, hin Eventyret med Liget, som man førte til Segovia, hvor det skulde begraves. En siger, at Historien om Befrielsen af Galejslaverne overgaar alle de andre, og en anden, at ingen af dem kan sammenlignes med den om de to Benediktinerkæmper og Striden med den tapre Biscayer." „Sig mig, Hr. Baccalaureus," faldt Sancho ham i Talen, „findes Eventyret med Yangüeserne der ogsaa, dengang vores gode Rosinante fik Lyst

Ayuntamiento de Madrid

at fiske Trøfler i Havet?" „Troldmanden," svarede Sansón, „har slet ikke ladet noget blive tilbage i Blækhornet; han siger alt, beskriver tydeligt alt, endog de Kaprioler, den gæve Sancho gjorde paa Sengedækkenet." „Paa Dækkenet gjorde jeg ingen Kaprioler," sagde Sancho, „men derimod nok i Luften, og det oven i Købet flere, end jeg skøttede om." „Efter min Mening," sagde Don Quixote, „gives der her i Verden ikke nogen Historie om et Menneskeliv, i hvilken Lykken ikke omveksler, og da ganske særlig de Historier, der handler om Ridderskab, thi de kan umuligt altid indeholde lutter lykkelige Hændelser." „Desuagtet," genmælede Baccalaureus'en, „siger nogle af dem, som har læst denne Historie, at det vilde glæde dem, om Forfatteren havde glemt nogle af de uendelige Prygl, som ved adskillige Lejligheder haglede ned over Hr. Don Quixote." „Men der kommer just Historiens Sandhed i Betragtning," sagde Sancho. „Desuagtet kunde de godt af Billighedshensyn være blevet forbigaaede i Tavshed," svarede Don Quixote, „thi Begivenheder, som hverken forandrer eller tilintetgør Historiens Sandhed, behøver man visselig ikke at nedskrive, naar de kan skade Historiens Helt i hans Anseelse. Paa Ære, Æneas var ikke saa from, som Virgil skildrer ham, og Ulysses ikke saa klog, som Homer fremstiller ham." „Ganske rigtigt," tog Sansón Ordet, „men ét er at skrive som Poet, et andet at skrive som Historiker. Digteren kan fortælle eller besynge Begivenhederne, ikke som de var, men som de burde være; og Historieskriveren maa fremstille dem, ikke som de burde være, men som de var, uden at lægge det mindste til eller trække blot en Tøddel fra Sandheden." „Hvis altsaa denne Hr. Maurer gaar ud paa at sige den rene Sandhed," hviskede Sancho, „saa kan der vel ikke være nogen Tvivl om, at mine Prygl jo findes ved Siden af min Herres; thi de Karle har aldrig taget Maal af min Herres Ryg uden samtidig ogsaa at tage det af hele min Krop. Men det er nu heller ikke at undre sig over, for, som min Herre siger, Lemmerne maa tage Del i Hovedets Smerte." „Du er en Spottefugl," sagde Don Quixote, „og du savner sandelig ikke Hukommelse, naar du bare vil." „Selv om jeg vilde glemme de Stokkeslag, jeg har faaet," sagde Sancho, „saa vilde dog de blaa Strimer, som endnu ganske friske sidder paa mine Ribben, ikke til-

Ayuntamiento de Madrid

lade det." „Ti stille, Sancho," sagde Don Quixote, „og afbryd ikke Hr. Baccalaureus'en, hvem jeg vil bede om at fortsætte sin Beretning om det, der siges om mig i den nævnte Historie." „Og om mig med," sagde Sancho, „for Folk siger ogsaa, at jeg er en af de vigtigste Prisoner deri." „Personer, ikke Prisoner, Ven Sancho," indskød Sansón. „Der har vi nok én, der retter om paa Fokalerne! Bliv kun ved med det, saa bliver vi ikke færdig i hele vor Levetid." „Gid jeg maa ske en Ufærd!" sagde Baccalaureus'en, „om I ikke er den anden Person i Historien, og der findes mere end én, som hellere vil høre eder tale end den finest aftegnede Person i hele Bogen; skønt ogsaa mere end én paastaar, at I har været alt for lettroende, da I mente, det kunde have sin Rigtighed med det Statholderskab over Øen, som Hr. Don Quixote, der er her til Stede, tilbød eder." „Rom blev ikke bygget paa én Dag," sagde Don Quixote, „Sancho er endnu for grøn; efterhaanden som han bliver ældre, vil han med Aarene samle Erfaring og blive dygtigere og mere egnet til at være Statholder, end han nu er." „Ved Gud, Herre," sagde Sancho, „den Ø, som jeg ikke kan være Statholder over med de Aar, jeg nu har, den vil jeg heller ikke kunne være Statholder over i Methusalems Alder; Ulykken bestaar ikke deri, at jeg ikke skulde have Hovede til at regere, men deri, at ingen véd, hvor den Ø er at finde." „Læg du det i Guds Haand, Sancho," sagde Don Quixote, „alt vil sikkert gaa godt og maaske bedre, end du forestiller dig det; thi der er ikke et Blad paa Træerne, som bevæger sig, uden det er Guds Villie." „Det er sandt," sagde Sansón; „hvis Gud vil, kan det ikke mangle Sancho paa tusinde Øer at være Statholder over, endsige da paa én." „Jeg har rigtignok i mine Dage set Statholdere," sagde Sancho, „som efter mit Skøn ikke naaede mig til Skosaalen, men desuagtet kaldte man dem Deres Herlighed, og de spiste paa Sølv." „Det var ikke Statholdere over Øer," indvendte Sansón, „men fra andre Statholderskaber, som var lettere at bestyre; thi den, der er Statholder over en Ø, maa i det mindste forstaa Grammatiken." „Med Gram kunde jeg nu nok komme til Rette," svarede Sancho, „men Matik, den giver jeg ikke noget for og bryder mig slet ikke om den, for den forstaar jeg ikke noget af. Men nu vil vi lægge Statholderskabet i Guds Haand,

Ayuntamiento de Madrid

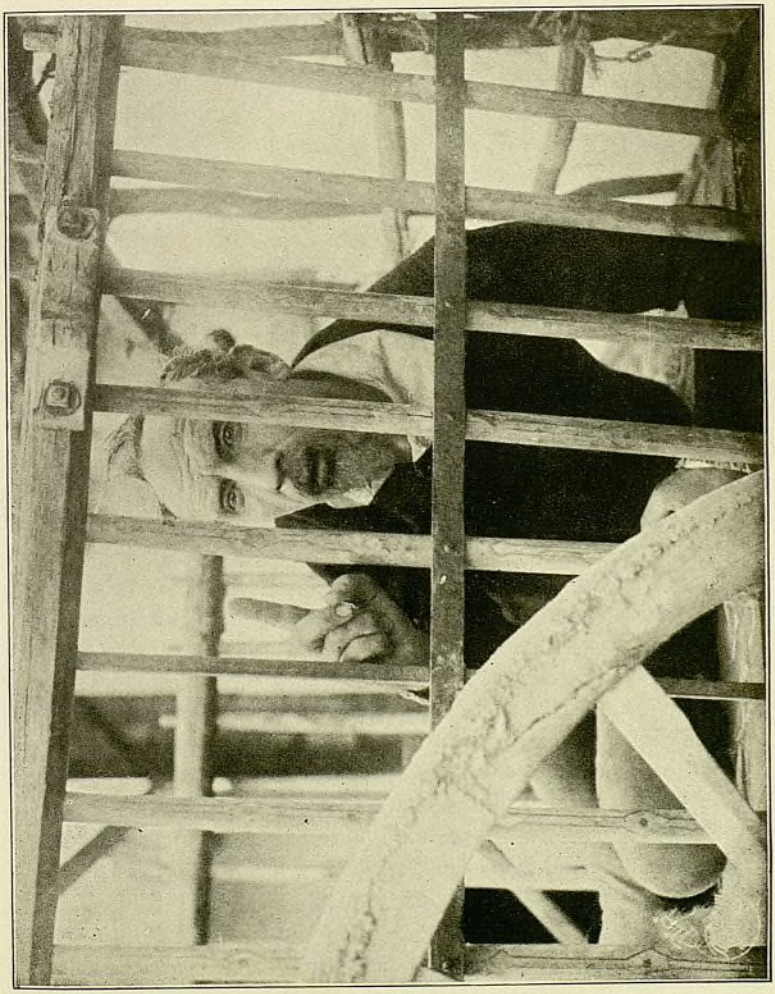

DON QUIXOTE taler til SANCHO PANZA fra Buret.

Ayuntamiento de Madrid

Ayuntamiento de Madrid

som nok skal anbringe mig dèr, hvor han har mest Brug for mig. Jeg vil sige Dem, Hr. Baccalaureus Sansón Carrasco: jeg har været inderlig glad over, at Forfatteren til Historien har talt om mig paa en saadan Maade, at ingen kan kede sig over de Historier, han fortæller om mig; thi det giver jeg Dem mit Ord paa som brav Vaabendrager: hvis han havde sagt noget om mig, der ikke havde skikket sig for en gammel Kristen som mig, var der blevet en Alarm, saa de Døvstumme skulde have hørt os." „Det vilde være at gøre Mirakler," svarede Sansón. „Mirakler mig her, Mirakler mig der," sagde Sancho, „enhver maa se sig for, hvordan han taler eller skriver om sine Prisoner, og ikke smøre ned i Flæng og Spræng det første det bedste, der falder ham ind." „Nu siger jeg dig," sagde Don Quixote, „at Forfatteren til min Historie ikke kan være nogen viis Troldmand, men maa have været et eller andet uvidende Vrøvlehovede, der famlende som en blind og uden ordentlig Eftertanke har givet sig i Lag dermed og har malet løs, lige meget hvad det saa blev til, ganske som Orbaneja gjorde, Maleren fra Ubeda, der engang, da man spurgte ham, hvad det var, han malede, gav til Svar: *Hvad det nu kan blive til!* Engang malede han en Hane, men saa slet og ilde truffet, at han fandt det nødvendigt at skrive med gotiske Bogstaver ved Siden af: Dette er en Hane. Og saaledes gaar det vel ogsaa med min Historie: Den trænger til Anmærkninger for at forstaas." „Ingenlunde," svarede Sansón, „den er saa tydelig, at man ikke har mindste Vanskelighed ved at forstaa den. Børnene giver sig i Lag med den, de unge Mænd læser den, de voksne forstaar den, de gamle berømmer den, kort sagt: den er saa udbredt, saa læst og kendt af alle Klasser inden for Folket, at man ikke kan se en mager Krikke paa Gaden, uden at Folk straks siger: Det er jo Rosinante! Men ganske særlig forhippede paa den er dog Pagerne: der findes ikke det Forværelse hos fornemme Herrer, hvor man ikke kan finde en Don Quixote: naar én lægger Bogen, griber en anden den straks; nogle river den til sig med Magt, andre kræver den tilbage. Med ét Ord, den nævnte Historie byder den muntreste og uskadeligste Tidsfordriv, man nogensinde hidtil har haft; thi i hele Bogen findes der ikke et uanstændigt Ord, eller blot noget, som minder derom, ikke heller en Tanke, der ikke er ær-

Ayuntamiento de Madrid

lig, god og sund Kost." „Var den anderledes," sagde Don Quixote, „kunde man heller ikke kalde den sandfærdig, men derimod løgnagtig, og de Historieskrivere, som lægger Vind paa at lyve, fortjener at brændes ligesom Falsknere. Sandelig, Hr. Baccalaureus, saavidt jeg forstaar mig paa Tingen, kræves der for at skrive en Historie, eller overhovedet en Bog, af hvad Art den saa er, sund Forstand og moden Dømmekraft; elskværdig Spøg og vittig Stil finder man kun hos højtbegavede Forfattere. Den aandrigste Rolle i Komedien er den dumdristige Nar, thi Taabelighed maa netop *ikke* særtegne den, der skal fremstille den enfoldige. Historien er som en hellig Ting, thi den maa hvile paa Sandhed, og hvor Sandheden er, dèr er Gud — for saa vidt Sandheden angaar. Desuagtet gives der Mennesker, der skriver Bøger og slænger dem ud mellem Folk, som var det Fastelavnsboller." „Der gives ikke saa slet en Bog," sagde Baccalaureus'en, „at den jo indeholder noget godt." „Det kan der ingen Tvivl være om," genmælede Don Quixote, „men det hænder dog meget ofte, at Mænd, som har stræbt efter og ogsaa vundet stort og fortjent Ry ved deres Skrifter, har sat dette ganske overstyr eller dog i høj Grad forringet det ved at lade deres Skrifter trykke." „Aarsagen hertil," sagde Sansón, „er den, at man i Ro og Mag kan tænke over trykte Værker og derfor let indser deres Fejl, og Dommen bliver saa meget grundigere og strengere, jo større Forfatterens Berømmelse er. Mænd som har vundet Ry ved deres Genius, store Digtere, glimrende Historieskrivere, bliver altid, eller dog for det meste, misundte af dem, som finder særlig Fornøjelse og Underholdning i at bedømme Trediemands Skrifter uden nogensinde selv at udsende deres Arbejder." „Det er ikke underligt," sagde Don Quixote, „der findes jo ogsaa mange Teologer, som ikke duer til at prædike, men til Gengæld er overordentlig dygtige til at opdage, hvad der er forkert eller overflødigt i de andres Prædikener." „Det er altsammen ganske rigtigt, Hr. Don Quixote," sagde Carrasco, „men jeg vilde ønske, at den Art Dadlere var lidt mere barmhjertige og noget mindre kritiske og vilde lade være med at opholde sig over hvert Støvgran, naar de vil skumle over et skønt Værks klare Solskin. Thi naar *aliquando bonus dormitat Homerus,* maa de betænke, hvor længe han har vaaget for

Ayuntamiento de Madrid

at kunne byde Verden sit Værks Lys med saa lidet Skygge som muligt. Og det kunde vel ogsaa hændes, at det, som mishagede dem, kun var smaa Modermærker, der tit skænker det Ansigt, hvor de findes, forhøjet Tiltrækning. Jeg maa tilstaa, at den, som lader en Bog trykke, indlader sig paa et overmaade stort Vovestykke, da det er Umulighedernes Umulighed at forfatte den saaledes, at den kan tilfredsstille og glæde alle." „Den Bog, der handler om mig," sagde Don Quixote, „har vel kun fornøjet faa." „Tværtimod; thi da *stultorum infinitus est numerus*, saa er ogsaa Tallet paa dem, hvem den omtalte Historie har behaget, uendelig stort. Dog har nogle beskyldt Forfatteren for at have en svag Hukommelse eller være ondskabsfuld nok til med Villie at have undladt at fortælle, hvad det var for en Slyngel, der stjal Sanchos Æsel; thi han nævnes ikke paa vedkommende Sted, og man kan kun af Fortællingen slutte, at Æselet bliver Sancho frastjaalet; straks efter ser vi ham ride paa det samme Æsel, uden at man først har hørt noget om, at det er kommet for Dagen igen. Folk siger ogsaa, at Forfatteren har glemt at sige, hvad Sancho gjorde med de hundrede Gulddukater, han fandt i Vadsækken i Sierra Morena, og der er mange Læsere, som netop gerne vilde have at vide, hvad han foretog sig med dem, eller hvad han brugte dem til; og det er en af de allervæsentligste Mangler ved Bogen." Sancho svarede: „Hr. Sansón, nu er jeg ikke oplagt til at give mig af med at tælle eller fortælle; jeg er blevet ganske flov i Maven, og hvis jeg ikke faar mig et Par Slurke styrkende Landvin, saa gaar det splittergalt til sidst. Vinen har jeg i Kælderen, Mutter venter paa mig hjemme. Saa snart jeg har spist, kommer jeg tilbage og skal give Dem og hele Verden Svar paa alt, hvad De vil spørge mig om, saavel angaaende Tabet af Æselet, som angaaende Brugen af de hundrede Gulddukater."

Og uden at vente paa Svar eller sige et Ord mere gik han hjem. Don Quixote bad og nødte Baccalaureus'en til at tage til Takke med hans fattige Bodsmaaltid. Denne modtog Indbydelsen, og til den tarvelige Hverdagskost blev der føjet et Par Druer; ved Maaltidet talte man om Ridderskabet, Carrasco rettede sig efter sin Værts Smag; de sov til Middag, Sancho kom tilbage, og de genoptog deres tidligere Samtale.

Ayuntamiento de Madrid

IV. KAPITEL

I hvilket SANCHO PANZA besvarer Baccalaureus'ens Tvivl og Spørgsmaal, foruden andre Begivenheder, der fortjener at vides og fortælles.

Sancho Panza vendte tilbage til Don Quixotes Hus og til deres tidligere Samtale og sagde: „Som Hr. Sansón ytrede, ønsker man at vide, af hvem, hvordan og hvornaar mit Æsel blev stjaalet. Hertil svarer jeg, at samme Nat, vi flygtede for den hellige Hermandat og begav os til Sierra Morena efter hint Eventyr, vi bestod med Galejslaverne, og som kom os saa dyrt at staa, og det andet med Liget, man kørte til Segovia, skjulte min Herre og jeg os i et Krat, hvor vi begge — min Herre lænet til sin Lanse og jeg siddende paa min Rucio — trætte og møre efter de foregaaende Slagsmaal sov saa sødeligt, som om vi havde ligget paa et halvt Dusin Madrasser. Særlig jeg sov saa fast, at en eller anden, hvem det nu kan have været, fandt Lejlighed til at liste sig hen og skyde fire Staver ind under de fire Sider af min Æselssaddel, saa at jeg blev siddende paa dem som paa en Hest, mens han trak min Rucio bort under mig, uden at jeg mærkede det." „Det er let nok, og ikke nogen ny Opfindelse," sagde Don Quixote, „thi det samme skete for Sacripante under Belejringen af Albraca, da den berygtede Tyv Brunelo ved Hjælp af det samme Fif stjal Hesten bort mellem Benene paa ham." „Det blev Morgen," fortsatte Sancho, „og neppe var jeg begyndt at række og strække mig, førend Staverne svigtede, og jeg faldt tungt til Jorden. Jeg saá mig om efter Æselet, men fandt det ikke nogetsteds; Taarerne kom mig i Øjnene, og jeg opløftede en saadan Klagesang, at Forfatteren af vor Historie, hvis han ikke har sat den ind i sin Bog, kan være forvisset om, at han har udeladt noget af det bedste. Efter nogle, jeg véd ikke selv hvor mange, Dages Forløb, da vi drog afsted i den naadige Prinsesse Micomiconas Følge, fik jeg pludselig igen Øje paa mit Æsel og saá, at det blev redet af en Mand i Zigeunerdragt, denne Gines af Pasamonte, den store Røver og Gavtyv, som min Herre og jeg havde befriet for hans Lænker." „Det er ikke deri, Fejlen ligger," svarede Sansón, „men deri, at

Ayuntamiento de Madrid

Forfatteren siger, at Sancho red paa det samme Æsel, førend Æselet endnu var kommet for Dagen." „Hertil," sagde Sancho, „kan jeg ikke sige andet end, at Historieskriveren maa have taget fejl, eller at det skyldes en Skødesløshed af Bogtrykkeren." „Saaledes hænger det sikkert sammen," sagde Sansón, „men hvad gjorde I med de hundrede Gulddukater?" „De er væk," svarede Sancho; „jeg har brugt dem til Gavn for mig selv og til Nytte og Gavn for min Kone og mine Børn; og de har voldt saa meget, at min Kone finder sig i mine Farter og min Omstrejfen i min Herre, Don Quixotes Tjeneste. Thi hvis jeg efter saa lang Tids Forløb var vendt hjem uden en Skilling og uden Æsel, vilde det være gaaet mig ilde. Er der nogen, der vil vide endnu mere, saa staar jeg her, beredt til at svare, om det saa var Kongen selv, der spurgte mig; og ingen har Ret til at blande sig i, om jeg bragte noget med eller ikke bragte noget med, gav noget ud eller ikke gav noget ud; thi skulde alle de Prygl, jeg har faaet paa disse Rejser, betales med Penge, vilde ikke engang hundrede Gulddukater til være nok til at betale mig blot for Halvdelen, selv om hvert Slag saa kun blev vurderet til fire Maravedis. Lad enhver gribe i sin egen Barm og ikke indlade sig paa at udgive Hvidt for Sort og Sort for Hvidt, for til syvende og sidst er enhver, som Gud har skabt ham, og ofte endda værre." „Jeg skal sørge for," sagde Carrasco, „at underrette Forfatteren til Historien derom, for at han, hvis han lader et nyt Oplag trykke, ikke skal glemme at indføje, hvad den brave Sancho har sagt. Derved vil den vinde ikke saa lidt i Værdi." „Er der flere Ting at rette i den, Hr. Baccalaureus?" spurgte Don Quixote. „Noget er der jo sikkert nok," svarede denne, „men det er vel ikke af saa stor Vigtighed som de omtalte Steder." „Forfatteren lover vel ikke tilfældigvis en anden Del?" bemærkede Don Quixote. „Jovist gør han," svarede Sansón, „men han siger, at han endnu ikke har fundet den og ikke véd, i hvis Hænder Bogen befinder sig, og derfor er vi i Uvished om, hvorvidt den vil komme for Dagen eller ej, og saavel af denne Grund, som fordi nogle skriver: „Anden-Dele duer sjældent," og andre: „Der er allerede blevet nedskrevet nok af Don Quixotes Historie," formoder man, at der overhovedet ikke vil komme nogen anden Del; skønt andre, der ofrer mere paa den

Ayuntamiento de Madrid

muntre Jupiters end paa den mørke Saturns Alter, tværtimod mener: Lad os bare faa endnu flere Don Quixoterier! Don Quixote skal blot stadig storme løs paa Fjenderne og Sancho Panza snakke, saa er vi tilfredse, hvad og hvordan det end bliver." „Og hvad agter Forfatteren da at gøre?" spurgte Don Quixote. „Hvad han vil gøre?" svarede Sansón; „saa snart han finder Historien, som han alle Vegne leder efter med overordentlig Flid, vil han øjeblikkelig lade den trykke, langt mere paa Grund af den Indtægt, han kan faa ved Udgivelsen, end som Følge af nogen Slags Lovprisning." Derpaa sagde Sancho: „Naa, Forfatteren ser kun paa Penge og Indtægter? Saa vil det da være et rent Vidunder, om det lykkes ham at lave noget ordentligt. For saa vil han kun tænke paa at skynde sig og fuske, som en Skrædder Paaskeaften, og de Arbejder, man iler med at gøre færdige, bliver aldrig saa fuldendte, som de burde være. Lad denne Hr. Maurer give sig Stunder og smukt se sig for, hvad han gør. Jeg og min Herre skal give ham Hænderne saa fulde af Eventyr og mange Slags Begivenheder, at han skal blive i Stand til at skrive ikke blot den anden Del, men hele hundrede Dele. Den gode Mand tror sikkert, at vi har lagt os paa den lade Side; men lad ham blot komme og føle os paa Tænderne, saa skal han faa at se, om nogen af dem sidder løse. Jeg siger bare: Hvis min Herre vilde følge mit Raad, saa havde vi allerede været afsted for at hævne Fornærmelser og gøre Uret god igen, som Skik og Brug er hos de brave vandrende Riddere."

Sancho havde endnu ikke tait ud, da de ganske tydeligt hørte Rosinante vrinske; denne Vrinsken tog Don Quixote for et lykkeligt Forvarsel og besluttede straks, at han om tre eller fire Dage vilde drage ud paa et nyt Togt. Dette sit Forehavende betroede han til Baccalaureus'en og bad ham raade ham angaaende, hvilken Kant han skulde drage ad. Denne svarede, at efter hans Anskuelse burde han begive sig til Kongeriget Aragonien, nærmere bestemt til Zaragoza, hvor der om faa Dage ved Sankt Georgs Festen skulde afholdes de prægtigste Ridderspil, ved hvilke han kunde vinde Prisen frem for alle de aragoniske Riddere, hvilket vilde sige det samme som at vinde den frem for alle Riddere paa Jorden. Han roste hans Foretagende som overmaade ærefuldt og tappert, men advarede ham tillige; naar

Ayuntamiento de Madrid

han beredte sig til at møde saadanne Farer, maatte han tage sig mere i Vare, da hans Liv ikke tilhørte ham selv alene, men alle dem, som trængte til hans Hjælp for at blive beskyttede og udfriede af deres Trængsler. „Det er jo netop det forbandede," sagde Sancho, „at min Herre farer løs paa hundrede bevæbnede Mænd, som en graadig Dreng paa et halvt Dusin Marcipandukker. Pinedød, Hr. Baccalaureus, alt til sin Tid! Der er en Tid til at angribe og ogsaa en Tid til at vige tilbage, og det skal ikke altid hedde: Santiago og Spanien, fremad! Navnlig da jeg har hørt sige (jeg tror, det var af min Herre selv, hvis jeg ikke husker fejl), at imellem de to Modsætninger, Kujonen og den rasende Vovehals, er Tapperhed den rette Middelvej; og naar det forholder sig saadan, vil jeg ikke have, at han skal flygte uden Grund, men heller ikke, at han skal styrte frem til Angreb, naar Fjendens Overmagt kræver en anden Fremgangsmaade. Men først og fremmest vil jeg lade min Herre vide, at hvis han ønsker at faa mig med, kan det kun ske paa den Betingelse, at han skal slaas alene, og at jeg ikke skal være forpligtet til andet end at sørge for hans Person, hvad Mad, Drikke og Renlighed angaar, for i den Retning skal jeg nok gøre mit allerbedste. Men hvis nogen tror, at jeg nogensinde vil drage Sværdet af Skede, om det saa var imod røveriske Bønderkarle med Økse og Stormhat, saa maa han sandelig tro om igen. Jeg, Hr. Sansón, tænker slet ikke paa at vinde Ry som en stor Helt, men derimod som den bedste og mest trofaste Vaabendrager, der nogensinde har tjent en vandrende Ridder; vil min Herre, Don Quixote, da som en Anerkendelse af mine mange og tro Tjenester give mig en Ø af de mange, der efter hans Sigende findes ude i Verden, vil jeg modtage den som en stor Naade. Og giver han mig ingen — naa ja, saa lever jeg nu engang her paa Jorden, og Mennesket skal ikke forlade sig paa Mennesker, men paa Gud, og mit Brød vil uden at blive krydret med Statholderi sagtens smage mig lige saa godt og maaske endnu bedre, end om jeg var Statholder. Og hvordan kan jeg vide, om ikke Djævelen maaske allerede skal til at spænde Ben for mig ved dette Statholderi, saa at jeg snubler og falder og slaar mine Kindtænder ind? Som Sancho er jeg født, som Sancho vil jeg dø. Men hvis Himmelen alligevel ganske stille og roligt,

Ayuntamiento de Madrid

uden store Anstrengelser eller mange Farer, vil skænke mig en Ø etsteds, eller noget andet af den Art, saa er jeg da ikke saa dum at afslaa den; det hedder jo ogsaa i Ordsproget:

Hvis man en Ko dig skænke vil,
saa løb du straks med Strikken til;
og ser du Lykken paa din Vej,
saa grib dens Haand, og slip den ej!"

„Ven Sancho," sagde Carrasco, „I har talt som en Professor; men hvorom alting er, sæt eders Lid til Gud og Hr. Don Quixote, der sikkert vil give eder et Kongerige, og ikke blot en Ø." „For meget kommer ud paa det samme som for lidt," svarede Sancho, „men jeg kan dog sige Dem, Hr. Carrasco, at hvis min Herre skulde skænke mig et Kongerige, saa skal det ikke blive stukket i en hullet Sæk; for jeg har følt mig selv paa Pulsen og fundet mig rask nok til at regere et Kongerige og være Statholder over Øer. Det har jeg da ogsaa mange Gange tidligere sagt til min Herre." „Tag eder i Vare, Sancho," sagde Sansón, „med Embederne forandres ogsaa Sindelaget; og det kunde være, at I engang som Statholder blev saa forblindet, at I ikke engang vilde kendes ved eders egen Moder." „Det kan kun gælde dem," svarede Sancho, „der er kommet til Verden paa Straa, og ikke dem, der har et Par Tommer Fedt af en ægte Kristen siddende paa Sjælen, som jeg. Nej, se dog nøjere paa hele mit Væsen, om det skulde tyde paa, at jeg var i Stand til at lønne nogen med Utak." „Gud vende det til det bedste," sagde Don Quixote, „det øvrige finder sig nok, naar Statholderskabet kommer, og det synes mig allerede, at jeg ser det vinke ganske nær." Derpaa bad han Baccalaureus'en, om han, ifald han var Digter, vilde gøre ham den Tjeneste at forfatte nogle Vers om den Afsked, han agtede at tage med sin Herskerinde Dulcinea af Toboso, og tilføjede, at han gerne saá, at Begyndelsen af hver Linie var et Bogstav af hendes Navn, saa at man til sidst, naar man lagde alle Bogstaverne sammen, kunde læse Navnet Dulcinea del Toboso. Baccalaureus'en svarede, at skønt han ikke hørte til Spaniens berømte Digtere (der efter Forlydende kun beløb sig til tre og en halv), saa skulde han dog ikke undlade at nedskrive de rimede Linier i den ønskede Verseform.

Ayuntamiento de Madrid

Men han fandt det meget vanskeligt at affatte dem saaledes, fordi der i Navnet var sytten Bogstaver, og hvis han skulde skrive kastillanske Strofer hver paa fire Linier, saa blev der et Bogstav for meget, og skrev han Strofer paa fem Linier, af den Art, som man kalder Decimas eller Redondillas, saa var der tre Bogstaver for lidt. Men desuagtet vilde han gøre sig al Umage for, saa godt det lod sig gøre, at skyde et Bogstav ind imellem de andre, saa at Navnet Dulcinea del Toboso alligevel kunde gaa ind paa fire kastillanske firliniede Strofer. „Men frem for alt maa De sørge for," sagde Don Quixote, „at Navnet staar saa tydeligt og umiskendeligt, at intet andet Fruentimmer kan tro, at Versene er til hende." Derved lod de det blive og kom overens om, at Afrejsen skulde finde Sted om otte Dage. Don Quixote paalagde Baccalaureus'en at holde det meget hemmeligt, især for Præsten, Mester Nicolas, Søsterdatteren og Husholderskken, for at de ikke skulde stille Hindringer i Vejen for hans ærefulde og kække Beslutning. Carrasco lovede alt dette, tog derpaa Afsked og opfordrede Don Quixote til ved Lejlighed at give ham Efterretning om alt, hvad der tilstødte ham af Medgang og Modgang, hvorefter de bød hinanden Levvel, og Sancho gik hjem for at ordne alting til deres Afrejse.

V. KAPITEL

Om den forstandige og fornøjelige Samtale, der forefaldt mellem SANCHO PANZA og hans Kone TERESA PANZA, foruden andre Hændelser, der fortjener evig Ihukommelse.

Idet Oversætteren af denne Historie kommer til Nedskriften af dette femte Kapitel, siger han, at han anser det for indskudt, fordi Sancho Panza i det taler paa en Maade, der er meget forskellig fra, hvad man kunde vente af hans indskrænkede Fornuft, og siger saa skarpsindige Ting, at han anser det for umuligt, at han kan kende noget til dem. Men desuagtet vil han, for at opfylde sin Pligt, ikke undlade at oversætte det og fortsætter altsaa paa følgende Maade:

Ayuntamiento de Madrid

Sancho kom hjem saa inderlig glad og fornøjet, at hans Kone kunde se hans Glæde paa et Bøsseskuds Afstand, og det saa tydeligt, at hun nødtes til at spørge ham: „Hvad er der paa Færde, kære Sancho, siden du er saa hjerteglad?“ Hvortil han svarede: „Kære Kone, om Gud vilde, saa skulde jeg være inderlig fornøjet ved ikke at være saa glad, som jeg ser ud til at være.“ „Jeg forstaar dig ikke, Mand,“ sagde Teresa, „og begriber ikke, hvad du mener, naar du siger, at du, om Gud vilde, var vel fornøjet med ikke at være saa glad. Thi skønt jeg er en Dumrian, kender jeg dog ingen, der vilde finde Fornøjelse ved ikke at være fornøjet.“ „Ser du, Teresa,“ sagde Sancho, „jeg er glad, fordi det nu er afgjort, at jeg skal tjene min Herre, Don Quixote, paa ny. Han vil for tredie Gang drage ud at søge Eventyr, og jeg tager atter med ham, da mine Omstændigheder nøder mig dertil; jeg glæder mig paa Forhaand ved Haabet om maaske at kunne finde andre saadanne hundrede Guldstykker som dem, vi har forbrugt, men det bedrøver mig at skilles fra dig og mine Børn, og hvis Gud havde givet mig saa meget, at jeg med Foden under eget Bord kunde leve her i mit Hus uden at strejfe om paa alfare eller ubevandrede Veje (hvilket kun er Smaating for Ham og ikke koster Ham andet end at ville det), saa er det soleklart, at jeg vilde have større og mere varig Aarsag til Glæde end nu, da den er blandet med Bedrøvelse over at skulle forlade dig, og derfor sagde jeg ganske rigtigt, at jeg, om Gud vilde, skulde være godt fornøjet med ikke at være saa glad.“ „Véd du vel, Sancho,“ sagde Teresa, „at siden du blev et Lem af en vandrende Ridder, taler du paa en saa forblommet Maade, at ingen kan forstaa dig.“ „Det er ogsaa tilstrækkeligt, at Gud forstaar mig, som forstaar alle Ting, og lad det nu være nok derom. Men nu siger jeg dig, Morlil, at du i disse tre Dage maa pleje Æselet saa godt, at det kan holde til at drage i Leding. Giv det dobbelt Foder og efterse Sadel, Hynde og hele Ridetøjet; thi vi tager ikke til Bryllup, men strejfer hele Verden om for at vove et blaat Øje med Kæmper, Drager og Uhyrer; for at høre Hvislen, Brølen, Tuden og Brægen, og dog vilde alt det være det bare Konfekt og Marcipan, dersom vi ikke kom i Lag med Yangüeser og forheksede Morer.“ „Det vil jeg tro, Mand,“ svarede Teresa, „vandrende Vaabendragere har sikkert ikke de-

Ayuntamiento de Madrid

res paa det tørre, og jeg vil hver Dag bede til Vorherre, at han hurtigt vil føre dig ud af dette gale Liv." „Jeg kan sige dig, Kone," sagde Sancho, „at dersom jeg ikke troede, at jeg inden stakket Tid skulde faa mig selv at se som Statholder over en Ø, saa vilde jeg dø her paa Stedet." „Gør ikke det, kære Mand! Kyllingen skal leve, selv om den har Pip!" sagde Teresa; „lev du kun, og lad Fanden tage ved alle Statholderskaber i hele Verden. Du kom uden Statholderskab af din Moders Liv, du har altid levet uden Statholderskab, og du kan gaa ud af denne Verden uden Statholderskab og blive lagt i din Grav, naar det behager Gud at lade din Time slaa. Der er saa mange her i Verden, der ikke har noget Statholderskab og ligefuldt lever og regnes til Menneskenes Tal. Det værste, man kan miste her i Verden, er Sulten, og den har den fattige altid, hvorfor han altid spiser sit Brød med Lyst. Skulde Lykken nu alligevel spille dig et Statholderskab i Hænde, saa lad mig se, Sancho, at du ikke glemmer mig og dine Børn. Betænk, at Sanchico allerede er fyldt femten Aar, og at det er paa Tide, han kommer i Skole, dersom ellers hans Farbroder, Abbeden, skal skaffe ham ind i Kirken. Betænk ogsaa, at din Datter, Marisancha, ikke vilde tage sin Død af at blive gift, og jeg tror at have set mere end ét Tegn paa, at hun længes lige saa meget efter en Mand som du efter et Statholderskab, kort og godt, en daarlig gift Pige er dog alle Tider bedre faren end en vel underholdt Matresse." „Paa Tro og Love," sagde Sancho, „dersom Gud vil skænke mig noget i Retning af et Statholderskab, har jeg sat mig for, kære Kone, at faa Marisancha saa fornemt gift, at ingen skal række op til hende, uden at han tiltaler hende med Naadige Frue." „Det duer ikke, Sancho," sagde Teresa, „lad hende blive gift med en af sine Lige, det er det sikreste; de høje, spidse Hæle vilde blive Stylter for hende, der er vant til dem flade og brede; i en graa Olmerdugs Kjole og Skørt føler hun sig hjemme, men Silkeslæb med Falandser paa kan hun ikke skikke sig i. Mari og du er hun vant til at hedde, og Doña Dit eller Dat her og Deres Naade der vilde gøre Tøsen saa fortumlet i Hovedet, at hun hverken vidste ud eller ind, men ved hvert Skridt vilde begaa tusinde Fejl, der røbede, i hvilken Rede hun var fundet." „Ti stille, din Torskepande," sagde Sancho, „det vilde kun være

Ayuntamiento de Madrid

et Par Aar om at gøre, saa vilde det gaa med Frue-Knejsningen og alle Noderne, som det var smurt; og gjorde det ikke det, saa ligger der heller ikke stor Vægt derpaa. Deres Naade skal hun være, saa maa det siden gaa, som det kan." „Men Sancho," svarede Teresa, „det er taabeligt at ville strække sig længere, end Dækket er. Ønsk blot ikke at komme højere paa Straa, og husk paa Ordsproget: Kommer din Nabos Søn, saa puds hans Næse og optag ham i dit Hus. Jo, det vilde være net, om vi giftede vor Mari med en Lømmel af en Greve eller Baron, der, naar Hovedet ikke stod ret paa ham, kastede hende hendes Fødsel i Næsen og skældte hende ud for en Bondetøs og en Løgæders Datter. Nej, Mand! Aldrig saa længe jeg er i Live; det er ikke dertil, jeg har opfødt hende, det er baade vist og sandt. Sørg du kun for at skaffe Penge, saa skal jeg nok sørge for at skaffe hende en Mand, hun kan være tjent med. Der er nu Lope Tocho, Juan Tochos Søn, en frisk, ferm og fyldig Knøs; ham véd vi, hvordan vi skal tage, og jeg er vis paa, han har et godt Øje til Pigen. Med ham, som er vor Lige, bliver hun godt gift, og vi beholder dem stedse i vor Nærhed; Fædre og Børn, Børnebørn og Svigersøn bliver sammen i Fred og Samdrægtighed, og Herrens Velsignelse hviler over os alle. Nej, gift hende dog ikke bort inde ved Hoffet og i et stort Herskabshus, hvor Folk ikke forstaar hende og hun heller ikke forstaar sig selv mere." „Men saa hold dog inde, dit dumme Dyr, din Djævels Kvinde," sagde Sancho, „hvorfor vil du nu, uden at kende noget til Sagen, hindre mig i at gifte min Datter med en Mand, der kan give mig Børnebørn, der kaldes Naader? Véd du vel, Teresa, at jeg lige fra Barnsben har hørt min Bedstefader sige, at den, som ikke benyttede sig af Lykken, naar han havde den mellem Hænder, heller ikke burde beklage sig, naar den vendte ham Ryggen. Naar Lykken banker paa Døren, lader kun en Nar den staa udenfor; derfor vilde det ikke være vel gjort af os, om vi ikke lukkede op for den. Lad os hejse Sejlene, mens vi har Medbør (Paa Grund af denne Udtryksmaade og af de Ytringer, Sancho nedenfor fremkommer med, siger Oversætteren af denne Historie, at han anser dette Kapitel for et Indskud.) Tilstaa dog blot, dit dumme, taabelige Dyr, at naar jeg har faaet et godt Statholderskab i Ryggen, vil jeg gøre

Ayuntamiento de Madrid

vel i at trække os op af Dyndet og gifte Sancha, med hvem jeg lyster. Hvor vilde det ikke kildre dig selv at blive kaldt Doña Teresa Panza og i Kirken blive sat paa Tæpper, Hynder og Puder trods nogen Herremands Frue eller Frøken i hele Menigheden?! Vilde du hellere vedblive at være den, du er, ligesom et broderet Billede paa en Messehagel? Jeg tiltror dig dog bedre Forstand og vil derfor ikke spilde et Ord mere paa denne Sag, og Sanchica skal være Grevinde, hvor mange Indvendinger du saa gør." „Vi vil ikke trættes, Mand," sagde Teresa, „men se dig for! Thi det aner mig stadig, at min Datters Ophøjelse til Grevinde vil blive hendes Ulykke. Du kan gøre og lade med hende, som du vil. Omskab hende til Hertuginde eller Prinsesse! Men det siger jeg dig, at med min Villie og mit Samtykke skal det aldrig ske. Jeg har stedse været jævn og ligefrem; Skryderi uden Grund, min Ven, kan jeg ikke komme af Sted med. Teresa er mit Døbenavn, uden Snørkler eller Dingeldangel som Naade eller Doña. Min Faders Navn var Cascajo, og da jeg er din Kone, kaldes jeg Teresa Panza, skønt jeg med fuld Føje kunde kalde mig Teresa Cascajo, men man skal Skik følge eller Land fly. Jeg er rigtig godt fornøjet med det Navn, uden at der klines noget Don til foran, der efter min Mening vejer saa meget, at jeg ikke kan bære det, og lige saa lidt vil jeg give dem, der saá mig komme ansættende udmajet som Grevinde eller Statholderinde, Lejlighed til at sige: Nej, se engang, hvor den Sotryne stikker Næsen i Vejret; mon hun tænker, vi ikke kender hende? Det er ikke saa længe siden, vi saá hende gaa i Kirke i et Sartses Skørt og Regnklæde over Hovedet, at vi nu skulde have glemt det, fordi hun nu kommer brusende og fejer Gulvene med Silke og Fløjl, som var hun finere end før. Saa længe Gud lader mig beholde mine syv eller fem Sanser, hvor mange jeg nu har, ubeskadigede, skal jeg aldrig give Anledning til at blive kagstrøgen paa den Vis. Du, min Ven, kan være Statholder, regere over en Ø og te dig saa hoffærdigt, som du lyster, men ved min Faders Aske, aldrig skal hverken jeg eller min Datter vige en Fodsbred fra vor Landsbyskik:

En Kvinde af megen Stads og Pragt
ej tager vel sit Hus i Agt.

Ayuntamiento de Madrid

Gaa du ud paa Eventyr med din Don Quixote, og skal vi gaa sultne i Seng, saa koster det ingen Penge, og Gud formilde vor Skæbne, som vi er gode til. Alligevel gad jeg gerne vidst, hvor han har det Don fra, som hverken hans Fader eller Farfader havde?" „Naa, det maa jeg sige," sagde Sancho, „at Fanden da rent skinbarlig staar i dig, Kone. Gud bedre os for alle de Ting, du har ramset op imellem hinanden, uden hverken Hoved eller Hale! Hvad i Alverden kommer Cascajo, Dingeldangel, Omkvæd og Hoffærdighed den Sag ved, jeg snakker om? Hør engang, Gaasehoved og Taabenakke (for det kan jeg med Føje kalde dig, siden du ikke kan fatte mine Grunde, som jeg har lagt saa tydeligt for Dagen), dersom jeg sagde dig, at min Datter skulde styrte sig ned fra et højt Taarn eller flyve Verden rundt, som Prinsesse Urraca gjorde, saa kunde jeg finde mig i, at du satte dig op imod min Villie og mit Ønske; men naar jeg i en Haandevending, eller mens man lukker et Øje op og i, kan faa *Don* og *Deres Naade* til at skingre i hendes Øren fra alle Kanter, trække hende frem under Straataget og sætte hende under en Tronhimmel paa saa mange opstablede Puder, at de halve kunde være nok, hvorfor Pokker kan du saa ikke sagtens ville, som jeg vil?" „Vil du vide hvorfor, Mand?" sagde Teresa; „for det gamle Ordsprogs Skyld, som siger: Hovmod staar for Fald. Den fattige undgaar alles Øjne, men de heftes paa den rige; og har man tidligere set ham under fattige Kaar, ja, saa er der en Hvisken og Tisken, en Fortalen og Bagvasken, saa man maa korse sig og grue; og det værste ved Bagtalerne er endda, at Munden aldrig stoppes paa dem, men de tier paa samme Vis som en Flok Spurve eller en Bisværm." „Giv Agt, Teresa," sagde Sancho, „læg Mærke til, hvad jeg nu vil sige dig, maaske har du aldrig hørt Magen i dine livfødte Dage. Jeg har det da heller ikke fra mig selv, disse Fyndsprog hørte jeg af den Pater, som prædikede her i vor By sidste Faste; hvis jeg ikke fejler, sagde han, at alle de nærværende Ting, som fremstillede sig for vore Øjne, var, blev og indprentede sig i Mindet med større Kraft end det forbigangne." Alt, hvad Sancho her siger, er det andet Sted, der har bevæget Oversætteren af dette Kapitel til at anse det for uægte, fordi det synes at overgaa Sanchos Begreb. Han blev saaledes ved: „Heraf følger, at naar vi ser en vel udstafferet Person, iført prægtige Klæder og

Ayuntamiento de Madrid

omringet af Lakajer, saa tvinges vi ligesom til at have Ærbødighed for vedkommende, selv om Mindet ogsaa i samme Øjeblik erindrede os om noget lavt hos samme Person, hvad enten dette foragtelige nu laa i Fattigdom eller Fødsel, men kun som noget, der havde været og ikke mere var, fordi kun det, man har for Øje, er. Dersom nu den, som Lykken har draget op af Lavheds Dynd (det er Paterens egne Ord), er vel opdragen, gavmild og høflig mod enhver, og ikke maaler sig med dem, som længe har haft Adelsret, saa kan du være vis paa, Teresa, at der ikke findes nogen, som vil erindre, hvad vedkommende har været, undtagen netop de misundelige, som ingen kan have sin Lykke i Fred for." „Jeg forstaar dig ikke, Mand," sagde Teresa, „gør, som du vil! Men gør mig ikke mere fortumlet i Hovedet med dine Taler og Prækener. Naar du endelig har revolteret det, saa gør da, som du ønsker." „Du skal sige resolveret, Kone, og ikke revolteret," sagde Sancho. „Lad os ikke strides derom, Mand. Jeg snakker med Munden, som Vorherre har givet den, og gider nu ikke mere lære at stave. Men dersom der falder noget af ved Statholderskaberne, saa tag vor Søn, Sancho, med dig. Det er saa skønt, naar Sønnerne arver og lærer deres Faders Haandtering." „Naar jeg først har min Ø," sagde Sancho, „vil jeg lade ham hente med Posten og sende dig Penge, hvad jeg sikkert ikke vil komme til at savne, da der aldrig er Mangel paa Folk, som vil laane til Statholdere, naar de selv ingen har. Men klæd ham saa paa en Maade, der skjuler, hvad han er, og viser ham, som han bør være." „Send du blot Penge," sagde Teresa, „og jeg skal pynte ham som en Kramdukke." „Saa er vi altsaa omsider," sagde Sancho, „blevet enige om, at vor Datter skal være Grevinde." „Den Dag, jeg ser hende som Grevinde," sagde Teresa, „kan du være vis paa, at jeg hellere saá hende begravet; men jeg har allerede sagt dig, at du kan gøre efter Behag. Vi stakkels Fruentimmer fødes til at adlyde vore Mænd, skønt de er Dumrianer." Hvorpaa hun gav sig til at græde saa bitterlig, som om hun allerede saá sin Sanchica død og begravet. Sancho trøstede hende ved at sige, at skønt han maatte gøre hende til Grevinde, vilde han dog udsætte det saa længe som muligt. Hermed var Samtalen ude, og Sancho gik tilbage til Don Quixote for at se ham gøre Anstalter til Afrejsen.

Ayuntamiento de Madrid

VI. KAPITEL

Om det, der foregik mellem DON QUIXOTE, hans Søsterdatter og Husholderske, et af de vigtigste Kapitler i hele denne Historie.

Medens denne taabelige Samtale fandt Sted mellem Sancho Panza og hans Kone, Teresa Cascajo, var Don Quixotes Søsterdatter og Husholderske heller ikke ørkesløse, da de af tusinde Kendetegn sluttede sig til, at deres Morbroder og Herre for tredie Gang agtede at drage ud og vende tilbage til Udøvelsen af sit vandrende Ridderskab, hvorved det efter deres Mening gik ham saa ilde. De søgte paa alle mulige Maader at bringe ham bort fra dette usalige Forsæt, men det var som at prædike i Ørkenen eller hamre paa koldt Jern. Desuagtet sagde Husholdersken blandt mange andre Grunde, som hun anførte, følgende til ham: „Sandelig, Herre, dersom De ikke slaar Dem til Ro, bliver smukt hjemme og glemmer at strejfe om over Bjerge og gennem Dale som en Sjæl, der ikke kan finde Ro i Skærsilden, og at opsøge det, som jeg hører man kalder Eventyr, men som jeg vil kalde Nød og Elendighed, saa maa jeg med Jammer og Skrig klage til Gud og Kongen, for at de kan hindre Dem deri." Don Quixote svarede: „Husholderske, om Gud vilde svare paa dine Klager, véd jeg ikke, og ligesaa lidt, hvad Hans Majestæt vilde sige dertil; jeg véd kun, at dersom jeg var Konge, saa vilde jeg undslaa mig for at svare paa alle de utallige Ansøgninger, som hver Dag indgaves til mig. Blandt de tunge Byrder, som hviler paa Kongerne, er en af de største den, at de er nødt til at høre paa enhver og svare alle. Derfor vil jeg ikke have, at mine Anliggender skal ligge Kongen til Byrde og berede ham Ærgrelser." Husholdersken gav til Gensvar: „Sig os, Herre, om der ikke er Riddere og Adelsmænd ved Hans Majestæts Hof?" „Jo, mange," svarede Don Quixote, „og de er der med gyldig Grund, for at tjene Fyrsternes Højhed til Pryd og forherlige Kongens Majestæt." „Var det da ikke bedre," sagde hun, „om Deres Velbyrdighed blev en af dem, som i al Ro tjener deres Konge og Herre ved hans Hof?" „I maa vide, min kære," svarede Don Quixote, „at ikke alle Riddere kan

Ayuntamiento de Madrid

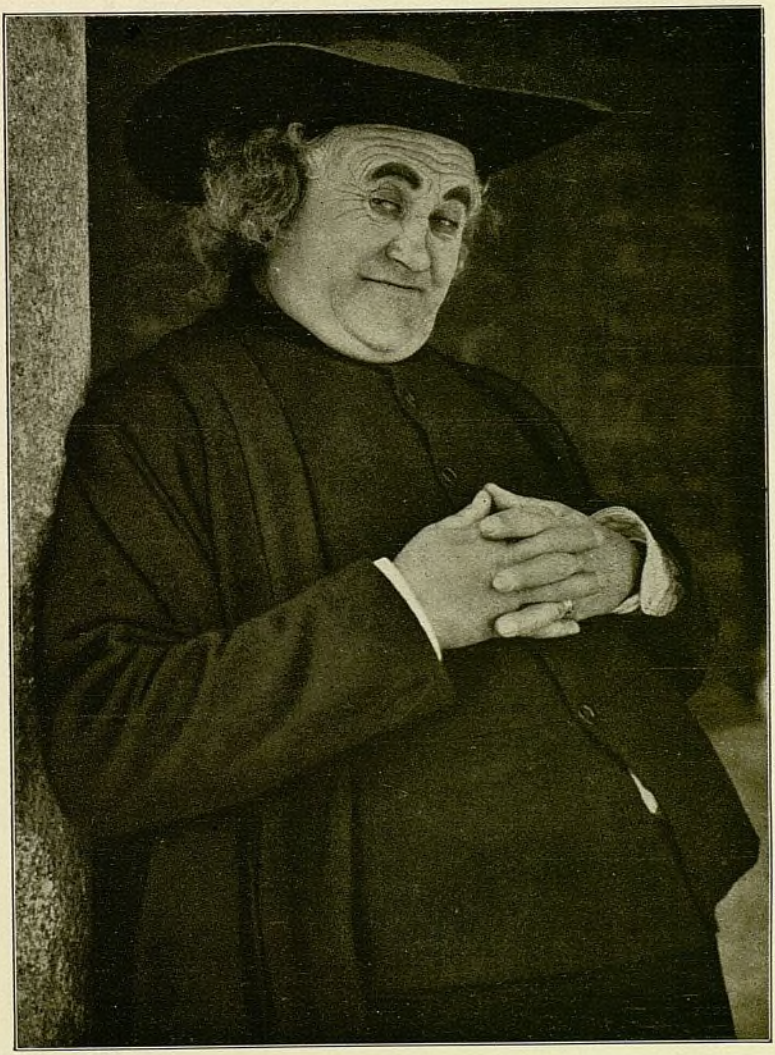

Licentiaten.

Ayuntamiento de Madrid

Ayuntamiento de Madrid

være Hofmænd, og ikke alle Hofmænd kan eller bør være vandrende Riddere. Der maa være alle Slags Folk i Verden, og skønt vi alle er Riddere, saa er der dog stor Forskel mellem den ene Slags her og den anden hist. Thi Ridderne ved Hoffet spadserer, uden at forlade deres Gemakker eller overskride det kongelige Hus' Tærskel, gennem hele Verden paa et Landkort, og det koster dem ikke en Skilling, de har hverken nødig at døje Hede eller Kulde, Sult eller Tørst. Men vi, de rette, de vandrende Riddere, vi maaler, udsatte for Sol og Frost, Luftens og Himlens Umildhed, ved Nat og ved Dag, til Hest og til Fods, hele Verdens Kreds. Vi kender ikke blot aftegnede Fjender, men Fjender i fuld Virkelighed, og hvert Øjeblik, naar det gælder, ved alle Lejligheder angriber vi dem uden at bekymre os om Smaatterier eller Lovene for Tvekamp: om vor Modstander fører en kortere eller længere Lanse eller Klinge, om han skjuler Relikvier eller maaske et eller andet hemmeligt Trolddomsbedrag paa sig, om Sol og Vind er delt lige eller ej, og andre Formaliteter af den Art, som iagttages ved Tvekampe Mand mod Mand, og som I ikke kender noget til, men derimod jeg. Ydermere maa I vide, at den rigtige vandrende Ridder, om han end saá ti Kæmper, hvis Hoveder ikke alene naaede Skyerne, men endog ragede op over dem, og enhver af dem i Stedet for Ben havde to høje Taarne, Arme som Mastetræer paa mægtige Skibe og Øjne saa store som Møllehjul og mere glødende end en Glasovn, ikke i mindste Maade maatte ræddes for dem, men angribe dem, storme ind paa dem med ædel Holdning og uforfærdet Mod, om muligt overvinde dem og slaa dem paa Flugt i mindre end et Øjeblik, om de saa end var iførte et Panser af Skællene af en vis Fisk, der er haardere end Diamant, og i Stedet for Riddersværd bar skarpklingede Sabler af Damascenerstaal, eller Køller, hvis Pigge var beslaaede med samme Art Staal, saaledes som jeg har set det mere end én Gang. Alt dette har jeg sagt eder, min gode Husholderske, for at I skal kunne se den Forskel, der er mellem den ene Slags Riddere og den anden. Og det vilde kun være rimeligt, om der ikke fandtes nogen Fyrste, som jo agtede denne anden, eller rettere sagt første, Slags vandrende Riddere højere end den anden; thi som vi læser i Historierne om dem, gaves der mange

Ayuntamiento de Madrid

iblandt dem, der blev en Frelse ikke blot for ét Kongerige, men for adskillige." „Aa, kære Morbroder," sagde nu hans Søsterdatter, „betænk dog, at alt, hvad de siger om de vandrende Riddere, er Løgn og Fabler! Og selv om man ikke vil brænde deres Historier, fortjener de i det mindste, at man hænger en Bodsklædning med gult Kors eller et andet Tegn rundt om dem, for at man saaledes kan se, at de er uvederheftige Ting og til Fordærv for de gode Sæder." „Ved den Gud, der opholder mig," sagde Don Quixote, „saafremt du ikke var min kødelige Niece, min egen Søsters Barn, saa skulde jeg tugte dig saaledes for de Bespottelser, du har udstødt, at det skulde spørges vidt og bredt over hele Verden! Hvorledes? Er det muligt, at en halvvoksen Tøs, som neppe forstaar at bruge sine tolv Knippinde, tør understaa sig at lade Tungen løbe for at gennemhegle Ridderbøgerne? Hvad vilde vel Hr. Amadis sige, om han hørte det? Dog, han vilde sikkert tilgive dig, thi han var den langmodigste og høfligste Ridder paa sin Tid og dertil en ivrig Beskytter af Jomfruerne. Men *den* kunde have hørt dig, som ikke vilde have ladet det gaa saa ustraffet hen; thi de er ikke alle høflige og venlige, nogle af dem er grove og plumpe. Og ikke alle de, der kalder sig Riddere, er det i egentligste Forstand; thi nogle er af ægte Guld, men andre er af Tombak. De ser alle ud som Riddere, men de kan ikke alle taale at gnides paa Sandhedens Prøvesten. Blandt Menigmand findes der dem, der er revnefærdige af Lyst til at gælde for Riddere; og der gives fornemme Riddere, som med Forsæt synes at stræbe efter at gælde for Plebejere. Hine hæver sig enten ved Ærgerrighed eller ved Dyd; disse fornedrer sig enten ved Slaphed eller Laster. Vi maa med forstandig Indsigt prøve dem for at kunne skelne imellem disse to Slags Riddere, der er hinanden saa lige i Navn og saa ulige i Handlemaade." „Gud hjælpe mig, Hr. Morbroder!" sagde Søsterdatteren, „hvor De dog véd meget! I Nødsfald kunde De stige op paa Prædikestolen og gaa ud paa Gaderne og prædike. Og med alt det er De saa blind og maa hengive Dem til en saa øjensynlig Daarskab, at De anser Dem selv for en fyrig Stridsmand, uagtet De er gammel; for stærk, uagtet De i Virkeligheden er svagelig; for en Helt, der skal rette alt det krumme, skønt De selv er krummet af Alder; ja, mere

Ayuntamiento de Madrid

end alt dette, for en Ridder, skønt De ikke er det. Thi omend Herremænd kan blive det, saa strækker det sig dog ikke til de fattige af dem." „For en stor Del har du Ret i, hvad du siger," sagde Don Quixote, „og jeg kunde fortælle dig meget om Menneskeslægternes Afstamning, som vilde forundre dig; men for ikke at sammenblande det guddommelige med det menneskelige vil jeg tie dermed. I maa vide, mine Venner, at alle de Slægter, der findes paa Jorden (giv nu nøje Agt!), kan deles i fire Arter, nemlig følgende: der gives Slægter af ringe Oprindelse, og de er vokset mere og mere og har udbredt sig, indtil de har naaet den største Højde. Andre har haft en ædel og stor Oprindelse, har forstaaet vedblivende at holde sig paa dette Standpunkt og bevarer det endnu den Dag i samme Højde som i Begyndelsen. Der gives atter andre, der vel har haft en stor Oprindelse, men senere er endt i en ganske smal Spids som en Pyramide, fordi den Storhed, som de havde i deres Begyndelse, stadig er blevet formindsket og forringet, indtil den løb ud i intet som Spidsen paa en Pyramide, der er Intet i Forhold til Pyramidens Grundflade eller Fod. Endelig gives der andre, og det er det store Flertal, som hverken har haft nogen stor Begyndelse eller været betydelig paa Midten, og hvis Afslutning følgelig vil blive navnløs, som hos dem, man kalder Menigmand eller Almuen. Paa den første Art: de, der har haft en ringe Oprindelse og er steget til den Højde, som de endnu befinder sig paa, kan det ottomanske Hus tjene dig til Eksempel; det nedstammer fra en fattig og ringe Hyrde og er steget til den Tinde, hvor vi ser det den Dag i Dag. Paa den anden Art Slægter, der har sin Oprindelse i Højhed og vedligeholder den uden at stige yderligere, kan vi som Eksempel nævne mange Fyrster, som har arvet deres Rang og bevaret den uden hverken at højne eller forringe den. Paa dem, der begyndte med Storhed og endte i en smal Spids, gives der Tusinder af Eksempler; thi alle Ægyptens Faraoner og Ptolomæer, Roms Cæsarer og hele den Sværm (hvis man da ellers kan anvende dette Ord her) af utallige Fyrster, Monarker, Herskere, Medere, Assyrere, Persere, Grækere og Barbarer, alle disse Slægter og Herskerhuse er endt i en Spids, et Intet, saa vel de selv som de, der engang lagde Grundvolden til dem. Thi det er umuligt i vore Dage at finde nogen af deres

Ayuntamiento de Madrid

Efterkommere, og fandt man en, saa vilde han være lav og af ringe Stand. Om Almueslægterne behøver jeg intet at sige, thi de tjener kun til at forøge de levendes Tal, uden ved andre Fortjenester at kunne gøre Krav paa Pris og Berømmelse. Af det, jeg har anført her, kan I, kære smaa Taaber, dog vel indse, at der raader en mægtig Forvirring mellem Slægterne, og at kun de i vore Øjne synes store og fornemme, som ved deres Efterkommeres Dyd, Rigdom og Gavmildhed viser sig saaledes. Jeg siger Dyd, Rigdom og Gavmildhed, fordi den store, der er en Skurk, bliver en stor Skurk, og den rige, som ikke er gavmild, en betlende Gnier; thi den, der besidder Rigdom, bliver ikke lykkelig, fordi han besidder den, men kun ved at anvende den, og ikke ved at anvende den, som han lyster, men ved at benytte den paa rette Maade. For den fattige Ridder staar der kun én Vej aaben til at vise sig som Ridder, nemlig Dydens Vej: at være venlig, beleven, høflig, artig og tjenstvillig, ikke stolt, hovmodig eller misfornøjet, men først og fremmest godgørende. Med to Skærve, som han af et godt Hjerte giver den fattige, viser han sig lige saa gavmild som den, der staar og uddeler Almisse paa Torvene. Og ingen, der ser ham smykket med de omtalte Dyder, vil, selv om han ikke kender ham, undlade at anse og erklære ham for en Mand af ædel Byrd. Og det vilde ogsaa være et Vidunder, om det ikke var Tilfældet; thi Pris og Berømmelse var stedse Dydens Løn, og den dydige kan ikke undgaa at blive berømmet. Menneskene, mine Børn, kan kun ad to Veje naa til Rigdom og Ære; den ene er Videnskabernes, den anden Krigshaandværkets. Jeg véd mere om Krigens Haandværk end om Videnskaberne og maa paa Grund af min store Tilbøjelighed for Vaabnene antage, at jeg er født under Planeten Mars' Indflydelse; derfor er jeg da ogsaa saa godt som tvungen til at følge denne Vej, og agter at følge den til Trods for hele Verden; det vilde altsaa være fuldkommen forgæves, om I søgte at overtale mig til ikke at ville, hvad Himmelen vil, Skæbnen byder, Fornuften kræver, og min Sjæl tilmed attraar. Thi den, der kender de utallige Møjsommeligheder, som er uadskillelige fra det vandrende Ridderskab, — og jeg kender dem — han véd ogsaa, hvilken uendelig Mængde Goder man opnaar derved. Jeg véd ogsaa, at Dydens Sti er meget smal og Lastens

Ayuntamiento de Madrid

Vej bred og rummelig; jeg véd, at deres Maal og Ende er forskellige, thi Lastens brede og rummelige Vej fører til Døden, og Dydens snævre og trange Sti til et skønnere Liv, ikke noget Liv, som har Ende, men det Liv, som varer evigt. Jeg véd ogsaa, hvad den store kastillanske Digter (Garcilaso) siger:

Ad denne trange Sti du opad stiger,
op til Udødeligheds Kongestol,
som aldrig naas, naar man fra Stien viger."

„Oh, jeg ulyksalige!" raabte Søsterdatteren, „min Morbroder er ogsaa Digter! Han véd alt, han forstaar alt. Jeg vil vædde paa, at hvis han fik Lyst til at blive Murer, saa vilde han have lige saa let ved at bygge et Hus som ved at lave et Fuglebur." „Jeg giver dig mit Ord paa, Søsterdatter," svarede Don Quixote, „at hvis disse Ridderskabsgriller ikke fuldstændig rev mig med, saa var der intet, som jeg jo kunde gøre, ikke det kunstfærdige Arbejde, som mine Hænder jo kunde frembringe, især Fuglebure og Tandstikkere."

Imidlertid bankede det paa Døren, og man spurgte, hvem der bankede. Sancho Panza svarede, at det var ham; men neppe havde Husholdersken hørt hans Stemme, førend hun løb ud og gemte sig, saa modbydelig var han hende. Søsterdatteren aabnede Døren for ham, hans Herre Don Quixote ilede ud for at tage imod ham med aabne Arme, og begge lukkede sig straks inde i hans Kabinet, hvor de havde en ny Samtale med hinanden, som ikke giver den forrige noget efter.

VII. KAPITEL

Om Samtalen mellem DON QUIXOTE og hans Vaabendrager, saavel som andre yderst vigtige Begivenheder.

Neppe havde Husholdersken set, at Sancho Panza lukkede sig inde med hendes Herre, før hun ogsaa blev klar over, hvad deres Samtale gik ud paa. Hun anede, at de raadslog om at tiltræde deres tredie Udfart, og fuld af Bekymring og Grædmelse tog hun sit Slør paa og opsøgte Baccalaureus'en Sansón

Ayuntamiento de Madrid

Carrasco, fordi hun mente, at han, der havde et godt Mundlæder og var en splinterny Ven af hendes Herre, bedst vilde være i Stand til at overtale ham til at afstaa fra saa taabeligt et Forsæt. Hun traf ham, medens han gik og spadserede om i Husets indre Gaard, og saa snart hun saá ham, kastede hun sig for hans Fødder, svedende af Angst og Bekymring. Da Carrasco saá hende komme med saadanne Tegn paa Smerte, ja, paa Forfærdelse, spurgte han: „Hvorledes er det fat, Jomfru Husholderske? Hvad er der tilstødt Dem, siden De ser ud, som om Hjertet sad Dem i Halsen?" „Det er ikke andet, min kære Hr. Sansón, end at min Herre vil gaa bort, ja, han vil sikkert gaa bort." „Hvor vil han da gaa hen, Jomfru?" spurgte Sansón, „hvorfor skulde han gaa bort? Er han maaske faldet og har slaaet noget itu paa sig?" „Han gaar jo slet ikke bort, saadan som De mener det," svarede hun, „han gaar kun ud af sin Forryktheds Port. Jeg mener, min kære Hr. Baccalaureus, at han endnu en Gang vil drage bort herfra — det bliver saa tredie Gang — og han vil søge noget, som han kalder Tyr eller dyr, og Gud skal vide, at det er kommet ham dyrt at staa: Den første Gang slæbte de ham hjem hængende paa et Æsel, forslaaet og mørbanket; anden Gang kom de kørende med ham paa en Oksekarre, indespærret i et Bur, hvor han bildte sig ind at være fortryllet, og han saá saa elendig ud, at hans egen Moder ikke vilde have kunnet genkende ham, bleg og mager og med Øjnene sunkne saa dybt ind i Hovedet, at man neppe kunde finde dem. For at faa lidt Huld paa ham igen har jeg brugt over seks Hundrede Æg, som Gud og hver Mand véd, og mine Høns skal nok lade være med at sige mig imod." „Det vil jeg gerne tro," sagde Baccalaureus'en, „de er sikkert blevet saa ærligt, fedt og godt opdrættede, at de aldrig vil sige ét og mene noget andet, om de saa skulde revne derved. Men har De da virkelig ikke nogen anden Grund til Deres Frygt, Jomfru Husholderske? Og er der ikke andet galt paa Færde, end at De er ængstelig for, hvad Hr. Don Quixote vil foretage sig?" „Nej, Herre," svarede hun. „Saa vær kun ganske ubekymret," sagde Baccalaureus'en, „gaa hjem med Gud, og sørg for at have en god varm Frokost i Beredskab til mig. Og paa Vejen kan De bede Bønnen til den hellige Apollonia, hvis De kan den udenad; jeg kommer straks, og saa skal De se

Ayuntamiento de Madrid

Mirakler." „Gud bedre det," svarede Husholdersken, „er det Bønnen til den hellige Apollonia, Deres Velbyrdighed siger, jeg skal læse? Den Slags Bønner kunde være meget gode, hvis min Herres Onde sad i Tænderne, men det er i Skallen, han har det." „Jeg véd nok, hvad jeg siger, Jomfru Husholderske. Gaa nu blot, og lad være med at disputere med mig. De véd nok, at jeg er blevet Doktor i Salamanca, og bedre doktoreres der nu en Gang ikke." Saaledes talte Carrasco, og dermed gik Husholdersken hjem og Baccalaureus'en hen til Præsten for at raadføre sig med ham. Om hvad, skal nok blive fortalt paa sit behørige Sted.

Den Samtale, som imidlertid fandt Sted mellem Don Quixote og Sancho Panza, efter at de havde lukket sig inde med hinanden, fortæller Historien med største Nøjagtighed og Sandfærdighed. Sancho sagde nemlig til sin Herre: „Nu har jeg da bragt det saa vidt, Herre, at min Kone har dissolveret sig til at lade mig gaa med Deres Velbyrdighed, hvorhen De vil føre mig." „Resolveret skal du sige, Sancho, og ikke dissolveret," sagde Don Quixote. „Om jeg ikke husker fejl," sagde Sancho, „saa har jeg allerede en eller to Gange bedt Deres Velbyrdighed om ikke at rette mig, naar jeg siger noget, saa snart De blot forstaar min Mening. Og forstaar De mig ikke, saa sig: Sancho (Helgen) eller Satan, jeg forstaar dig ikke! — og gør jeg mig saa ikke forstaaelig, saa kan det være tidsnok at sætte mig i Rette, fordi jeg er saa unemsk." „Jeg forstaar dig ikke," sagde Don Quixote øjeblikkelig, „da jeg ikke véd, hvad du mener med *saa unemsk*." „Saa unemsk det er at have saa vanskeligt ved det." „Nu forstaar jeg dig endnu mindre," sagde Don Quixote. „Naar De nu ikke forstaar mig," sagde Sancho, „kan jeg heller ikke forklare mig, og Gud bedre mig, saa har jeg ikke mere at sige." „Tys!" sagde Don Quixote, „nu tror jeg, det gaar op for mig. Var det ikke din Mening at sige, at du vel har et daarligt Nemme, men dog nok kunde klare for dig, naar du blot fik Tid?" „Jeg tør give mit Hovede i Pant paa," sagde Sancho, „at De har begrebet det fra Begyndelsen af og kun anstillet Dem, som De ikke gjorde det, for at forvirre mig og faa mig til at sige et Par Hundrede andre Urimeligheder." „Det kan nok være," sagde Don Quixote, „men hvad siger nu egentlig Teresa?"

Ayuntamiento de Madrid

„Teresa siger," svarede Sancho, „at jeg skal sætte Tommelfingeren paa Øjet af Deres Velbyrdighed, at Papiret taler, naar Næsen vendes i Vejret, at det er for silde at raabe Kat, naar Flæsket er ædt, at én Du *har* er bedre end ti Du *faar;* men jeg derimod siger, at Kvinderaad er Spinderaad, og den er en Daare, som lytter dertil." „Det samme siger jeg," sagde Don Quixote, „men videre, Ven Sancho, der flyder Honning fra dine Læber i Dag."

„Da det nu er, som det er," vedblev Sancho, „og Deres Velbyrdighed lige saa godt som jeg véd, at vi alle er Vorherre en Død skyldige, at det hedder: i Dag rød, i Morgen død, og at det er lige saa snart forbi med det grønne som med det tørre Træ; da intet Menneske kan gøre Regning paa at leve længere, end Gud vil, thi Døden er døv, og naar den banker paa, lader den sig hverken opholde af Bønner, Taarer, Vælde, Scepter eller Bispestav, om man ellers kan fæste Tro til, hvad det almindelige Rygte og Præsterne siger...." „Alt det er den rene Sandhed," sagde Don Quixote, „men jeg begriber ikke, hvad den sigter til." „Den sigter til," sagde Sancho, „at Deres Velbyrdighed skulde give mig et skriftligt Bevis paa, hvad Løn Deres Velbyrdighed vil tilstaa mig maanedlig, mens jeg tjener Dem, og at denne Løn skal tilstilles mig i rede Penge og ikke i Gunstbevisninger, der ikke alene ikke kommer regelmæssigt, men sjældent eller aldrig. Med ét Ord, jeg vil vide, hvad jeg kan tjene, meget eller lidt; Hønen værper kun ét Æg ad Gangen, lidt til lidt bliver noget, mange Bække smaa gør en stor Aa, og medens der vindes lidt, tabes der intet. Ganske vist, skulde det hænde mig (hvad jeg dog hverken tror eller haaber), at Deres Velbyrdighed gav mig den Ø, De har lovet mig, saa er jeg hverken saa uerkendtlig eller graadig, at jeg ikke skulde regne Indkomsterne af den fra i min Løn, og det uden at sætte et U for et X." „Der kan ikke være Tvivl om, Ven Sancho," sagde Don Quixote, „at ved slige Begivenheder er et U nok saa meget værd som et X." „Oh, jeg forstaar Dem," sagde Sancho, „jeg vil give min Hals paa, at jeg skulde have sagt: et X for et U, men det kommer ud paa ét, siden De forstaar mig." „Til Punkt og Prikke," sagde Don Quixote, „jeg ser ret vel det Maal, mod hvilket du sigter med dine Ordsprogs Pile. Nu skulde jeg meget gerne give dig

Ayuntamiento de Madrid

et skriftligt Bevis for din Løn, dersom jeg blot i de vandrende Ridderes Historier havde fundet nogen som helst Antydning af hvor meget deres Vaabendragere vel kunde tjene om Aaret; men skønt jeg har læst alle eller dog de fleste af deres Historier, erindrer jeg intet om, at en vandrende Ridder nogensinde skulde have udstedt Forsikring om en bestemt Løn til sin Vaabendrager. Alt, hvad jeg véd, er, at de alle tjente paa Naade, og naar de mindst ventede det (hvis Lykken da vilde mage det saa vel for deres Herrer), blev aflagte med en Ø, eller noget andet, der kunde være lige saa godt, og i det ringeste fik et fedt Embede. Hvis du altsaa i dette Haab og med denne Forventning kan beslutte dig til at tjene mig paa ny, Sancho, saa i Herrens Navn; men mener du, at jeg deri viger fra de gamle vandrende Ridderes Sædvaner, saa tager du fejl. Altsaa, gode Sancho, nu kan du gaa hjem igen og fortælle din Teresa min Beslutning, og finder hun da for godt og du selv har Lyst at blive hos mig paa den Fod, *bene quidem* — hvis ikke, kan vi være lige gode Venner. Der er ingen, der er viet sammen, uden Munken og hans Kappe, og saa længe Dueslaget ikke fattes Lokkemad, fattes det heller ikke Duer. Jeg varer dig ad, min Søn, at et godt Haab er bedre end en daarlig Besiddelse, og den, der overbyder, betaler slet. Jeg taler til dig paa denne Maade, min Søn, for at du kan se, at jeg lige saa vel kan slaa om mig med Ordsprog som du. Med ét Ord, hvad jeg vil have sagt, er dette: Vil du ikke følge mig paa Lykke og Fromme og staa Last og Brast med mig, saa Gud være med dig, og hans Helgene beskytte dig. Jeg for min Part vil aldrig komme til at savne en Vaabendrager mere lydig og omhyggelig end du, og hverken saa treven eller saa stor en Sladderhank."

Da Sancho nu saaledes hørte sin Herres endelige Beslutning, blev hans Himmel overtrukket med mørke Skyer og Vingerne paa hans Mod stækket; thi han havde stadig været af den Formening, at hans Herre ikke for aldrig det vilde være draget afsted uden ham. Medens han nu stod dèr, forvirret og forbavset, kom Sansón Carrasco og sammen med ham Husholdersken og Søsterdatteren, der var begærlige efter at høre de Grunde, hvormed han vilde overtale deres Herre til at afstaa fra sit Forsæt om at søge Eventyr. Sansón, den durkdrevne Skalk, nærmede

Ayuntamiento de Madrid

sig til ham, omfavnede ham ligesom forrige Gang og sagde med hævet Røst: „O Blomst af det vandrende Ridderskab! Vaabnenes glimrende Lys! O Ære og Spejl for det spanske Folk! Gud give, at alle de, som har sat sig for at hindre dit tredie Udtog, hvor og hvilke de end er, aldrig maa finde ud af deres Attraas Labyrint og aldrig faa deres Ønsker opfyldte!" Derpaa vendte han sig til Husholdersken med de Ord: „Nu kan De gerne, Jomfru Husholderske, holde op med at bede til den hellige Apollonia; thi nu véd jeg, at det er Sfærernes uomstødelige Beslutning, at Hr. Don Quixote skal sætte sit ny og ædle Forsæt i Værk. Og jeg vilde lægge en tung Byrde paa min Samvittighed, hvis jeg søgte at afskrække denne Ridder og overtale ham til længere at holde sig indesluttet, tilbageholde sin vældige Arms Styrke og sin kække Barms Godhed, fordi han ved sin Forsinkelse ogsaa forhaler de Forurettedes Oprejsning, de Faderløses Beskyttelse, Redning af Jomfruers Ære, Enkers Husvalelse og Afmægtiges Støtte, ja, mange andre slige Ting, som vedrører, henhører under, paahviler og klæber ved den vandrende Ridderorden. Kom, min dejlige og tapre Hr. Don Quixote, lad alt gøre rede, og i Morgen, i Morgen skal Deres Velbyrdighed begive sig paa Rejsen! Skulde der mangle noget, for at De kan sætte Deres Forsæt i Værk, saa er jeg kommet her for at bøde derpaa med min Person eller Formue, ja, om det saa skulde gøres behov, at jeg opvartede Deres Fortræffelighed som Deres Vaabendrager, vilde jeg anse det for den lyksaligste Tildragelse i mit Liv." Derpaa vendte Don Quixote sig til Sancho og sagde: „Sagde jeg dig ikke nok, at jeg ikke vilde komme til at savne Vaabendragere! Ser du vel, at den, der tilbyder sig, er den navnkundige Baccalaureus Sansón Carrasco, forhen Lyst og Glæde for Skolegaardene i Salamanca, sund, smidig, tavs og haardfør, saa han kan døje saavel Hede som Kulde, saavel Sult som Tørst, og forsynet med alle de Egenskaber, som udkræves for at være Vaabendrager hos en vandrende Ridder. Men Himmelen forbyde, at jeg for min Bekvemmeligheds Skyld skulde oprive og løsrykke Studiernes Støtte, Videnskabernes Kar og kappe Toppen af de skønne og frie Kunsters tykke Palmestamme. Lad den nye Samson blive i sit Fødeland, ærende sine gamle Forældre og beredende dem Ære. Jeg for min Part vil lade mig nøje med en

Ayuntamiento de Madrid

hvilken som helst anden Vaabendrager, hvis Sancho ikke finder for godt at følges med mig." „Jo, vist finder jeg det for godt," raabte Sancho, hjerteklemt og med Øjnene fulde af Taarer; „det skal ikke siges om mig, at jeg først har spist Brødet og siden giver Skam til Tak. Nej, jeg er ikke af nogen utaknemlig Yngel; hele Verden og især min Fødeby véd, hvem de Panzaer har været, som jeg nedstammer fra. Ydermere véd jeg af mange gode Gerninger i Stilhed og mange hjertelige Ord, at Deres Velbyrdighed kun vil mit Vel. Alt dette bør skrives paa Karvestokken, især da jeg kun har begæret Løn for at føje min Kone, der, naar hun har sat sig noget for, bliver ved at gaa rundt som Katten om den hede Grød, indtil hun faar sin Villie frem. Men da en Mand saavel som en Mus dog bør være Herre i sit Hus, og jeg, hvad man end vil sige, er en Mand (det kan ingen nægte), saa vil jeg ogsaa være Herre i mit Hus, enten hun ser skævt dertil eller ej. Der er altsaa intet andet at gøre end, at Deres Velbyrdighed opsætter Deres Testamente med Kodicil, saa at ingen kan revoltere det, og vi saa straks begiver os paa Rejsen, for at berolige Hr. Sansón, der siger, at Samvittigheden tilskynder ham til at skynde paa Deres Velbyrdighed. Jeg tilbyder at tjene Deres Velbyrdighed paa dette tredie Togt tro og ærligt, ja, lige saa godt og bedre end nogen Vaabendrager har tjent en vandrende Ridder i disse eller de forbigangne Tider." Baccalaureus'en stod ganske henrykt og forundret over at høre Sanchos Udtryk og Maade at tale paa. Thi skønt han havde læst første Del af hans Herres Historie, havde han dog aldrig troet, at Sancho virkelig var saa løjerlig en Fyr, at han svarede til Skildringen i Bogen. Men da han nu hørte ham tale om Testamente med Codicil, som ikke kunde revolteres, i Stedet for et Testamente med Codicil, som ikke kunde revokeres, saa troede han alt, hvad han havde læst, og ansaa ham for en af de prægtigste Taaber i vort Aarhundrede. Han sagde til sig selv, at to saadanne Narre som denne Herre og hans Tjener havde Verden aldrig forhen set. Kort sagt, Don Quixote og Sancho omfavnede hinanden og var gode Venner; efter den store Carrascos Forgodtbefindende og med hans Samtykke, thi han var nu deres Orakel, blev det anordnet, at Rejsen skulde tiltrædes om tre Dage, som skulde anvendes til at forsyne sig med det nødven-

Ayuntamiento de Madrid

dige og oplede en lukket Hjelm, som Don Quixote sagde, han maatte have, hvad det saa skulde koste. Sansón tilbød at skaffe en saadan, da han vidste, at en af hans Venner havde en, som han nok vilde laane ham, skønt den snarere var sort af Rust og Skimmel end blank og skinnende som poleret Staal. Der var ingen Ende paa de Forbandelser, Søsterdatteren og Husholdersken udøste over Baccalaureus'en. De rev sig i Haaret, slog sig i Ansigtet og hylede lig Grædekoner over deres Herres Afrejse, som var det over hans Død. Naar Carrasco saaledes raadede Don Quixote til atter at drage ud, skete det, som siden skal fortælles, efter Præstens og Barberens Raad, med hvem han i Forvejen havde overlagt det hele.

Don Quixote og Sancho forsynede sig efter Aftale i de tre Dage med alt, hvad de behøvede, og efter at Sancho havde stillet sin Kone tilfreds og Don Quixote sin Søsterdatter og Husholderske, begav de sig, uden at nogen anden end Baccalaureus'en, der fulgte dem en halv Mil, vidste noget derom, i Tusmørket paa Vejen til el Toboso, Don Quixote paa sin gamle Rosinante og Sancho paa sin gamle Rucio; Tværsækkene var vel forsynede med styrkende Sager og Pungen med Penge, som Don Quixote havde givet Sancho for paakommende Tilfælde. Sansón omfavnede ham, bad ham indstændigt om at give ham Underretning om sin Skæbne, god eller ond, for at han kunde glæde sig over hin og bedrøves ved denne, som Venskabs Lov udkrævede. Don Quixote lovede det, Sansón tog Afsked, og de to drog henimod den store By el Toboso.

VIII. KAPITEL

Hvori der fortælles, hvad der mødte DON QUIXOTE, da han drog hen for at se sin Herskerinde Dulcinea af Toboso.

„Priset være Allah, den almægtige!" siger Hamet Benengeli i Begyndelsen af dette ottende Kapitel. „Priset være Allah," gentager han tre Gange og bemærker, at han udøser disse Velsignelser, fordi han endelig ser Don Quixote og Sancho i fri

Ayuntamiento de Madrid

Mark, og Læserne af hans fornøjelige Historie kan gøre Regning paa, at Don Quixotes og hans Vaabendragers Heltegerninger og lystige Indfald nu atter vil tage deres Begyndelse. Han vil overtale dem til at glemme den sindrige Herremands tidligere Ridderbedrifter og fæste Øjnene paa dem, som nu skal komme og straks vil begynde her paa Vejen til el Toboso, ligesom de andre begyndte paa Montiels Marker. Og hvad han begærer, er ikke meget i Forhold til det meget, han lover. Hvorefter han fortsætter paa følgende Maade:

Don Quixote og Sancho blev alene tilbage paa Landevejen, og neppe havde Sansón forladt dem, før Rosinante begyndte at vrinske og Rucio gav sig til at sukke, hvilket af begge, saavel Ridderen som Vaabendrageren, blev anset for et godt Tegn og et overmaade lykkeligt Forvarsel; skønt Rucios Sukken og Skryden, naar man skal holde sig til Sandheden, langt overgik Rosinantes Vrinsken. Sancho sluttede deraf, at hans Lykke skulde blive større end hans Herres; dog skal jeg ikke kunne sige, om han forstod sig paa at tyde Stjerner og grundede sin Antagelse paa dem, thi derom melder Historien intet. Kun saa meget er sikkert, at hver Gang han snublede eller faldt, hørte man ham sige, at han nu vilde ønske, han var blevet hjemme, fordi der ved at snuble og falde ikke vandtes andet end sønderrevne Sko og forslaaede Ribben. „Ven Sancho," sagde Don Quixote til ham, „Natten minder os om at ile stærkere, thi dens Mørke sænker sig allerede tættere, end det er gavnligt, hvis vi ved Daggry vil have el Toboso i Sigte, hvorhen jeg agter at drage, før jeg prøver noget andet Eventyr. Dèr vil jeg hente min Dulcineas Velsignelse og naadige Tilladelse; i Besiddelse af den tror jeg ufejlbarligt at kunne fuldføre og afslutte alle Eventyr paa den lykkeligste Maade, thi intet gør de vandrende Riddere kækkere end at se sig begunstigede af deres Damer." „Det vil jeg nok tro," sagde Sancho, „men jeg véd ikke, om det ikke vil blive vanskeligt for Deres Velbyrdighed at faa hende at se og i Tale, i det mindste saaledes, at hun kan give Dem sin Velsignelse, hvis hun da ikke skal kaste den ned til Dem over Gaardmuren, hvor jeg saá hende første Gang, da jeg bragte hende Brevet med Tidenderne om de Daarskaber og Naragtigheder, som Deres Velbyrdighed, der var blevet i Hjertet

Ayuntamiento de Madrid

af Sierra Morena, foretog sig." „Ansaa du det Sted, hvor du først skuede hin aldrig tilstrækkelig lovpriste Skønhed og Elskelighed, for en Gaardmur?" sagde Don Quixote; „du tager fejl, Sancho! Et Galleri, mener du, en Korridor, en Balkon, eller hvad man nu kalder slige Ting i de rige og kostelige Paladser." „Det kan gerne være," sagde Sancho, „men mig forekom det at være en Gaardmur, hvis min Hukommelse da ikke slaar fejl." „Hvorom alting er, Sancho, saa lad os drage derhen; naar jeg blot faar hende at se, saa er det mig ligegyldigt, om det er over Muren, i et Vindue, eller gennem Gitterværket om en Have, hvorfra Straalerne af hendes Skønheds Sol rammer mine Øjne. De vil oplyse min Fornuft og oplive mit Mod i den Grad, at min Forstand og Tapperhed vil blive enestaaende og mageløse." „Det er baade vist og sandt, Herre," svarede Sancho, „at da jeg sidst saá eders Sol, Fru Dulcinea af Toboso, havde hun skjult sig bag saa tæt en Sky, at hun ikke vilde kunne udsende den mindste Straale. Thi Støvet fra den Hvede, hun stod og sigtede, formørkede aldeles hendes Ansigt." „Hvor i Alverden," sagde Don Quixote, „kan du sige, tænke, tro og paastaa, Sancho, at det var en Nødvendighed og et Arbejde for min Herskerinde Dulcinea at sigte Hvede?! Sligt er jo ganske fjernt fra det, som fornemme Personer gør og bør gøre. De er indsatte og bestemte til ganske andre Arbejder og Tidsfordriv, som ret er egnede til at vise dem paa Højden af deres Ypperlighed. Du husker meget slet den Beskrivelse, Sancho, hvor Digteren viser os de fire Nymfer fra Krystalboligerne og deres Arbejder, hvorledes de løfter Hovederne op af den kære Tajo, sætter sig paa den grønne Mark og begynder at forarbejde de prægtige Tørklæder, som den sindrige Poet skildrer os som gennemvirkede med Guld, Silke og ægte Perler. Af denne Art maa min Herskerindes Beskæftigelse have været, da du saá hende, saafremt da ikke en misundelig Troldmand har forvendt og fordrejet alle Ting, der kunde være mig til Behag, for Folks Syn. Derfor frygter jeg ogsaa for, at der i den Historie om mine Bedrifter, som siges at være trykt og i Omløb, hvis den maaske er forfattet af en mig fjendtligsindet Troldmand, er blandet én Sandhed sammen med tusinde Løgne, og at han har fundet Fornøjelse i at fortælle om ganske andre Begivenheder end de, der udkræves til Fortsættel-

Ayuntamiento de Madrid

sen af en saa sandfærdig Historie. Oh, Misundelse, Rod til utallige Onder, du Dydens Kræftskade! Alle Laster, Sancho, medfører dog en vis Nydelse; men Misundelsens Last fører intet andet med sig end Mishag, Nag og Vrede." „Det er just det samme, jeg siger," svarede Sancho, „jeg tænker, at i det Skrift eller den Historie om os to, som Baccalaureus'en Carrasco siger er kommet ham for Øje, stolprer mit gode Navn nok afsted som en Flok Svin bag Driveren, der stadig maa raabe: Denne Vej, din brogede So! Eller det gaar, som der staar i Ordsproget: Snart dingler han til højre og venstre, snart slæber hans Kjole henad Gaden, og dog har jeg, saa sandt jeg er en ærlig Karl, aldrig talt ilde om nogen Troldmand og er heller ikke nogen saadan Lykkens Pamfilius, at man just skulde misunde mig min Herlighed. Vel sandt, undertiden er jeg noget bidende og lader Skalken stikke frem, men det tildækkes altsammen med min Enfoldigheds vide Kaabe, der er mig medfødt og ingenlunde forstilt. Og selv om der slet ikke var andet ved mig, end at jeg tror og stedse fuldt og fast har troet paa Gud og alt det, som den hellige romersk-katolske Kirke indeholder og tror, og er en saa dødelig Fjende af Jøderne, som jeg er, burde Historieskriverne vise Barmhjertighed imod mig og behandle mig venligt i deres Skrifter. Men lad dem sige alt, hvad de lyster; nøgen kom jeg til Verden, og nøgen er jeg endnu, jeg har hverken tabt eller vundet noget. Selv om jeg staar omtalt i Bøgerne og gaar fra Haand til Haand, rager det mig ikke en Døjt, paa hvad Maade de taler om mig." „Dette minder meget om en Hændelse, Sancho," sagde Don Quixote, „som tildrog sig med en af vor Tids berømte Digtere, der havde skrevet en ondskabsfuld Satire imod alle Damerne ved Hoffet og i den ikke anført eller nævnt en enkelt af dem, saa at man kunde tvivle om, hvorvidt hun hørte med til dem eller ikke. Da hun nu saá, at hun ikke stod paa Fortegnelsen mellem de øvrige, besværede hun sig hos Digteren og spurgte ham, hvad han havde imod hende, siden han ikke havde føjet hende ind blandt de andres Tal; han maatte endelig udvide sit Spottedigt og tage hende med i Tillægget; hvis ikke, skulde han betænke, at alle Mennesker er dødelige. Digteren opfyldte hendes Ønske og skildrede hende med Ord, som selv en gammel Kammerjomfru ikke vilde have taget i sin Mund,

Ayuntamiento de Madrid

og nu var hun tilfreds, thi naar hun blot blev omtalt, lod hun det gerne ske paa sin Æres Bekostning. Herhen hører ogsaa det, som man fortæller om hin Hyrde, der satte Ild paa og opbrændte det berømte Dianatempel, der blev anset for et af Verdens syv Underværker, blot for at hans Navn skulde leve i de kommende Aarhundreder. Og skønt det strengelig blev forbudt nogensinde at nævne ham og mundtligt eller skriftligt at omtale hans Navn, for at han ikke skulde naa sine Ønskers Maal, har man desuagtet bragt i Erfaring, at han hed Herostratus. Herind under falder vel ogsaa det, som hændte den store Kejser Karl den Femte med en Adelsmand i Rom. Kejseren vilde bese den berømte runde Bygning, som i Oldtiden kaldtes Templet for alle Guder (Pantheon) og nu har et bedre Navn: Alle Helgens Kirke. Det er den Bygning, der er den bedst bevarede af alle dem, som Hedenskaben har rejst i Rom, og som stærkest bevidner sine Stifteres Højhed og Pragt. Den har Form som en flakt Pomerans og er uhyre stor og lys, skønt Dagslyset kun kommer ind gennem et eneste Vindue, eller rettere sagt, gennem en rund Aabning, som foroven danner Afslutningen paa Kuplen. Da Kejseren herfra besaa Bygningen, stod der ved hans Side en romersk Ridder, som forklarede ham denne Kæmpebygnings Skønheder og det kunstfærdige ved denne mærkværdige Bygningsmaade. Efter at de derpaa havde forladt Stedet, sagde han til Kejseren: Tusinde Gange, Deres hellige Majestæt, følte jeg Lyst til at omslutte Deres Majestæt med mine Arme og styrte mig ud igennem denne Aabning i Kuppelen, for at efterlade mig et udødeligt Navn i Verden. Da er jeg Dem megen Tak skyldig, svarede Kejseren, fordi De ikke har fulgt saa ond en Indskydelse, og for Fremtiden vil jeg ikke mere byde Dem nogen Lejlighed til at give mig saadanne Beviser paa Deres Pligtfølelse. Jeg forbyder Dem derfor nogensinde mere at tale et Ord til mig eller opholde Dem, hvor jeg befinder mig. Men efter disse Ord tilstod han ham en høj Gunst. Hermed vil jeg sige, Sancho, at Attraaen efter at vinde Berømmelse virker uhyre stærkt i Menneskene. Hvad, tænker du vel, styrtede Horatius Cocles i fuld Rustning fra Broen ned i Tiberen? Hvad fik Mucius Scævola til at holde Haanden ind i Ilden? Hvad drev Curtius til at kaste sig i det dybe, glødende Svælg, der aabnede sig midt i Rom? Hvad

Ayuntamiento de Madrid

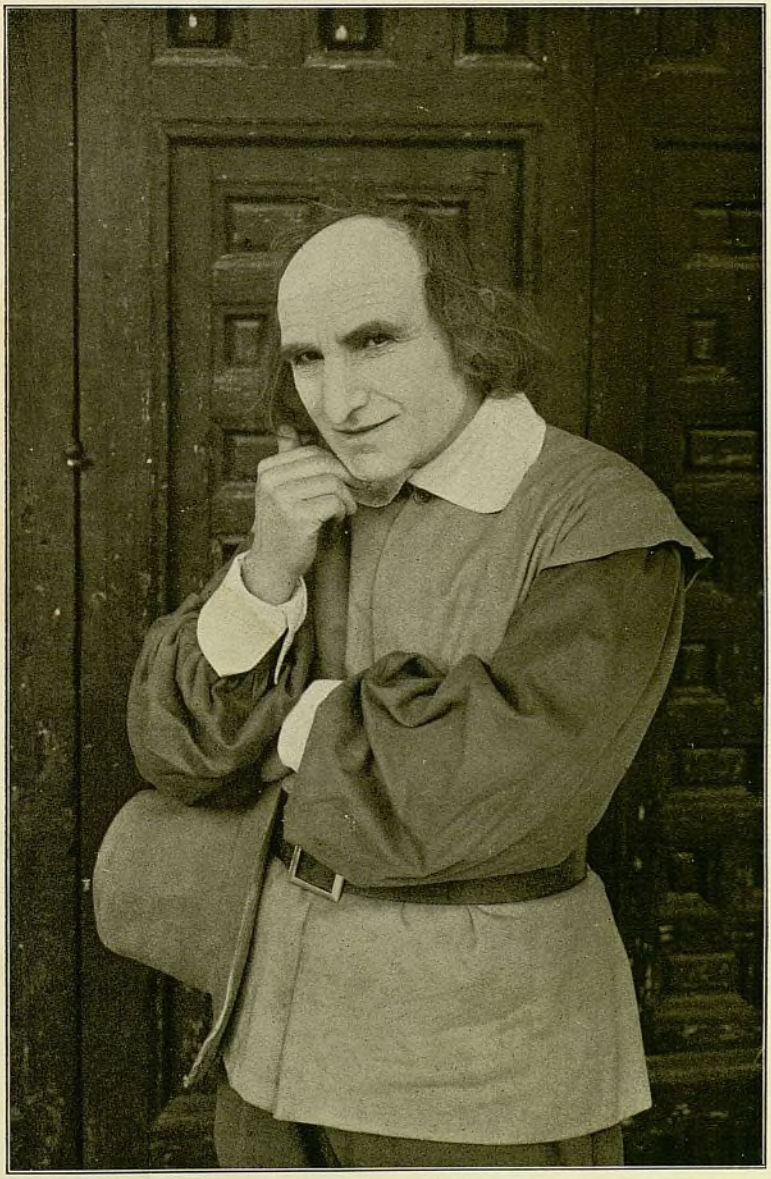

Baccalaureus'en Sansòn Carrasco.

Ayuntamiento de Madrid

Ayuntamiento de Madrid

Ayuntamiento de Madrid

DON QUIXOTE og SANCHO PANZA (Carl Schenstrøm og Harald Madsen)

DON QUIXOTE

udsendes nu i en Subskriptionsudgave med Illustrationer hentet fra PALLADIUM Storfilmen.

10 Hefter à Kr. 1.00.

MARTINS FORLAG

Ayuntamiento de Madrid

MARTINS FORLAGSTRYKKERI, KØBENHAVN